

EVANGÉLIKUS Élet

Magyar napok
Wittenbergben

Hozzászólás
a lombikbéli-
vitához

Új templom épül
Pestszentimrén

Kéthetente megjelenő magazin | ára: 600 Ft | 82. évfolyam, 35-36. szám | 2017. szeptember 10. | Evangélikus.hu

LUTHER MÁRTON

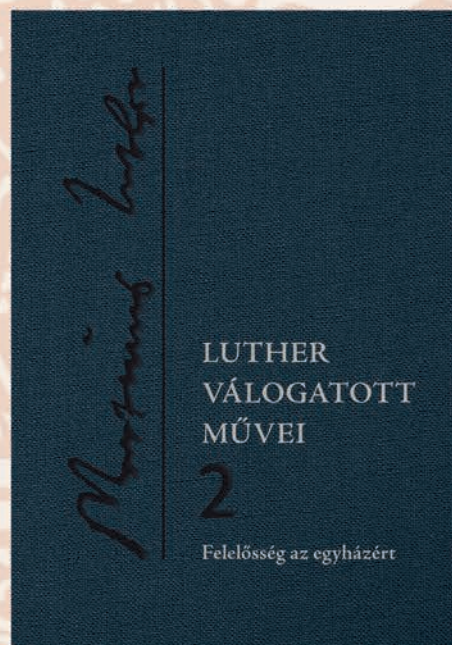
LUTHER VÁLOGATOTT MŰVEI 2. – FELELŐSSÉG AZ EGYHÁZÉRT

SZERK. CSEPREGI ZOLTÁN

A Luther válogatott művei sorozat *Felelősség az egyházért* című második kötetében a hitvitázó Luther szólal meg. A kor disputáinak és publicisztikájának megfelelően kíméletlenül rámutat ellenfele érvelésének gyenge pontjaira, s adott esetben nem fukarkodik a csúfondáros fordulatokkal, vaskos kifejezésekkel sem. Kétségtelen tény, hogy a kötetben sok konfrontatív írás található. Reméljük, hogy a reformátor mai örököseiben megvan ugyanez a tűz, ám az ő korára jellemző éles megfogalmazások nélkül. Így mutathatjuk és őrizhetjük meg hitelesen ezeknek a szövegeknek a mai érvényességét. Ugyanakkor a mai olvasó számára is igazodási pontot jelent az *Értekezés a keresztény ember szabadságáról* alaptézise: „A keresztény ember szabad ura mindennek, és nincs alávetve senkinek. A keresztény ember készséges szolgája mindennek, és alá van vetve mindenkinek.” Az 500 éves reformáció kettős üzenete így hangzik: kompromisszumok nélkül megmaradunk a hitben, ugyanakkor önmagunkat a másikért odaadjuk a szeretetben.

A tartalomjegyzékből:

- A jócselekedetekről (1520)
- A római pápaságról (1520)
- A német nemzet keresztény nemességéhez (1520)
- Az egyház babiloni fogsága (1520)
- A keresztény ember szabadsága (1520)
- Az oltáriszentség két színe (1522)
- Az emberi tanítások kerülése (1522)
- Felelet Henrik angol királynak (1522)
- A német lovagrend lovagjaihoz (1523)
- Az új meissenai bálvány ellen (1524)
- A tisztítótűz visszavonása (1530)
- A kulcsokról (1530)
- A zsinatokról és az egyházzal (1539)
- Hurka Gyurka ellen (1541)
- Rajnai újság (1542)

4990 Ft / 800 oldal / 170×240 mm / keménytablás vászonkötés

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A WWW.LUTHERKIADO.HU/BOLT OLDALON

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között
www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

Építkezés két helyszínen

Ezen a nyáron úgy esett, hogy mi, magyarok vittünk valamit Wittenbergbe. Évszázadokkal ezelőtt a Luther Márton városában tanuló diákok hozták el nekünk a keresztény hit szükséges megújításának üzenetét, most pedig mi mutathattuk meg azt a németországi városban, hogy mit és mennyit őriztünk meg mindabból, amit annak idején északról kaptunk.

A wittenbergi magyar napok a Reformáció 500 jubileumi rendezvénysorozatának egyik kiemelkedő magyar vonatkozású eseménye volt, s a népes magyar küldöttség külhoni magas szintű állami fogadtatásából nyilvánvalóan kiderült, hogy a németek is különös figyelmet szenteltek az eseménynek.

Persze nem érkezünk vendégségbe üres kézzel! Pogyászunkban rejtőzött Luther Márton számunkra oly becses végrendelete, amelyről Pröhle Gergely, egyházunk országos felügyelője tartott előadást; Jeszenszky Péter testvérünk futva vitt el Pestről Wittenbergbe egy mives halasi csipkébe álmódott Luther-rózsát; és maradt utánunk ott egy-egy Dévai Bíró Mátyás, illetve Stöckel Lénárt emléket megörökítő tábla, amelyek ezután már a wittenbergi egyetem patinás falát díszíthetik. A magyar napokon járt testvéreink pedig lélekben épülve, feltöltekve térhettek haza onnan, ahonnan a ma-

gyar evangélikus közösséget máig megtartó és a közös jövőre reményt adó hitújítás útjára indult.

És mi sem bizonyítja jobban a jövőnkbe vetett bizodalunkat, mint az, hogy Pestszentimrén templom épül. A riportunkat illusztráló fotókon még a kelletténél talán több betonvas és állványzat látható, de az egyik képen már a figyelmes szemlélő észreveszi a lacsacskán alakot öltő istenháza tekintetét és lelket rabul ejtő perspektíváját. Némi képzelőerővel már az is felfedezhető, hogy a homlokzaton a hasáb alakú, keresztet formázó betonon áttörő réseken keresztül besűl majd a nap, a színes üvegeken átszűrt fénnel festve a belső teret.

Aki templomot épít, az a jövővel köt szövetséget, és hisz abban, hogy mindig lesznek olyanok, akik a padso-rokban ülve, Isten igéjét hallgatva találják majd meg az élet egyszer keservekkel, máskor pedig boldogsággal teli sűrűjén átvezető egyetlen érvényes igazságot.

A hajdanán – a magyarok által immár „meghódított” – Wittenbergből érkezett friss szellő ma, nemzedékeket próbáló évszázadokkal később a pestszentimrei építkezés porát kavarja. Ha ez nem ad reményt a jövőre, akkor tényleg semmi.

■ I. L. L.

Tóparti evangélium

A Balatonról és a nyárról legtöbbünknek általában a szabadság, a felhőtlen kikapcsolódás, a szórakozás jut eszünkbe. Az idei BalatonNET nemzetközi evangéliumi találkozóról készült

beszámolóiból kiderül: a lelket gazdagító spirituális témák megbeszélése korántsem zárja ki azt, hogy a résztvevők részesüljenek a balatoni nyár „áldásaiból” is.

11. oldal

Élet a lombikból

A nyár végi közbeszéd egyik legvitatottabb témája: helyes-e, ha az állam az eddigieknél aktívabban támogatja a lombikbébiprogramokat? Sokféle véleményt hallhattunk már erről. Jelen lap-

számunkban kaposvári evangélikus lelkészünk a személyes sorsával foglal állást: a lét/élet minden formájában támogatást érdemel a nemléttel szemben.

13. oldal

A ritmusban beszélő

Bánki Beni slammer. Ezt a bemutatást aligha kell elmagyarázni annak, aki hallotta őt tavaly a Szélrózsza evangélikus ifjúsági találkozóán. Aki pedig nem hallotta, az olvassa el a vele készült interjút, amelyből megtudhatja, hogy egy éppen csak pelyhedző állú kamasz is képes hitről, erkölcsről, szeretetről olyan erővel beszélni, hogy a felnőttek által bizony gyakran szapult, felszínesnek, hebrencsnek és értékvesztettnek tartott vele egykorúakat is magával ragadja. Az is kiderül az írásból, hogy a fiatalember szellemi hátterében ott settenkedik Lackfi János költő is, ami szinte biztos garanciája a minőségnek.

16. oldal

Láthatóan evangélikus

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Köhlerné Schiszler Ágnes óvónő – Soltvadkert. Szüleim fontosnak tartották, hogy újszülött gyermekként elvigyenek az evangélikus templomba, és megkapjam a keresztséget. És én vallom, hogy keresztény, azon belül is evangélikus vagyok. Hitvalló evangélikus családban születtem, itt, a soltvadkert-i templomban konfirmáltam. Itt kötöttem házasságot, és két gyermekem is itt kapta meg a keresztség szentségét.

Ha az Úristen valakit megajándékoz a szép énekhanggal, akkor azt a talentumot nem elásnia kell, hanem mások javára fordítani. Ezért aztán negyven éve vagyok az énekkarnak szolgáló tagja. Számomra az éneklés sokszor többet jelent a mondott imádságnál. Azt érzem, hogy nagyon közel röpít Istenhez, és olyan lelki töltekezést ad, ami kihat a munkámra, a családi életemre és a felebarátom iránti küldetésemre is. Vallom a hétköznapi kereszténységet: amit hallok a templomban, az egy olyan útra bocsátás, amelyet a hétköznapi életben, a felebarátom felé való szolgálatban tudok kiteljesíteni. Ezért fontos, hogy észrevegyem magam körül azokat az embereket, akik szükségét szenvednek, akiknek bármilyen módon szolgálhatok.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a lathatoan.reblog.hu és a [facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Krisztus-szobor „magyar megvilágításban”

Nemzeti ünnepünk alkalmából augusztus 20-án magyar nemzeti színekkel világították ki a Rio de Janeiro és egyben Brazília szimbólumának számító Megváltó Krisztus szobrát, Szent István királyunkra emlékezve. Nem ez az első alkalom, hogy a szobrot magyar nemzeti színek díszítik. Elismerve Magyarországnak a kereszténység védelmében tett erőfeszítéseit, valamint a brazíliai magyar közösségek hozzájárulását az ország fejlődéséhez, már 2016. december 30-án is piros-fehér-zöld színekkel világították meg. Becslések szerint Brazíliában mintegy nyolc-

van-százezer magyar leszármazott él, és a helyi magyar közösségek minden évben megemlékezéseket szerveznek a nemzeti ünnep alkalmából.

Forrás: Külgazdasági és Külügyminisztérium

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk! Krisztus Urunk arra biztatott, hogy ne aggódjunk a holnapért, mégis, eléd állva imádságainkkal nem tudjuk elfedni aggodalmainkat, félelmeinket. Tudjuk, Atyánk, te nem is azt várod el tőlünk, hogy ne vegyük komolyan mindazt, ami félelemmel tölt el bennünket, hanem ezeket nálunknál is mélyebben ismerve, a félelemtől való szabadulás útját akard megnyitni számunkra.

Köszönjük neked, Atyánk, hogy kimondott kéréseink és hálaadásunk által is a benned való szabadság útját egyengeted számunkra. Köszönjük neked, hogy imádságunkban erősítesz bennünket: mindenünk a te kezdedben van. Könyörgünk a teremtett világért. Taníts bennünket felelősséget vállalni azért a környezetért, amelyet otthonunkká teremtettél. Tápláld bennünk az igényességet, hogy ne engedjük szennyezetté, lakhatatlanná válni otthonunkat.

Könyörgünk a félelmeink kiszolgáltatott emberiségért. Te egymás felelősségére, szeretetére bízál bennünket, mi egymás ellenségeivé lettünk. Oly nehezen tudjuk rendezni megtört kapcsolatainkat, összehangolni érdekeinket. Kérünk, segíts, hogy az indulatainkból, félelmeinkből táplálkozó veszekedés és háború egyre kevésbé nyomorítsa meg életünket. Könyörgünk azokért, akik az emberi gyűlölködés miatt veszítik el otthonukat, szeretteiket, jövőjüket. Ne engedd, hogy mindezt tétlenül nézzük. Könyörgünk azokért, akiket betegség vagy magány gyötör. Add, hogy meglássuk: általunk is akard enyhíteni a szenvedést.

Könyörgünk egyházadért. Ne engedd, hogy megszokjuk a benned való biztonság ajándékát. Ne engedd, hogy igéd üres szólamná legyen ajkainkon. Éleszd fel bennünk újra és újra az élő hitet, a rólad szóló bizonyágtétel lelkét.

Ámen.

Szentháromság ünnepe után 13. vasárnap

1Móz 4,1-16

Hol van az ember?

Az első gyilkosság a maiaktól eltérően rendőrségi nyomozás, ügyészi vádemelés nélkül azonnal a bíró, a Legfőbb Bíró elé kerül. Ügyvéd sincsen, maga a Bíró látja el a védelmet az ítélet kiszabásakor. Azaz a halálos ítéletet már első és legfelső fokon száműzetésre enyhíti, de az erre figyelmeztető jelről, bélyegről közelebbit nem mond. A reformáció jubileumi évében nem lehet nem gondolni arra, hogy a wormsí birodalmi átok értelmében Luthert is bárki büntetlenül megölhette volna. Persze ő nem ölt meg senkit, „csak” a kegyelmes Istenhez akart menekülni.

Kísértés és kegyelem. A Szentírás harmadik és negyedik fejezetének három isteni kérdését egységben kell látnunk: „Hol vagy?” (1Móz 3,9) „Mit tettél?” (3,13) „Hol van [...] a testvéred?” (4,9) Kain „csak” az első két kérdéssel elítélt szülői mintát emelte magasabb szintre. Vagyis az Istennel szembeni engedetlenség, az „olyanok lesztek, mint Isten” kísértésének való engedelmeskedés előbb-utóbb szükségszerűen oda vezet, hogy az embertárs életét játékszernek tekintik azok, akik megtehetik.

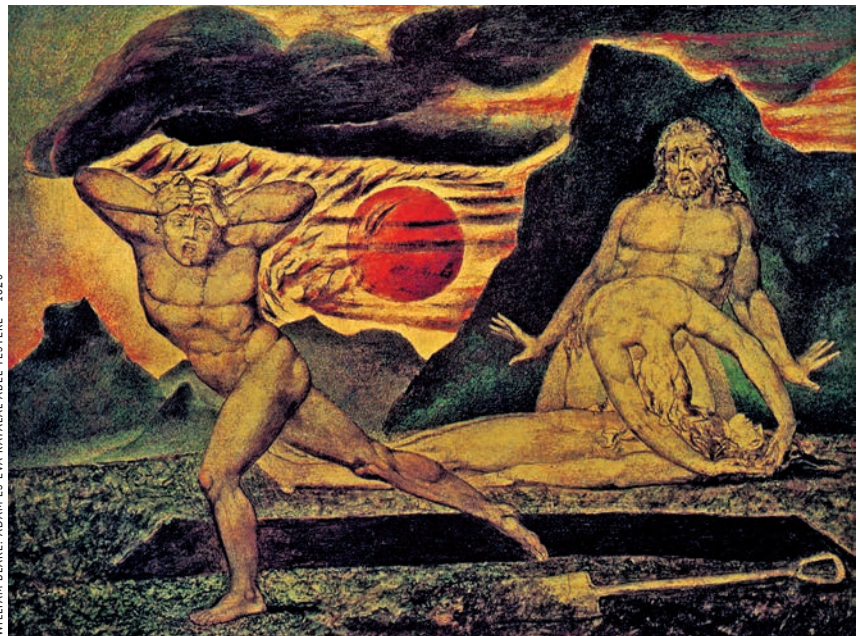
A leírásból nem derül ki, hogy az Úr miért fogadta szívesen Ábel áldozatát, Kainét pedig miért nem. Erre vonatkozóan így igazít el az Újszövetség: „Hit által ajánlott fel Ábel értékesebb áldozatot Istennek, mint Kain, és hit által nyert bizonyosságot arról, hogy ő igaz, mert Isten bizonyosságot tett áldozati ajándékairól, úgyhogy hite által még holta után is beszél.” (Zsid 11,4) Vagyis nyilvánvaló, hogy a mindig is kegyelmes, szerető Isten nem utasította el pusztá szeszélyből Kain áldozatát.

Kain és a többiek. Bár nem ez a történet fő mondanivalója, de mindig kérdezik, hogy kiktől félt Kain, ha szüleivel együtt összesen hárman voltak, maradtak emberek a teremtett világban. Vagy pedig voltak más emberek is, tehát nem az egész emberiség 1Móz első emberpárjának leszármazottja. Ádám százharminc éves volt Sét születésekor, Kain születése és Ábel halála között ezen belül tehát egy bő évszázad is eltelhetett. A szentíró számára a többi ember, a már addig is lehetséges több nemzedék nyilván nem volt fontos. Ugyanez vonatkozik az igénk utáni versre, Kain feleségére.

Persze aki nem tud vagy nem akar konkrét történetet látni benne, annak is meg kell fontolnia: ha az ember az Isten képmására teremtett élőlény, akkor eredetére vonatkozóan az „etsi Deus non daretur” (mintha Isten nem lenne) elve alapján végzett tudományos (vagy annak nevezett) kutatás eleve nem adhat biztos felvilágosítást. Ugyanez vonatkozik Kain cselekedetére is. Ha az emberi agresszió a gyilkosságig menően végso-

ron az állatvilágból magunkkal hozott ilyen-olyan konkurenciaharc vagy zsákmányszerzés maradványa, akkor nem is ítéltető el maradéktalanul.

Ábel és Krisztus. Ábel, akár valóságos, akár szimbolikus személynek tekintik, igénk alapján az égbekiáltó bűn (1Móz 4,10) ártatlan áldozatának szimbóluma. A hit próbája, ha azt kell látnunk, hogy az égbekiáltó bűnök során csak nem akar vége szakadni. De az új szövetség közbenjárójának vére „hatalmasabban beszél, mint Ábel vére”. (Zsid 12,24) Hatalmasabban, mert Isten Fiaként önmagát

mutatta be áldozatul. Hatalmasabban, mert „hosszán hasonlóan kísértést szenvedett mindenben, de nem vétkezett”. (Zsid 4,15) Hatalmasabban, mert vele, az Isten Fiával szemben követték el az igazán égbekiáltó igazságtalanságot. De a legesleghatalmasabban azért beszél, mert nem maradt meg ártatlan áldozatnak, hanem feltámadásával legyőzte a bűnnek és következményének, a halálnak a hatalmát. Ezért a „nem égbekiáltó” bűnösöknek is kijáró – halálos – ítéletet nemhogy enyhíti, hanem a büntől és minden következményétől megszabadítva magához emel.

■ DR. SZENTPÉTERY PÉTER

Imádkozzunk! Urunk, kegyelmes Istenünk! Nincs semmink, amit neked adhatnánk, igazán áldozhatnánk, hiszen mindent tőled kapunk. Csak hálát adhatunk sokszor megtapasztalt jószágodért, igéd biztatásáért. Könyörgünk hozzád, ne engedd, hogy erőt vegyen rajtunk a csüggedés, hanem Szent Fiad halálára és feltámadására tekintve nézzünk a jövőbe. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (szeptember 10.) *Békés hajlékban lakik majd a népem, biztonságos lakóhelyeken.* Ézs 32,18 (2Thessz 3,16; Lk 10,25–37; 1Jn 4,7–12; Zsolt 119,57–64) A békés hajlék, a biztonság utáni vágy ott van a lelkünk mélyén. Gyakran nem ezt éljük át. Viszályok, konfliktusok, külső és belső békétlenség hat ránk. Isten népeként meghívottak vagyunk a békés hajlék megteremtésére. Ez azonban nem megy nélküle. Őbenne vagyok biztonságban, benne van az én „mégis békességem”. A Krisztus útján járva ez a béke átélhető valóság, akkor is, ha ezen a földön ez is oly töredékes és tökéletlen.

Hétfő (szeptember 11.) *Van-e olyan Isten, mint te, aki megbocsátja a bűnt, és elengedi népe maradékának a büntetését? Nem tartja meg haragját örökké, mert [...] kegyelmet ad.* Mik 7,18 (Kol 2,14; Mt 12,1–8; 4Móz 20,22–29) A Szentírás legrövidebb és legszebb hitvallása: Isten a szeretet. Az ő szeretete nem hasonlítható semmi máshoz: tökéletes és abszolút tiszta. Ezt a szeretetet látjuk Jézus arcán, alakján, ezt halljuk ki az ő szavaiból. Isten ugyanakkor igazságos is, és fontos tudni, hogy a bűnnek következménye van. Balgaság nem számolni ezzel. Jézusért Isten megbocsátja a bűnt, elengedi minden büntetésünket, ez a szeretet, és ez a kegyelem. A kérdés az, hagyjuk-e, hogy ez valóban átfőrdődjön bennünket.

Kedd (szeptember 12.) *Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy!* Ézs 43,1b (ApCsel 26,22; Ám 5,4–15; 4Móz 21,4–9) Isten teremtett, az övé vagyok. Név szerint ismer, így szólít, hív és vár, hogy beszéljen hozzám, hogy megismerjem és én is szeressem őt. Annyira szeret, hogy megváltott bűntől, gonosztól, haláltól, az élet értelmetlenségétől és mindattól, ami megrontja az életet. Krisztusban visszavezetett a szeretet Istenével való egységbe. Övé vagyok. Hiszem és tudom, hogy ő tart a kezében. Ízlelgetem e szavakat, és engedem, hogy átjárják testem, lelkem és mindenem. Teljesen bízom benne. Minél erősebb a bizalom, annál inkább érzem, hogy oldódnak a félelmeim...

Szerda (szeptember 13.) *Jézus mondja: Ha ti megtartjátok az én ígémet, valóban tanítványaim vagytok; megismeritek az igazságot, és az igazság megszabadít titeket.* Jn 8,31–32 (Zsolt 32,8a; 5Móz 24,[10–13]17–22; 4Móz 21,21–35) Jézus itt olyan feltételeket támaszt, amelyek emberileg elérhetetlenek, teljesíthetetlenek: „...megtartjátok az én ígémet...” Vagyis a megbocsátást, az ellenség szeretetét. Hiszem, hogy itt az őszinte szándékról van szó, amely elhatározás, bátor döntés. De nem megy önküld. A Lélek segít a mi erőtlenségünkön. A Szentlélek által mégis lehet-

séges, hogy megéljük, amire Krisztus hív bennünket. Az igazi kereszténységnek ez a mércéje. Jézus útján járva egyre jobban megismerjük őt, aki az igazság ma is, és az igazság úján járva átéljük szabadító hatalmát.

Csütörtök (szeptember 14.) *Legyünk éberek és józanok!* 1Thessz 5,6 (Zsolt 31,16; ApCsel 4,32–37; 4Móz 22,1–20) Két figyelemre méltó szó olvasható az apostol írásában. A megértés mellett fontosnak gondolom, hogy ízlelgessek ezeket a szavakat, és engedjük, hogy átjárjanak. Éberség... lelki-szellemi készenlét... A szellemi szunnyad bennünk, ha nem vagyunk kapcsolatban Istennel. Az éberség által kész vagyok meghallani a hangját, megérteni a vezetését. A józanság itt azt jelenti, hogy felismerem mindazt, ami el akar távolítani a jézusi úttól. Sok ilyen ellenerő működik, és ha nem vagyok józan, máris letérek az Útról. Ébernek és józannak kell lenni, hogy elsősorban és mindenekfelett azt tegyem, amire Krisztus hív engem.

Péntek (szeptember 15.) *Íme, az ajtó előtt állok, és zörgetek: ha valaki meghallja a hangomat, és kinyitja az ajtót, bemegyek ahhoz, és vele vacsorálok, ő pedig énvelem.* Jel 3,20 (Jer 18,14–15; Jak 2,5–13; 4Móz 22,21–41) Lássuk lelki szemeink előtt ezt a csodálatos képet! Az élő Jézus az ajtó előtt áll, és zörget. Ez az ajtó az életünk, a lelkünk ajtaja. Jézus zörget... nem dörömböl, nem nyit be, „csak” zörget és vár. Várja, hogy megnyíljon az ajtó, amelyen át vele találkozhatunk. A kérdés az, tudatában vagyunk-e annak, hogy ő zörget és vár. Az ajtót nekünk kell kinyitni. Más nem teheti helyettünk. A kérdés az, kinyitjuk-e életünk ajtaját Jézusnak naponta. A folytatás életünk csodálatos ajándéka: Jézus betér hozzánk, és velünk vacsorázik. Ez a vacsora a Jézussal való meghitt, békés, boldog közösség, amely már itt kezdődik, és egykor folytatódik az örök hazában.

Szombat (szeptember 16.) *Uram, taníts minket imádkozni!* Lk 11,1 (Préd 5,1; Júd 1–2.20–25; 4Móz 23,1–12) Annyi mindent megtanulunk életünk során. Az iskolákban sokan sokféle tudásra tanítanak. Fontos-e az imádság tanulása? Boldog az, akinek fontos. Az élő Krisztus ma is tanít minket imádkozni. Az ima nem csupán az, hogy benyújtom kéréseimet Istennek, hanem hálaadás, Isten dicsőítése is. Az ima nemcsak az, hogy én szólok hozzá, hanem várom, hogy ő szóljon hozzám. Az ima nemcsak az, hogy párbeszédben vagyunk, hanem az is, hogy szemlélem őt, vagyok az ő jelenlétében. Minden ima csodálatosan átalakít, nagy szükségem van rá.

■ HONTI IRÉN

HIRDETÉS

EVANGÉLIKUS Élet | FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elfizetes

A hónap igéje

Kelmetlen élményünk volt azon a vasárnapon, amikor a Nógrád megyei Bérről, az egyházmegyei evangelizációról jöttünk hazafelé a feleségemmel. Időben ott voltunk a buszmegállóban. Közben kitört a vihar. Amikor aztán megérkezett a busz, húszperces késéssel, a vezető egy pillanatra kinyitotta az ajtót, és közölte: „Tele vagyunk, nem lehet felszállni. Majd egy óra múlva jön a következő.” Mi pedig hiába vártunk, mégis hoppon maradtunk esőben, szélben, mert nem volt számunkra hely a buszon. Izgultunk, hogy mi lesz, ha a következő járatra sem férünk fel, de szerencsére nem így történt. Mindenesetre emlékezetes marad ez az egy óra, és átéljük, hogy így lehet elsőből utolsóvá lenni.

Igénkben egy emberről olvasunk, aki megkérdezte Jézust: kevesen vagy sokan üdvözülnek? Kik férnek fel az üdvösség buszára? Ha manapság a legtöbb embernek nem tartozik is ez a mindennapi kérdései közé, azért a keresztyén ember néha gondol rá.

„És íme, vannak utolsók,
akik első lesznek,
és vannak első,
akik utolsók lesznek...”

(Lk 13,30)

Jézus nem válaszolt erre a kérdésre. Azzal a keresztyénységbe később valahogy becsempészett kétséges megnyugtatóssal sem, hogy ne aggódj, a végén úgymint mindenki üdvözülni fog. Nem adott dogmatikai tanítást sem arról, hogy ki üdvözülhet, és ki nem. Ezek helyett azt mondta: „Igyekezetek bemenni a szoros kapun...” (Lk 13,24) Mert az üdvösség, az Isten országához való tartozás nem elméleti kérdés. Lehet róla beszélni, vitatkozni, doktori disszertációt írni, de mit használ az? Ahogyan nekünk sem használt, hogy a buszsofőr elmondta, hogy minden ülőhely foglalt a buszon, és álló utast nem szabad szállítani. A lényeg az volt, hogy nem szállhattunk fel.

Jézus a kérdésre a lényeggel válaszolt: ne a kíváncsiságot akard kielégíteni, hanem azzal törődj, hogy te ott leszel-e azok között – akár sokan lesznek, akár kevesen –, akik üdvözülni fognak! Jézus nem azért jött el hozzánk, hogy elmondja nekünk, hányan fognak üdvözülni, ha-

nem azért, hogy meghívjon bennünket, süssen arra az üdvösségre, amelyet kereszthalálával és feltámadásával szerzett. Amely készen van, és vár minket. Amelyet mi magunk a legelszántabb törekvésünkkel, semmilyen, sokakat talán tényleg megelőző, felülmúló vallásos vagy morális teljesítményünkkel sem tudunk megnyerni. Mert az üdvösség nem érdem, hanem kegyelem, ajándék, amelyet csak hálással elfogadni lehet.

Ezért vannak hátrányban azok, akik elsőnek vélik magukat, akik úgy gondolják, hogy ők megérdemlik az üdvösséget; és ezért vannak előnyben azok, akik a bűneiket ismerve utolsóknak, esélytelennek tartják magukat. Ők azok, akik úgy érzik: „Senkinek nem kellek. Fölösleges vagyok. Haszontalan vagyok. Érdemtelen vagyok. Mi lesz velem?” Nekik, akik így, ezzel az érzéssel fordulnak hozzá, nekik szól Jézus: „...vannak utolsók, akik első lesznek...” Ők azok, akik megértik, hogy mit jelent az üdvösséget ajándékba kapni, és hittel, boldogan kapnak utána.

Isten azt akarja, hogy egyetlen ember se érezze magát mellőzve, kirekesztve az ő országából, az üdvösségből. Az utolsóknak is ugyanaz az üdvösség jár, mint az elsőknak. De egyiküknek sem érdemből, teljesítmény alapján, hanem egyedül kegyelemből, Isten jósága és irgalmassága alapján. Hiszen valójában nincsenek is első. Az ő üdvösségük sem azért van, mert jár nekik, hanem azért, mert Jézus meghalt értük éppen úgy, ahogyan az utolsókért is meghalt. Egyedül ez, Isten jósága, Jézus Krisztus kereszthalála az üdvösségünk ára, nem a mi teljesítményünk, érdemünk. Ezért Isten országában nincsenek első és utolsó, nincs turistaosztály és

bizniszosztály, nincsen három-, négy- és ötszillagos megosztályon felüli kategória. Az üdvösségre senki nem maga fizette meg a jegyét, hanem mindannyiunkét Jézus Krisztus fizette meg.

Meglepetés, hogy Jézus azt mondja: „...vannak utolsók, akik első lesznek, és vannak első, akik utolsó lesznek”? Igen, meglepetés. Az üdvösség csupa meglepetés. Bizony, az Isten országában nagyon csodálkozni fogunk. Először azon, hogy sokan lesznek olyanok, akikről úgy gondoltuk, hogy ők utolsó voltak itt, a földön az érdekeik alapján, így aztán biztosan nem lesznek ott. Másodszor azon, hogy sokan nem lesznek ott, akikről úgy gondoltuk, hogy ők az első között voltak, megérdemelték földi teljesítményeik alapján, hogy biztosan ott legyenek az üdvösségben. De legjobban, harmadszor, azon fogunk csodálkozni, hogy mi is ott vagyunk.

■ BALICZA IVÁN

Ördögtől való-e a pénz?

Gazdaság és etika a Refo500 sátorban

Gazdaságetikai kérdések a reformáció tükrében címmel tartottak ke-rekasztal-beszélgetést augusztus 18-án, pénteken a Refo500 sátorban a kolozsvári magyar napokon. A reformáció kezdete ötszázadik évfordulójának emlékére szervezett programon a vallás és a gazdaság között húzódó látszólagos feszültség feloldásának a lehetőségeit vitatták meg a Biblia értékrendszere, valamint Luther Márton kilencvenöt pontja és társadalomelméleti írásai alapján.

FOTÓ: MISS GÁBOR

A beszélgetést Varga Norbert politológus, a Szegedi Tudományegyetem docense vezette, a tradicionálistól eltérő módon közelítve meg a Biblia gazdasággal és gazdaságetikával kapcsolatos tartalmait, érintve Luther kilencvenöt pontját, míg eljutottak a 21. századig. Az esemény meghívottja volt dr. Nagy Ágnes, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem docense, a Román Nemzeti Bank igazgatótanácsának tagja, Ballai Zoltán lelkész, az Erdélyi Református Egyházkerület gazdasági tanácsosa, Rácz Norbert kolozsvári unitárius lelképásztor és Fehér Attila, a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház főtanácsosa.

Luther Márton a kilencvenöt pontjában többször foglalkozik a kapzsiság és a pénzhez való viszony kérdésével, de ismert Pál apostol gondolata is a *Timóteus-hoz írt első levélből* – „minden rossznak gyökere a pénz szerelme” –, így felvetődött a kérdés, hogy ördögtől való-e a pénz. Nagy Ágnes kifejtette: a kérdés megválaszolásához először meg kell érteni a pénzt mint a civilizációnk, a kultúránk fejlődéséhez hozzátartozó elemet. Elmondta: a pénz önmagában sohasem rossz, csak sok-

szor nem megfelelően használjuk. Túl sokan tekintik életcéljuknak a meggazdagodást, a vagyon felhalmozását ahelyett, hogy olyan rendszereket alakítanak ki, amelyekben a pénz az embert a jóra, egymás segítésére, a problémák megoldására ösztönzi. Negatív példaként Midász királyt és Júdás árulásának esetét említette.

Ballai Zoltán a Pál apostoltól való idézettel kapcsolatban kiemelte, valójában a kapzsiságról szól az igeszakasz: nem a pénzzel van a baj, hanem a kapzsisággal, a „pénz szeretete” pedig a kapzsi ragaszkodást jelenti. A pénznek és a vagyonnak van rendeltetése, ezt Max Weber is megfogalmazta: hogy Isten dicsőségére szolgáljon, emellett eszköz az ember számára, hogy Isten dicsőségére éljen.

A magán- és köztulajdon védelmének gazdasági jelentőségéről, a gyülekezeti vagyonok kezelésének felelősségéről Fehér Attila beszélt. Úgy véli, szükséges ezt a vagyont gyarapítani, de a közösség javára kell szolgálnia, továbbá el kell kerülni azt, hogy a kezelői visszaéljenek az egyházi vagyonnal. Az egyházzal szemben napjainkban észlelt bizalmatlanság

sokszor ezekben a visszaélésekben gyökerezik, így az egyházi vagyont semmi képp sem megengedett magántulajdonként kezelni. Ballai Zoltán hozzáfűzte: a magán- és köztulajdon egyaránt értékes és védelemre szorul, az egyház vagyona pedig mindig azt a közösséget szolgálja, amelyik összegyűjtötte, vagy amelyik számára gyűjtötték. A köztulajdon sosem magántulajdon, még ha magánemberek munkájából gyűlt is össze – jelentette ki a gazdasági tanácsos.

Nagy Ágnes Max Weber gondolataira alapozva elmondta: a munka hivatás, de mivel az ember nem ezzel a hivatásérzéssel születik, folyamatosan fejlődni és tanulni kell. Ennek a hivatástudatnak a vállalkozót is kötelezettségvállalásra kell készítenie. Kifejtette: az ember természetétől fogva nem pénzt akar, hanem élni akar, ahogyan eddig vagy jobban. Ennek a célnak a hosszú távú fenntartásához a fogyasztás korlátozására, a tőke felhalmozására és befektetésére van szükség úgy, hogy a társadalomnak többletértéket nyújthassunk. Az egész folyamat során állandóan arra kell törekedni, hogy több jót generáljunk a társadalomnak. Nagy Ágnes a gazdaságetika alapjaival kapcsolatban kifejtette: az üzleti etika fogalma és intézményesítése az 1989-es változások következtében kapott teret az országban. Leszögezte: a versenygazdaság normális működéséhez nélkülözhetetlenek az etikai normák, hogy elkerülhető legyen a korrupció, a bűnözés, a politikai, titkosszolgálati, állami pozíciók kihasználása nyomán végbemenő kriminalizáció.

A kérdésre, hogy egyes Istent követő emberek miért élnek szegénységben, míg a Biblia tanításait semmibe vevők miért gazdagodnak meg, Rácz Norbert kifejtette: a Mózes idejében megfogalmazott tulajdöntörvény szerint semmi sem a halandóké, mi csak zsellérek vagyunk. A föld és minden, ami rajta van, az Úré. A kapzsiság felülírja azt, hogy semmi sem a tiéd, és amid van, azt úgy kell kezelned, mint ami csak rád van bízva. A mózesi rendszerben a vagyon nem önmagában való érték, hanem eszköz a nála nagyobb értékek eléréséhez. A lelképásztor úgy véli, a vagyonunkat, akár csak az életünket, kölcsönként kaptuk, hogy sáfárkodjunk vele, a társadalom javára fordítsuk, és a saját életünk által fontosabb értékeket teremtsünk.

■ BEREKMÉRI GABRIELLA

Forrás: reformatus.ro

Felelősséggel az értékek mentén

Ökumenikus istentisztelet az államalapítás ünnepének előestéjén

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának szervezésében ökumenikus hálaadó istentiszteletet tartottak Budapesten az államalapítás ünnepének előestéjén. A Szilágyi Dezső téri református templomban Gáncs Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke szolgált igehirdetéssel. Az alkalmon – a testvéregyházak vezető képviselői mellett – jelen volt Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes, valamint több állami és társadalmi szervezet reprezentánsa.

Kettős ünnepre, az államalapításra és a vasárnap ünnepére hívta fel a figyelmet ünnepi beszédében Gáncs Péter. A Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke igehirdetésében elmondta, hogy kényes aktualitása van a Jeruzsálem pusztulásáról szóló jézusi próféciaának abban az Európában, amelynek ezeréves keresztény alapjai rendülnek meg napjainkban. „Együtt kell látnunk a hálaadást és a jézusi próféciát – amelynek a végén ott van a reménység – ahhoz, hogy amit ezer év alatt fölépítettünk, azt meg tudjuk őrizni az utánunk jövő nemzedékek számára is” – fogalmazott.

Az elnök-püspök az igehirdetésében a béke, az értékek melletti küzdelemlről és az Istennel való megbékélésről beszélt. „Európában hetven éve béke van, de nagyon törekeny béke. Mert milyen béke az, ahol ártatlan embereket gázolnak halálra fanatikus tömeggyilkosok, milyen béke az, ahol az embereket állandóan kamerák vizslatják, hogy vajon nem potenciális gyilkosok-e?” – fogalmazott a püspök. Gáncs Péter az értékekről szólva

a vasárnap megbecsülése mellett érvelt: „Legyünk őszinték, a magyar nép hamar rájött, hogy a templom körül remek vásárokat lehet tartani [...], és a szent napból gyorsan vásárnap lett.” Az elnök-püspök elmondta, hogy az ünnepnap megbecsülése az Istennel való kapcsolat minőségét fejezheti ki.

Gáncs Péter a beszédében kitért arra is, hogy idén, amikor a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulóját is ünnepeljük, szükséges észrevennünk, hogy a reformáció Jézussal, a templom megtisztításával kezdődött. Megváltónk megmutatta, hogy ne üzleti vagy más érdekek szerint helyezkedjünk, hanem álljon mindenki az isteni értékek mellé. Egyházunk elnök-püspöke a Lutheránus Világszövetség hármass jelmondatát idézte: „Az üdvösség nem eladó! Az ember nem eladó! A teremtett világ nem eladó!” Majd hozzátette: „Az egyház nem eladó!”

„Sok mindennel megbékélünk, amivel nem lenne szabad, nem küzdünk az ellen, ami ellen kellene, és nem békélünk meg az Úrral” – fogalmazott Gáncs Péter. Végezetül kiemelte: „Csak egymással

és Istennel megbékélve jöhet létre az az egészséges közösség, amely mások számára is vonzó lehet, és amely meg tudja osztani a kapott kincseket.”

„Amikor kezünkbe vesszük az új kenyeret, Istennek adunk hálát – fogalmazott Bogárdi Szabó István. A Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkesi elnöke a kenyér megáldásakor elmondta, hogy „amikor hálát adunk az új kenyérért, akkor azok oldalára állunk, akik tudják, ha Istentől áldást kapnak, azt azért kapják, hogy sáfárkodjanak, és azt megosszák”.

Az ünnepi liturgiában részt vett Kránitz Mihály, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karának dékánja, Steinbach József dunántúli református püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) elnöke, Mészáros Kornél, a Magyarországi Baptista Egyház főtitkára, Szuhánszky Gábor, a Magyarországi Metodista Egyház lelkesze, Pataky Albert, a Magyar Pünkösd-Egyház elnöke, Fischl Vilmos evangélikus lelkesze, a MEÖT főtitkára, valamint a magyarországi ortodox egyházak és az anglikán egyház képviselői. Az ökumenikus istentiszteleten jelen volt és áldást mondott I. Bartolomaiosz konstantinápolyi ökumenikus pátriárka.

■ GALAMBOS ÁDÁM

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Egyházi személyeket is kitüntettek augusztus 20-a alkalmából

Nemzeti ünnepünket megelőzően, augusztus 18-án állami kitüntéseket és szakmai díjakat adott át a magyar közélet számos, kiemelkedő teljesítményt nyújtó tagjának Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere. E helyütt az ismert evangélikus, református és katolikus díjazottakat nevesítjük az Evangélikus.hu gyűjtése nyomán.

Magyarország köztársasági elnökének, Áder Jánosnak a megbízásából Balog Zoltán a Magyar Érdemrend középkeresztje (polgári tagozat) kitüntetést adott át – mások mellett – Sólyom Jenő Széchenyi-díjas és állami díjas fizikus, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, az Magyar Tudományos Akadémia Wigner Fizikai Kutatóközpont és az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Karának professor emeritusa, Vladár Gábor, a Pápai Református Teológiai Akadémia volt rektora, egyetemi tanár, Katona István, az Egri Főegyházmegye nyugalmazott segédpüspöke, a Szent Fausztina Isteni Irgalmasságért Alapítvány volt elnöke, Márfi Gyula, a Veszprémi Főegyházmegye érseke részére, kimagasló szakmai munkájuk elismeréseként.

Kiemelkedő színvonalú munkájának elismeréseként a Magyar Érdemrend tisztikeresztje (polgári tagozat) kitüntetésben részesült mások mellett Kontra Miklós, a Magyar Tudományos Akadémia doktora, a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Kar Magyar Nyelvtudományi Tanszékének egyetemi tanára, Jobbágyi Gábor, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar Magánjogi és Kereskedelmi Tanszékének professor emeritusa, Kállay Emil piarista szerzetes, volt tartományfőnök, nyugalmazott főiskolai tanár.

Magas színvonalú munkájáért a Magyar Érdemrend lovagkeresztje (polgári tagozat) kitüntetést vehetett át mások mellett Berczelly István Liszt Ferenc-díjas operaénekes, érdemes és kiváló művész, a Magyar Állami Operaház örökös tagja, Ajtós József László címzetes prépost,

FOTÓ: BARTOS GYULA / ENMI

esperes, Páloznak, Felsőörs plébánosa, a Veszprémi Főegyházmegye papja, Dékány Árpád Sixtus, a Zirci Ciszterci Apát-ság kiérdemesült főapátja, Dobszay Márton Benedek, a Magyarok Nagyasszonya Ferences Rendtartomány tartományfőnöke, Jávor Zoltán Árpád, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar Vitéz János

Tanárképző Központ nyugalmazott főiskolai tanára, Kálmán Peregrin ferences szerzetes és plébános, a Mátraverebély-Szentkút Nemzeti Kegyhely volt igazgatója, Radnai Jenő, a Magyar Katolikus Családegylet alelnöke, Stella Leontin kanonok, címzetes prépost, főesperes, a máriabesnyői Nagyboldogasszony-bazilika plébánosa, a Mater Salvatoris

FOTÓ: PELSŐCZY CSABA

Államalapító Szent István ünnepének másnapján állami és miniszteri kitüntéseket adott át a földművelésügyi tárca vezetője is. Dr. Fazekas Sándor augusztus 20-a alkalmából hét személynek nyújtotta át a Magyar Érdemrend lovagkeresztje kitüntetést, köztük Kiss Miklós evangélikus lelkésznek. A Győr-Mosoni Evangélikus Egyházmegye esperese három és fél évtizedes odaadó lelkipásztori szolgálatának, valamint aktív társadalmi tevékenységének elismeréseként érdemelte ki a lovagkeresztet.

Lelkigyakorlatos Ház igazgatója, a Váci Egyházmegye papja, Wettstein János, a Magyar Máltai Lovagok Szövetségének kancellárja, Berkesi Gábor, a Budapest-Pozsonyi úti Református Egyházközség lelképásztora, a budapesti Baár-Madas Református Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium iskolalelkésze, Enghy Sándor református lelképásztor, a Sárospataki Református Teológiai Akadémia egyetemi tanára, Gaál Sándor, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem Teológiai Intézet Missziói és Felekezettudományi Tanszékének egyetemi docense, a Tiszántúli Református Egyházkerület Nyírségi Egyházmegyéjének esperese, valamint Kántor Pál, a hamiltoni Kálvin János Magyar Református Egyház lelkésze, költő, Serafin József, a Baptista Teológiai Akadémia főiskolai docense, egyházi szociális módszertani vezetője és dr. Sütő Zoltán, a Kaposvári Egyetem Agrár- és Környezettudományi Kar Állattudományi Intézet Állattenyésztés-technológia és Menedzsment Tanszékének egyetemi tanára, a kaposvári evangélikus gyülekezet világi vezetője.

Kimagasló tevékenységének elismeréseként a Magyar Arany Érdemkereszt (polgári tagozat) kitüntetésben részesült mások mellett Kovács Kálmán, a Baktalórántházai Református Egyházközség lelképásztora és Nagy Gábor, a budapesti Karácsony Sándor Rózsateri Református Általános Iskola és Óvoda igazgatója, Koszorús Oszkár helytörténész, könyvtáros, Farkasné Egyed Zsuzsanna, a budapesti Patrona Hungariae Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium, Kollégium és Alapfokú Művészeti Iskola óvodavezetője, a Köznevelési Kerekasztal vezetői munkacsoportjának tagja.

Levéltárosi szakterületen végzett kiemelkedő teljesítményének elismeréseként Pauler Gyula-díjban részesült mások mellett Koltai András, a Piarista Rend Magyar Tartománya Központi Levéltárának levéltárosa, a Magyarországi Egyházi Levéltárosok Egyesületének titkára.

Magas színvonalú szakmai munkájáért Magyar Ezüst Érdemkereszt (polgári tagozat) kitüntetését vehetett át András Szabolcsné, a Kiskunhalasi Református Kollégium Központi Általános Iskola igazgatóhelyettese, pedagógusa.

A Magyar Szent István-rendet Erdő Péter bíboros és Vásáry Tamás zongoraművész kapta.

■ Forrás: Kormány.hu

Gyülekezetiház-szentelő az ünneplő Bonyhádon

A bonyhádi templomszentelés évfordulóján örömnepre gyűltek össze a bonyhádi és környékbeli gyülekezetek tagjai augusztus 20-án. Az 1833-ban épített műemlék épület, iskola és tanítólakás a tavaly megkezdődött felújításnak köszönhetően megújult külsővel és belsővel vált igazi gyülekezeti házzá a közösség számára.

FOTÓK: LOSONCZ JÓZSEF

A megújult házban nagyobb teremmel, lelkési hivatallal, tárgyalóval, szociális helyiséggel és teakonyhával ellátott foglalkoztatóval várják a jövőben a gyülekezeti tagokat.

Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület püspöke a szentelési szolgálatában kiemelte az istentiszteleti helyként is szolgáló gyülekezeti terem oltárának mondanivalóját: „A zsigriki nyitott templomajtó prédikálja Krisztust” – fogalmazott. Az egykori, mára lebontott zsigriki evangélikus templom megmentett belső ajtaja ugyanis ol-

tárként prédikálja ezután Krisztus szavait: „Én vagyok az ajtó...” (Jn 10,9)

Az örömnep díszközgyűléssel és szeretetvendégséggel zárult. Istennek legyen hála az ünnepért és az elvégzett munkáért.

A közel 67 millió forintos beruházást Klenk Csaba és Kern Andrea tervei alapján a Pécsvaradi Architekt Kft. végezte el, 17,5 millió forintos országos egyházi, valamint 12,8 millió forintos minisztériumi támogatással.

■ ARADI ANDRÁS

Megemlékezést tartottak a soproni Eggenberg-házban

A SZERZŐ FELVÉTELE

Történelmi jelentőségű helyszínen, Eggenberg hercegnő házának udvarán emlékeztek a reformáció indulásának ötszázadik évfordulójára a soproni evangélikusok augusztus 20-án. A jelenlévők egyúttal hálát adtak azért, hogy eleik 1674 és 1676 között ezen a helyen akkor is összegyűlhettek az istentiszteletre, amikor erre az ország területén sehol máshol nem volt lehetőségük az evangélikusoknak.

A vasárnap délután tartott megemlékezésen Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke, valamint Manfred Koch, az Ausztriai Evangélikus

Egyház burgenlandi szuperintendense hirdette Isten igéjét. A liturgiában Tóth Károly István igazgató lelkész és Holger Manke, a soproni német gyülekezet lel-

késze mellett a testvéregyházak részéről Henczel Szabolcs római katolikus plébános, illetve dr. Vladár Gábor református lelkész működött közre. Az énekeket a Juventus fúvószenekar kísérte.

„Amikor valaki megtapasztalja Isten hatalmát és szeretetét, megtanul az ő szavára igent mondani, és az embereknek nemet” – emelte ki ApCsel 5,29 alapján tartott prédikációjában Szemerei János. Majd hozzátette: ez a ház egykor egy olyan gyülekezet otthona volt, amely annyira fontosnak tartotta Isten ügyét, hogy dacoltak érte az időjárással és a hatalmi viszonyokkal is. Ezért lehet ez a hely számunkra Isten megtartó erejének jele.

Manfred Koch a reformáció legfontosabb felfedezéséről beszélt Róm 3,28 alapján. Igehirdetésében hangsúlyozta: Luther arra az igazságra talált rá, hogy a valódi élet ajándék, amelyet a Jézus Krisztusba vetett hit által kaphatunk meg. A szuperintendens azt is elmondta: öröm számára, hogy a megújulási mozgalom ötszázadik évfordulóját Sopronban kétnyelvű istentisztelet keretében, ökumenikus légkörben ünneplik.

■ ADÁMI MÁRIA

MEGHÍVÓ MÉDIAMŰHELYRE

TÉMA: KOMMUNIKÁTOROK PROTOKOLLJA

Protestáns médiaműhely – Mátraháza, szeptember 15–17.

Aktív médiamunkásokat, továbbá a média belső szakmai kérdései iránt érdeklődőket vár őszi konferenciájára a Protestáns Újságírók Szövetsége (Prúsz). A szeptember 15–17. között tartandó médiaműhely elsősorban arra a napjainkban mind égetőbb kérdésre keresi a választ, hogy – szóban, írásban, vizuálisan – miként közvetíthetők hatékonyan az értékközpontú tartalmak, így az egyházi (biblikus) üzenetek.

A mátraházai konferencián tapasztalt kollégák és közéleti szereplők közreműködésével keresünk válaszokat, mutatunk be alkalmazható technikákat és módszereket. A gyakorlatokat sem nélkülöző klasszikus „műhelymunka” mellett a hétvége különböző témákban kínál lehetőséget az információszerzésre, információcserére. Meghívott vendégeinkre – hagyományainkhoz híven – nem csupán előadóként, hanem beszélgetőtársként is számít közösségünk. Vendégünk lesz – többek között – dr. Hafenscher Károly, a kormányzati Reformáció Emlékbizott-

ság kormánybiztosa és Vitéz Ferenc író-szerkesztő, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem Magyar Nyelvi és Irodalmi Tanszékének vezetője. Gyakorlatokat vezet – mások mellett – az Evangélikus Információs Szolgálat korábbi és jelenlegi vezetője, Csoma Áron, illetve Illisz L. László. (A részletes program – szeptember 1-jétől – a Prúsz honlapján lesz olvasható.)

A protestáns médiaműhely helyszíne: Ráday Konferencia-központ (Mátraháza, Üdülőtelep 1.). Időpontja: szeptember 15–17. **Részvételi díj** (péntek vacsorától vasárnap ebédig): 15 000 Ft; Prúsz-tagoknak: 7500 Ft. Elhelyezés háromágyas szobákban, a jelentkezés sorrendjében. **Jelentkezni szeptember 10-ig** a prusz@lutheran.hu e-mail-címen vagy a 20/824-9657-es mobilszámom lehet Faggyas Ilona titkárságvezetőnél.

A Prúsz-elnökség nevében:
NOVOTNY ZOLTÁN elnök

T. PINTÉR KÁROLY titkár

BalatonNET nemzetközi evangéliumi találkozó

Kapcsolódás

Honi keresztyénségünk különleges színterét a BalatonNET nemzetközi evangéliumi találkozó, az evangéliumi hívők felekezeti nyári programja, amelyet augusztus 17-21. között immár tizenegyedik alkalommal rendeztek meg az Aliansz – Magyar Evangéliumi Szövetség „ernyője alatt”. Balatonszemesen mintegy ezernégyszáz fordultak meg tizenöt-húsz felekezetből, a résztvevők nagyobb része református, baptista és evangélikus volt.

Számtalan értéke, szépsége van egy ilyen együttlétnak: a közös hit megélése, megvallása; a hívők formálódása, megújulása; Isten dicsőítése; a felekezeti különbségek korrekt kiegyenlítődése bibliai alapokon; felkészülés a Szentlélek által összehangolt misszióra; az új nemzedék segítése, motiválása.

A BalatonNET mindenki számára díjmentesen és előzetes jelentkezés nélkül látogatható. (A szállást és az étkezést a résztvevők maguk intézik.) Éppen ezért a részvétel összeköthető akár családi nyaralással, baráti társaságok találkozóival vagy egy közösség együttes megmozdulásával. A rendezvény családbarát programja minden korosztály számára egyaránt lehetővé teszi a lelki megerősödést és a testi felfrissülést.

A SZERZŐ FELVÉTELE

A konferencia fő témája a „kapcsolódás” volt a jézusi ige alapján: „...aki én bennem marad, és én őbenne, az terem sok gyümölcsöt...” (Jn 15,5) Az igehirdetések, előadások, szemináriumok, gyermek- és ifjúsági programok számtalan szempontból közelítették a vezérgondolatot. A főelőadásokat, igehirdetéseket ismert lelkészek tartották: a református Végh Tamás, a pünkösdi D. Nagy Tamás, a baptista Varga György és Bodó Csaba, valamint az evangélikus Lénárt Viktor.

Nagy élmény volt számomra két késő esti beszélgetős program. Az egyik a

Nikodémusok órája férfiak számára, amelyet az én feladatom volt moderálni. Mintegy negyven férfi éjszakába nyúlóan osztotta meg egymással a férfitét kérdéseit, nehézségeit, örömeit és győzelmeit. Úgy éltük meg, hogy valóban Jézussal beszélhetjük át a Lélek által életünk fontos kérdéseit.

A másik izgalmas és építő esti program egy zsidó és egy arab származású keresztyén testvérünk beszélgetése, tanúságtétele volt, akik mindketten az izraeli Galileában születtek, és mindketten Jézusban találták meg életük értelmét és szívük békességét.

Mindezek mellett Misszió Expo, kiállítások, koncertek, táncház, játék, sport és nagy fürdés gazdagították az együttlétnet. Igazi holisztikus élmény volt minden korosztály számára. Még az időjárás is kedvezett, ez a néhány nap valóban testi, lelki, szellemi felüdülés, pihenés, kikapcsolódás és feltöltettség volt, megújulás a nyár végén, mielőtt kicsik és nagyok ráhangolódnának a tanévre, a munka folytatására.

Az Aliansz – Magyar Evangéliumi Szövetség örömmel vállalja a felekezetek, kegyességi irányzatok összefogását, hiszen nem önmagunkért élünk, hanem a környezetünkért. Hazánk néhány száz ezer aktív Krisztus-követője együtt kell, hogy dolgozzon a nagy többségért, akik Isten nélkül élnek.

■ SZEVERÉNYI JÁNOS

FOTÓ: BAPTISTARÁDIO.HU

500 nap imádság reformációért

Szeptemberi körlevél

Luther, atyánk a hitben. Semmi sem áll távolabb tőlem, mint hogy reformátorunk személyi kultuszát kezdeményezzem. Már csak azért sem tehetem, mert Peter Manns mainzi római katolikus egyháztörténész-professzor nevezte őt „hitben atyámnak”, amikor 1983-ban, születésének ötszázadik évfordulóján a reformátoron keresztül kapott kincsekről beszélt.

Azt viszont nagyon is szeretném, hogy most, amikor az egyházunk evangelizációs és missziói bizottsága által múlt év május 18-án meghirdetett és június 18-án elindult ötszáz napos imádságmaraton immár a célegyenesbe fordul, hálaadással gondoljunk az imádság és a reformáció csodájának kapcsolatára. Hiszen mi más lett volna a reformáció, mint a szerzetes Luthernek a kegyelmes Istent kereső gyötrődő könnyörgéseire adott válasz? Igen, a reformáció imameghallgatással kezdődött! De először mégsem a gyötrődő szerzetes, hanem az Úr érte is mondott könnyörgése hallgattatott meg!

„...de én könyörögtem érted, hogy el ne fogyatkozzék a hited: azért, ha majd megtérsz, erősítsd a testvéreidet!”

(Lk 22,32)

Hiszen amit egykor Péternek ígért, az nemzedékről nemzedékre érvényes ígéret mindenkinek, aki a hit harcában, a sátn elleni küzdelemben oda térdel Márton testvér mellé. S nem az ő kérdését idézi, hanem szíve mélyéből fakad fel a szó, ha így kiált: „Hol lelem meg a kegyelmes Istent?”

Megdöbbenő, hogy Luther hogyan mert szólni és tanítani az imádságról. Mintha mi a magunk „jól nevelt és illedelmes” imádságaival nagyon más úton járnánk. Vajon nem éppen ezért hidegett meg bennünk a szeretet, és lanyhult meg a tűz? S bár a jubileumi év során sokszor beszélünk a reformátoron keresztül kapott értékekről, mintha semmit sem akarnánk tőle megtanulni! A Nagy káténak a Miatyánk-magyarázata elé írt szenvedélyes szavain túl mennyi megszívlelendő tanítás! Remélem, Testvéreim közül senki sem érti félre, ha most ezt írom: Ti pedig úgy imádkozzatok, ahogy a reformátor tanít: „...az az ige, hogy »kérjetelek«, nem egyebet jelent, mint azt, hogy kérjetelek, ordítsatok, sikoltsatok, zörgessetek, dörömböljetelek! Még hozzá mindezt egyfolytában, megállás nélkül!” (Luther Válogatott Művei, 8., 611.)

Imádkozzunk, hogy egyházunk ne csak szájjal, de elkötelezett ismerettel, teljes szívvel és élő hittel vallhassa magát a reformáció örökösének; hogy az előttünk lévő jubileumi ünnepek ne pusztán protokolláris események, hanem a hálaadás és istendicséret „Lelkes” alkalmi lehessenek, hogy a most induló munkaévben lelkészeink hűséges pásztorokként végezzék szolgálatukat; hogy óvodáink és iskoláink Istennek tetsző módon tanítsák és neveljék a rájuk bízottakat; a győri gyülekezetért, hogy az ajándékként megújuló épületekben új életre kelt gyülekezet hívhassa segítségül az Úr nevét; a Soproni és Vasi Egyházmegyéért, hogy ahol egykor hazánk földjét elérte az evangélium világossága, ott lelkészek és gyülekezetek ma is őrizzék és hordozzák a lángot; hogy megfáradt hitű Európánkat szánja meg és gyógyítsa meg az Úr; hogy legyen végre béke „az olajfák alatt” és szerte a Földön.

■ ITTÉZS JÁNOS püspök

Kötőszó
Evangélikus közéleti blog

- Társadalom és egyház
- Kereszténység és közélet
- Krisztus és a 21. század
- A világ (nem csak) lutheránus szemmel

Kötőszó – Rákérdez, következtet, összekapcsol.

Olvassa, kövesse és ossza meg!

kotoszo.blog.hu

A gyermek Istentől kapott ajándék

Ítélnék és ítéltetünk – avagy egy fogantatás története

Egyik ismerősöm Facebook-bejegyzése révén értesültem Veres András győri megyés püspöknek a lombikbébiprogrammal kapcsolatban tett megrendítő kijelentéséről: „A lombikbébiprogram minden formája bűn. [...] A szülők pedig nagyrészt tájékozatlanok. Azt el kell mondjam, hogy a lombikbébiprogram nem járható út az élet továbbadására.”

Elolvastam az interjút, a kommenteket, és csak bámultam magam elé. Felsejtelt előttem a múlt. A sok házi praktika, gyógyszerek, vitaminok, a fájdalom műtét és az újabb családások hónapról hónapra. Hol a férjem volt erősebb, és tartotta bennem a reményt, hol én tudtam erőt adni neki. Emlékszem az esti imádságainkra: „Urunk, köszönjük, hogy egymáshoz rendeltél bennünket, köszönjük, hogy egymás segítőtársai lehetünk, de kérünk téged arra, add meg nekünk a közös gyermek ajándékát... De mégis, ne úgy legyen, ahogy mi, hanem ahogy te akarod.” Naponkénti istenélményt éltünk át a nehéz és örömes idők minden pillanatában. Éreztük nagyon, Isten jelenléte nélkül ezt az utat nem tudtuk volna végigjárni.

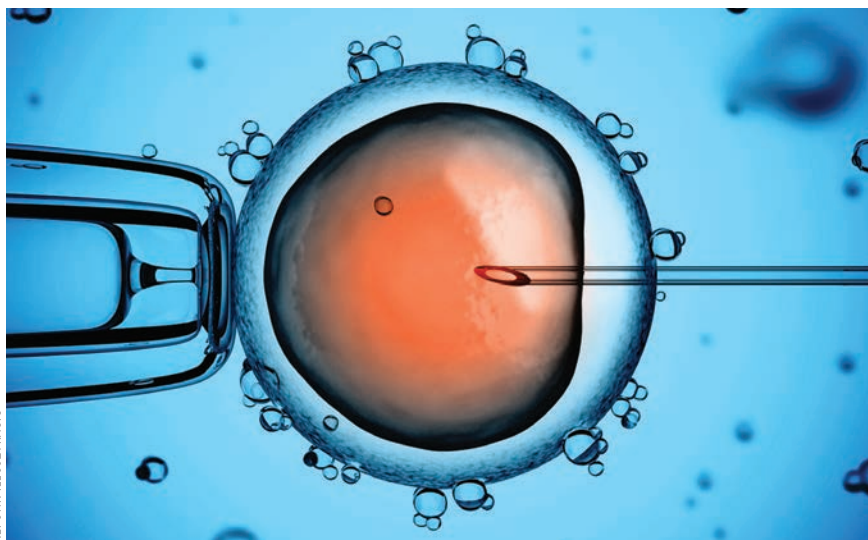
Veres püspök szerint sok szülő tájékozatlan. Azokra a párokra, akik ott ülnek valamelyik meddőségi centrumban vagy intézetben, sok minden jellemző, de a tudatlanság biztosan nem. Inkább reményvesztettség. Akik valaha is jártak ilyesfajta váróban, azok érthetik igazán, hogy ott nincs hangos kacagás, ott nincs hangos beszéd, sztorizgatás. Csak egymás kezét fogó, egymást segítő házaspárok, akik próbálnak erősek lenni, pedig egyáltalán nem könnyű.

Így ültünk mi is a kaposvári Kaáli Intézetben 2015 tavaszán. Egymás kezét fogva, vizsgálati papírokat szorongatva vártuk, mit fog mondani a doktor, mi lesz a menet. Egy cél lebegett előttünk: szeretnénk, ha lenne egy közös gyermekünk. De tudtuk, az intézet is csak egy lehetőség. Nincs garancia. Az orvosok, a nővérek segítőkészsége, empátiája újra és újra átsegített bennünket a nehéz pillanatokon.

Sosem felejttem el azt a június 8-át. Rajtam kívül még egy hölgy várákozott, mint kiderült, egy református lelkész felesége. Ott ültünk egy kis szobában, és azon gondolkodtunk: ez sem lehet véletlen. Nem lehet véletlen, hogy pont akkor, pont mi ketten, ilyen háttérrel várunk a le-

hetőségre. Aztán megtörtént a beültetés. Ránéztem az ultrahangra, és két kis pöttyöt láttam a képernyőn. Kijöttek a könynyeim, hisz idáig még sosem jutottunk el.

Két hét elteltével lehetett vérvételre menni, amelyből kiderült, sikeres volt-e a beültetés vagy sem. Az a két hét életem legkülönlegesebb két hete volt, félelemmel és reménységgel, totális elbi-

KÉPŐNK ILLUSZTRÁCIÓ

zonytalanodással és boldogsággal. Csak számoltam a perceket, csak arra gondoltam, hogy annak a két kis életnek el kell indulnia. Minden nap minden percében Isten felé fordultam. Megszámálhatatlanul sokszor térdeltem a kaposvári evangélikus templom oltáránál, és kitortem Isten előtt: „Csak tartsd meg őket nekünk! De ne úgy legyen, ahogy én, hanem ahogy te akarod.”

A gyülekezetből sokan tudták, hogy milyen élethelyzetben vagyunk. Azok a családok, amelyek mindezekben keresztülmentek, támogattak és biztattak bennünket: nem kell elkeserednünk, ha nem sikerül, mert van újabb esély. Csak hát pár hónap, pár év, ki tudja... Istennek hála, nem kellett újabb esély, mert ott volt egy kis életkezdet a pocakomban. 2016. február 29-én, épp szökőnapon született meg

Lázár. Mosolyog, odabújik és hív, jelzi csilingelő hangjával: immáron ő is a család része. Étkezés előtt imára kulcsolja a kezét, és lefekvéskor becsukja a szemét, de azért néha kisandít, ellenőrizve, mindenki azt teszi-e, amit kell, ha Istenhez fordulunk.

Én átéltem azt, milyen kitaszítottnak és reményvesztettnek lenni. Milyen az, amikor az ember könyörög, kér, és nem érkezik válasz. De megéltem azt is, milyen a mélységben megérezni Isten átkaroló szeretetét és erejét és az ember felé kinyújtott kezét.

Visszagondolva az elmúlt évek mélységeire és magasságaira, csak egy dolgot

tudok: mondhat bárki bármit, én a saját szememmel láttam, hogy a föld nem laps! A lombikbébiprogram nem bűn, és nem ördögtől való, hisz teli volt istenélménnyel. A belőle fakadó gyermekáldás sem átok, hisz azóta, hogy a fiam megszületett, az életemnek minden napja Istentől kapott ajándék!

A Bibliában olvashatjuk, hogy Jézusnak volt egy barátja, aki már négy napja a sírban volt. Amikor Jézus odaért a sírhoz, kiáltott, és „*kijött a halott, lábán és kezén pólyákkal körülvéve, arcát kendő takarta*”. (Jn 11,44) Hálásak vagyunk, hogy a Mester a mi életünkben is csodát tett. Hogy általa mi is életet kaptunk, és megélhetjük nap mint nap, milyen az a szeretet, amelyet csak egy gyermek tud adni.

■ PONGRÁCZNÉ GYŐRI BOGLÁRKA
kaposvári evangélikus lelkész

Forrás-közelben

Gáncs Péter püspök
Déli Evangélikus Egyházkerület

Assan ráfordulunk a jubileumi esztendő célegyenésére. Hivatalosan tavaly novemberben, Márton-napján a Deák téri Insula Lutherana kulturális és lelki központ átadási ünnepével intonáltuk a jubileumi évet, amelyet az idei Márton-napon szeretnénk majd lekerekíteni, ugyancsak a Deák téren. Még korai a mérlegkészítés, de ha belelapozunk a naptárunkba, máris bőven akad mire emlékezni, miért hálát adni. Az események sorából kiemelkednek az augusztus végi wittenbergi magyar napok, amelyeknek a keretében hazánkból, egyházunkból több százán élhettük át személyesen, hogy mit jelent a Forrás közelébe kerülni a reformáció szülővárosában.

Mindez számomra különös élményt jelentett, hiszen utójára közel fél évszázada jártam a reformáció bölcsőjénél, amely akkor még az NDK része volt. Furcsa módon az egyik mindmáig megmaradt élményem, hogy igencsak felbosszantott akkor az a hús pfennig, amelyet a vártemplom tornyába való belépés fejében kellett kifizetnem. Nem a filléres összeg bántott igazán, hanem az, hogy ebben az apróságban is az úgynevezett „bizniszegyház” kísértésének nyomait véltem felfedezni, amellyel szemben tűzte ki tételeit Luther Márton, éppen a vártemplom kapujára...

Bezeg ma minden másként van: akár már három euróért is feljuthatunk a vártemplom tornyába... A jubileum apropóján gyakorlatilag szinte mindent Luther nevével igyekeznek eladni a reformáció hazájában. Ahogy egy német magazinban olvastam: „Es luthert überall in Deutschland!” A furcsa mondatot talán így lehetne magyarítani: Németországban mindenhol „lutheroznak”.

De ugyanakkor óvakodjunk a rövidzárlatos párhuzamoktól, hiszen korunk virágzó iparága, az úgynevezett „vallási turizmus” csak áttételesen kapcsolható a 16. századi bűnbocsátó cédulák árusításához. Óriásit változott azóta a világ és benne mi, emberek is. Luther korában központi téma volt az emberek életében az Istennel való kapcsolat rendezése: a bűn, a bűnbocsátás, az ítélet, a kárhozat és az üdvösség kérdése. Ma viszont úgy tűnik, hogy a zarándokok többsége „túl van” ezeken a kérdéseken: egyszerűen csak szelfizni akar a tételkapu előtt, és szeretné megkóstolni a Luther-sört, -likőrt, -kekszet vagy éppen a „Luther-burgert”...

Pedig Lutherstadt Wittenberg ennél sokkal többet kínál 2017-ben, és valóban az igazi Forráshoz próbál visz-

szegíteni minket. Ezt élhettük át a magyar napok során Dévai Bíró Mátyás, Sylvester János és Stöckel Lénárt kései tanítványtársaiként.

Már a reformációi világkiállítás első stációja világosan utal a Forrásra: „Sola Scriptura”. A Wittenbergbe érkezőt huszonhét méter magas Biblia fogadja a vasútállomás épülete előtt. Ennek a hatalmas könyvnek az egyik oldalán a Szentírás összes lapja látható, amelyeknek az olvasását megfelelő távcsövek segítik. De be is léphetünk ebbe a könyvbe, hiszen valójában egy kilátótorony, amelynek a tetejéről elénk tárul a város panorámája. A százhatvan két lépcső fordulónak pihenői biblia idézetekkel és a Szentírásról szóló személyes vallomásokkal állítanak meg.

Ugyancsak a Forráshoz segít vissza az a nyolcvan méter (!) hosszú jászol, amelyet a Luther- és a Melancthon-ház mögött, a spiritualitás és az ökumené parkjában láthatunk. Ez végigvezet a kereszténység két évezredes történelmén, a betlehemi jászolbölcsőtől napjainkig. A bajor egyház zseniális installációjának fő üzenete, hogy bárhol tekintünk bele, az eget láthatjuk meg benne, mivel a bölcső mélye tükröt rejt. Ha a betlehemi bölcsőben fekvő Gyermekre nézünk, akkor mennyei perspektívák nyílnak meg előttünk: „Aki engem lát, látja az Atyát.” (Jn 14,9) Ő a valóságos ember és a valóságos Isten, akiben együtt fedezhetjük fel az irgalmas Istent és az irgalmas Embert. Solus Christus!

Micsoda új életszemlélettel és világlátással ajándékozhat meg ez az egyszerű, szimbolikus mozdulat: hajolj közel a jászolhoz! Csak ha megtanulunk a mélybe, lefelé is tekinteni, akkor láthatunk felfelé, a magasba!

Külön poén, hogy a jászol mellett egy hatalmas óriáskerék forog, amelynek kabinjaiban megfelelő szakemberek segítségével lelkigondozói beszélgetéseket lehet folytatni. Mindez a szó szoros és átvitt értelmében az ég és a föld között történik...

A cél itt is ugyanaz: találjunk vissza a Forráshoz, hiszen ez a jubileumi esztendő igazi értelme és ajándéka. Ezért is írtam a magyar napok nyitóestjén Wittenberg Luther-város vendégkönyvébe közös fohászként a következő sorokat: „Tanuljuk és hirdessük a Krisztust együtt a következő ötszáz esztendőben is!” ■

Az irodalom igenis élő dolog

Interjú Bánki Beni slammerrel

Tavaly a Szélrózsa evangélikus ifjúsági találkozóán, az „Áldás leszel!” motórára írt slam poetry szövegével nagy sikert aratott. Idén az Ökumenikus Segélyszervezet iskolakezdési kampányára készített egy videót, amelyet több mint százezren néztek meg. Bánki Beni slammert kérdeztük – életkorára való tekintettel kivételesen tegezve – önkéntességről, költészetről, célokról.

– Tiszta azok kedvéért, akik még nem annyira ismerik a slam poetry műfajt. Mi a különbség a slam poetry, a rap és a klasszikus költészet között?

– A slam poetry nem rap, mert nincs alatta zene, inkább a fiatalok körében egyre népszerűbb előadói műfaj, amelyet sokan kortárs költészetnek is hívnak, de alapvetően a slamszövegeket nem olvassuk, hanem hallgatjuk, mondjuk.

– Az Ökumenikus Segélyszervezet iskolakezdési kampányában szerepeltél egy látványos videóval, amelyben felhívtad a figyelmet a nehezebb sorsú gyerekekre. Miért tartottad fontosnak, hogy egy ilyen projektben segíts?

– Nagyon sokan követnek a közösségi felületeken, éppen ezért felelősséggel jár és nem mindegy, hogy mit osztok meg, miben veszek részt. A kicsit könnyedebb témájú tartalmak mellett próbálok olyan dolgokra fókuszálni, amelyek fontos jótékonyági ügyekre irányítják rá a figyelmet. Azt remélem, hogy egy ilyen videó után a követőim is elgondolkodnak, elkezdene adakozni, magukénak érzik ezt a szellemiséget. Őket próbálok mozgósítani.

– Ez az első alkalom, hogy önkénteskedtél?

– Ilyen kampányban most először vettem részt, de volt már olyan, hogy jótékonyági esten is felléptem mint előadó. Ezt a gondolkodásmódot a szüleimnek köszönhetem, valóban támogató és segítő családom van. Úgy neveltek, hogy fontos a segítségnyújtás. Hálás vagyok ezért nekik. Évekkel ezelőtt például szerveztek egy ingyenes nyaralást rászoruló családoknak. Ha jól emlékszem, több mint száz ilyen család nyaralhatott így. Én is próbálok segíteni, ahol tudok. Folyamatosan azt tapasztalom, hogy habár én szerencsésnek mondhatom magamat, a közvetlen környezetemben min-

den jó, viszont amikor az országot járom a rendhagyó irodalomórákkal, akkor nagyon sok hátrányos helyzetű iskolát, diákokot látok.

– A tavalyi Szélrózsa evangélikus ifjúsági találkozóán úgy fogalmaztál, hogy már másfél éves korod óta vagy Szélrózsa-fesztiválózó. A jótékonyág, a motiváció gyökereit az evangélikus háttérben kereshetjük?

– Szerintem a jötevény a szüleimnél egyéni motiváció, de valóban kötődünk az evangélikus egyházhoz, amely számomra egy nagyszerű közösség. Jó az egyházhoz tartozni, hasonló szellemiségű emberekkel együtt lenni. Itt tényleg a szeretet a meghatározó, az az összekötő kapocs, és talán ez a legjobb dolog a világon. Pécsiek vagyunk, ahhoz a gyülekezethez tartozunk, és bár nem vagyunk aktív tagok, a nagyobb egyházi rendezvényeken mindig ott vagyunk, ahogy a Szélrózsan is.

– Honnan jön az ihlet a szövegek megírásához? Tizenhét évesen falod a híreket, híradót nézel, vagy a közösségi médiából veszed a témát?

– Abszolút változó. Minden hatással van ránk, mert rengeteg impulzus ér minket, fiatalokat, főleg az online térben. A beérkező információkat pedig a személyiségünk szűri, hogy mi az, amit tovább akarunk adni, mi az, amiről beszélni szeretnénk. A hírek rajtam is keresztülmennek, átformálom őket, saját szavaimmal újrafogalmazom, és tulajdonképpen így születik meg egy-egy szövegem.

– „Magyarország azoké, akik a szívükben hordják” – hangzott el az egyik szövegedben. Erre sokan felfigyeltek a slammervilágon kívül is. Hogyan születik meg egy tinédzser fejében egy ilyen mondat, és milyen reakciók értek el hozzád, miután felkapták a szövegedet a menekültválság közepén?

– Ezt a szöveget egy pályázatra küldtem először, még jóval a menekültválság előtt. Az az érdekes, hogy amikor írtam, nem volt akkora aktualitása, illetve kicsit mást jelentett: akkor inkább arra szerettem volna felhívni a figyelmet, hogy egyre több barátom, ismerősöm megy ki külföldre, mert itthon nem találja meg a maga boldogságát. Ezt szerettem volna akkor kicsit megállítani és a saját gondolataimat megosztani a kíváncsioról. De azt mindig hangsúlyozom, hogy sosem akarok megmondóember lenni. Feldobok egy témát, elmondom a véleményemet, és arra vagy lecsapnak, vagy tovább osztják, és onnantól már mások fejében dolgozik tovább a szöveg.

– Írótaborba jársz? Hogyan képzéd magad?

– Minden évben van egy sárvári tábor, a Kárpát-medencei középiskolai irodalmi pályázat, ahol idén már harmadszorra választottak a Kárpát-medencei legjobb ötvenbe. Ott neves írók, költők foglalkoznak a szövegeinkkel. Az Ötven tehetséges magyar fiatal elnevezésű mentorprogramban pedig Lackfi János a mentorom, óriási örömmre.

– Ezek szerint neki küldöd el egy-egy slamszövegedet is?

– Igen, persze vannak személyes találkozásaink, de általában online egyeztetünk. Ha küldök neki írást, mindig ellát javaslatokkal, jelzi, hol és min alakítsak, finomítsak. Nagyon jó így együtt szakmázní. Sokat segít a fejlődésben.

– Lackfi Jánost láthatóan kedveled és nagyra tartod, egy korábbi interjúban Szilágyi Domokost említetted mint kedvenc szerzőt. Kit olvasol most?

– Követem azokat az irodalmi oldalakat a Facebookon, amelyek verseket, irodalmat osztanak meg, így mindennap új versekkel, írásokkal találkozom. Nagyon szeretem a klasszikusokat, különösen József Attilát. A kortársak közül pedig Lackfi Jánoson kívül egy kevésbé ismert, fiatalon elhunyt költőnkem említem, Málk Rolandot, de Kemény Istvánt is gyakran olvasok. Nem célirányosan keresem az olvasnivalót, hanem ami szembejön, vagy ami megtetszik.

FOTÓ: FEKETE DÁNIEL / MÓ5

A magyar irodalom pedig olyan nagy kincsestár, hogy szinte bármihez nyúl az ember, talál benne valami értéket.

– A szüleid befolyásolják, hogy mit olvasol? Találsz reggel az asztalon hagyott könyvet vagy ajánlott irodalmat?

– Vannak ajánlások, alapvetően a szüleimnek köszönhetem, hogy ezen a pályán elindultam, de nincs állandó iránymutatás.

– A szüleid humán beállítottságúak? Mivel foglalkoznak?

– Bár szeretik az irodalmat, nem azal foglalkoznak. Édesanyám angoltanár, édesapám közgazdász. Ők mutattak nekem és az öcsémnek először verseket, verses cédéket. Hallgattunk Kalákát, de

Latinovits Zoltánt is. Öcsém a sport irányába ment el, én viszont maradtam az irodalomnál, amiért hálás vagyok a családomnak.

– Az interneten fellelhető egy felvétel, amelyen Márai Sándor *Mennyből az angyal* című versét szavalod. Szoktál még a slam mellett verset is mondani?

– Az iskolai ünnepségeken való versmondás volt az első lépés afelé, hogy most slammel foglalkozom. Először verseket mondtam, aztán tizenkét évesen elkezdtem verseket írni, utána jött a slam. Mindegyiket szeretem és csinálom is. A rendhagyó irodalomórákkal is önkéntes módon járom az országot. Egyfajta kultúrmisszióként tekintek erre.

– Hogyan kell elképzelni egy ilyen rendhagyó irodalomórát?

– Saját verseket, klasszikusokat és slam poetry szövegeket mondok ilyenkor. Próbálok interaktívvá tenni az órát. Főleg humoros témákat választok ezekre az alkalmakra. Szerencsére folyamatosan jönnek a visszacsatolások, jól fogadják az irodalmat a diákok. Az a cél, hogy mindenki kedvet kapjon az irodalomhoz, és ne csak tantárgyként tekintsenek rá, ne zárják keretek közé, hanem egyfajta örömforrást lássanak benne, amely jelen van a hétköznapi életben, amiért nem kell nagyon messzire menni. Az a legjobb érzés, amikor óra után odajönnek hozzám, és azt mondják, hogy eddig ugyan nem nagyon érdekelte őket az irodalom, de most már másként tekintenek rá.

– Van akár slammer, akár költő példaképed?

– Példaképem talán nincs, de ha a most élő költők közül kellene választani, akkor mindenképpen Lackfi Jánost mondanám, mert annyi mindent csinál az írás mellett. Aktív a közösségi felületeken, élőben is előad, órákat, versszemináriumokat, kreatívírás-tanfolyamokat tart. Ő az, aki a legintenzívebben alkot, és ezzel megmutatja, hogy a költészet nemcsak a négy fal között lehet művelni, hanem érdemes onnan kimozdulni és megmutatni, hogy az irodalom igenis élő dolog, és sokak örömforrása is lehet.

– Van olyan kedvenc versed vagy bibliai igeszakaszod, amelyik mindig a fejedben van? Vagy amelyikbe jó olykor belekapaszkodni?

– Mindig van egy, de mindig változik, ezért nem tudnék most idézni egyet. Folyton fut a fejemben egy-két sor. Miután állandóan olvasok, egy-két dolog mindig megragad. Talán az a legjobb, hogy nemcsak addig tart egy vers, amíg olvasod, hanem utána is elkísér még.

– Ebben a tanévben fogsz érettségizni. Egyenes út vezet a bölcsészkarra, vagy más tervek is vannak?

– Még nem vagyok benne biztos, hogy milyen irányban fogok továbbtanulni, de szeretnék mindent megtartani abból, amit most is csinállok: az irodalmi vonal, az előadások, műsorvezetés az M5 kulturális csatornán. Szeretném ezeket a feladataimat még jobban csinálni, nem leragadni a mostani szintemen. A fejlődés az, ami motivál.

■ KÉZDI BEÁTA

Evangélikus gályarab prédikátor emlékezete

Alsódörgicse evangélikus templomának falán emléktábla áll Zsédényi István evangélikus lelkész 1674-től 1677-ig tartó szenvedéseinek, gályarabságának, börtönbüntetésének és sikeres visszatérésének emlékére. Ő az egyetlen, Michiel de Ruyter holland admirális által kiszabadított evangélikus magyar gályarab, akinek végző nyughelye a mai Magyarország területén található – olvassuk az Evangélikus kulturális örökség Facebook-csoport oldalán Czente Miklós megosztását.

Zsédényi István 1656-ban Veszprémvársányban lelkész, 1660-tól pedig Mencshely a szolgálati helye. Innen került Dörgicsére. 1674-ben a pozsonyi véstörvényszékére őt is megidézttette Szelepcsényi György esztergomi érsek. Társaival együtt bebörtönözték, tíz hónapig Komárom, azután pedig Lipótvár börtönében sínylődött. 1675 tavaszán Nápolyba s innen Szicília szigetére, Palermo és Milazzo hadikikötőibe vitték. Később huszadmagával gályarabságra küldték, ahol az elszenvedett kínok hatására agyhártyagyulladásra kapott, s már a tengerbe akarták vetni, amikor a kapitány észrevette, hogy még van benne élet. 1676. május 2-án a szász választófejedelem közbenjárására Michiel de Ruyter holland admirális szabadította ki. Velencén, Zürichen, Wittenbergán és Szilézián át került haza. Először titokban végezte a szolgálatot, 1681 után nyíltan újra Dörgicsén. 1696-ban Kővágóórsra került. Visszatért Mencshelyre lelkésznek, de rövid idő múlva meghalt. Egy 1720-ból való – bizonyára jóval halála után írt – anyakönyvi bejegyzés e szavakkal örökíti meg emlékét: „Itt Mentshelen végezte el ditséretesen jó életét és innen vitetett a ditsőségbe.”

Forrás, teljes cikk: reformacio.mnl.gov.hu

BLOGAJÁNLÓ

Kadlecik Zoltán blogja. Írok, hallgatók, keresek és olykor találok is. Ezen a blogon keresztül a világot szeretném bemutatni úgy, ahogy bennem él. Jelenleg evangélikus lelkészként dolgozom. Mellette tartok pár- és családterápiát, önismereti csoportokat, tréningeket. És keresem a válaszaimat. Írok, zenélek, olvasok és ha tudok, beszélgetek. Ezekből a beszél-

getésekből, figyelésekből és észrevételekből adódtak az írásaim. Hol vicces, hol szomorú, hol elméledős. Miért is adtam azt a címet ennek a blognak, hogy *Felemelő?* Mert őszinte kívánok lenni. Mert úgy látom értelmét, hogy úgy beszéljünk fontos dolgokról, hogy a szívünket is megnyitjuk közben. Úgy, ahogy van. És ez mindig felemelő számomra. Akár én mondom, akár más. A blog rovatai: *Az élet percekben; Friss írások; Videók.*

Forrás: felemelo.webnode.hu

Koszorús Oszkár kitüntetése

Nemzeti ünnepünk, augusztus 20-a alkalmából Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetéssel jutalmazták Koszorús Oszkár orosházi evangélikus gyülekezeti levéltárost, helytörténészt – olvastuk az Evangélikus kulturális örökség Facebook-csoportban, Gavallér Gergő bejegyzése nyomán. Az elismeréshez ezúton is szeretettel gratulálunk! Alábbi anyagunkat is Koszorús Oszkár gyűjtőmunkájának köszönhetjük.

Fotóalbum címmel sorozatot indított ugyanis az *Orosházi Harangszó*. A lap – és a weboldal – már eddig is számos régóta őrzött, értékes fotót közölt. Igazi kincsekre akadtak a szerkesztők: olyan, a 19. és 20. században készült fényképeket láthatunk, amelyek az orosházi evangélikus egyházközösséghez vagy leányegyházaihoz kapcsolódnak. Várják az orosházi evangélikus iskolai fotókat, konfirmációról, esküvőről, temetésről készült felvételeket vagy a templomot, az egykori iskolákat, egyházi épületeket bemutató képeket, de egyházi alkalmakról, lelkészeikről, tanítókról és más tisztségviselőikről készült portrékat is. Érdeemes a böngészőbe beírni az *Orosházi Harangszó* címet, és elmerülni a történelem fekete-fehér képkockáinak nézegetésében...

Magyar teológusok a németországi Hallében 1862-ben. Balról állnak: Major Lajos, Dubovszky Nándor (a beküldő egyik dédapja, később rákoskeresztúri lelkész), Raab Károly, Lehr Zsigmond; ülnek: Lersch Márton, Koren István, Raphanidesz Bogyoszló (Beküldő: Koszorús Oszkár)

Kitüntették Németh Mihály lelkészt

Németh Mihály magas szintű közösségi munkáját Maglódért Emlékérem kitüntetéssel köszönte meg a város képviselő-testülete augusztus 20. alkalmából.

Németh Mihály Nagykátán született, a Pest megyei Farnoson nevelkedett. Kisgyermekkorában ideje nagy részét mélyen hívó anyai nagymamájával töltötte, aki az első bibliai történeteket mesélte neki, és akinek köszönheti az Úrtól tanult imádságot is. Apai nagymamájának testvére, Csákö Gyula evangélikus lelkész volt.

Hivatását Békéscsabán kezdte meg 1994. augusztus 15-én, ahol közel tizenöt évig szolgált. A lelkész sorsa azonban magába foglalja a vándoréletet is. Németh Mihályt 2009-ben hívta meg a maglódi evangélikus gyülekezet parókus lelkésznek. Idekerülésével a gyülekezet élete megváltozott, és ezzel együtt a város is más lett. Akkor érkezett a gyülekezetbe, amikor lelki és világi vezetőre is szükség volt. Fiatalos lendületét és hivatástudatát a helyiek hamar megszerették és elismerték. A vasárnapi istentiszteletre járók száma megsokszorozódott. Az evangélikus hívők szívesen hallgatják a mély hitből fakadó prédikációkat. Sokat tett az evangélikus keresztény szellem kialakításáért, formálásáért. Életét a hivatása tölti ki, evangélikus lelkészként úgy él, aho-

gyan prédikál: utat mutatva mindnyájunknak. Nagy hangsúlyt fektet a gyülekezeti tagok alapos lelkigondozásának elvégzésére. A fiatalok is felnéznek rá, ezt a legjobban az példázta, hogy diákjai közül többen választották a lelkészi hivatást vagy az egyházközei munkát.

A mai világban már egy gyülekezetet is menedzselni kell. Ő pedig nemcsak a gyülekezet hitére vigyáz, hanem az anyagi javaira is gondja van, megóvja a közösség vagyonát. Fontos szerepe volt a műemlék templom külső és belső megújulásában, a keresztlő angyal eltulajdonított szobrának pótlásában, az oltár felújításában, a szószék restaurálásában és az orgona újjászülésétében egyaránt. Kezdeményezésé-

re pályázati pénzből és önkormányzati segítséggel megszépült a város szimbóluma, legrégebb épített öröksége, a harangláb.

Maglódi lelkészként sem csak a maglódiakra van gondja. Néhány éve az evangélikus gyülekezet a felvidéki Gömörhosszúszót testvérgyülekezetté választotta. Ez a kapcsolat, köszönhetően a lelképásztornak, városi szintűvé fejlődött, hiszen Hosszúszó és Maglód mára már testvértelépülések.

Az általános iskolában is jól ismerik, hiszen gondosan tanítja a hittanra jelentkező diákokat. Nyáron pedig tábor szervez, ezzel is segítve a gyermekek hasznos elfoglaltságát.

Forrás: maglodi-hirhatar.hu

Németh Mihály a Facebook-oldalán így köszönte meg a jókívánságok özönét: „Szívből köszönöm gratulációitokat. Most is csak a Maglódért díj átvételekor idézettek tudom megismételni. Jézus így tanít Lukács evangéliumában 17,10 szerint: „...mondjátok ezt: Haszontalan szolgák vagyunk, azt tettük, ami kötelességünk volt.”

A 115. zsoltár pedig így kezdődik: „Ne nekünk, Uram, ne nekünk, hanem a te nevednek szerezz dicsőséget...” Valóban egyedül Istené a dicsőség Jézus Krisztus által az ő egyházában, a világban és közöttünk, Maglódon is!

Mozgókiállítás 1956-ról

A magyar forradalom és a nemzetközi szolidaritás, 1957–2017

Történelmi eseményeink heroikus pillanatai meghatározzák a velük kapcsolatos emlékezet és ezzel az ünneplés fókuszát. Érthető okból így marad kissé árnyékban az a világméretű szolidaritáshullám, amely az 1956-os magyar forradalmat és szabadságharcot követte. Ennek kíván mobil kiállításával emléket állítani az Evangélikus Diakónia, amelyet elsőként a wittenbergi magyar napok résztvevői tekinthettek meg.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc hatvanadik évfordulójának tava-lyi, méltó megemlékezése mellett, azt a

magunk módján kiegészítve idén, a „Segítés” hatvanadik évfordulóján egy mobil kiállítással szeretnénk megköszönni külföldi közösségeknek, szervezeteknek a nagylelkűséget, szeretetet, befogadást és támogatást.

A projekt az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága által rendelkezésre bocsátott képek és dokumentumok felhasználásával, valamint a Diakonie Katastrophenhilfe anyagi támogatásával jött létre.

A kiállítás hamarosan online is „láto-gatható” lesz a diakonet.hu weboldalon.

Forrás, teljes cikk: diakoweb.webnode.hu

Csodák földjén

Templom épül Pestszentimrén

Nyár végi ragyogó napsütésben érkezünk a pestszentimrei Nemes utca és István utca sarkára, ahol már messziről látjuk a magasodó betonfalakat és az égbe törő vasakat. Isten háza épül itt szorgos kezek munkájaként, s „ha az Úr is építi a házat”, a tavaly pünkösdkor letett alapkő után idén adventben templomszentelés lesz. Múlt év februárban még semmi, de semmi nem volt ebből. Se telek, se pénz, se terv, csak álom. Meg sok-sok imádság, amely meghallgatott.

Hol is kezdjük a történetet? Ott, hogy tavaly februárban több sikertelen kísérlet – telek- és épületnézés – után Győri Gábor esperes elautózott a szentimrei forgalmas főúton, és egy „Eladó” feliratú táblára lett figyelmes. Érdeklődött, intézkedett, majd megvásárolták a leendő templom és parókia telkét, rajta egy régi házzal.

Győri Gábor mesél tovább: „Amikor a földből valami kinő, az mindig csoda, még akkor is, ha betonból van. Egy évvel ez előtt mélyponton voltunk. Nem hittük, hogy a terveink megvalósulhatnak. Pedig évtizedekre visszamenőleg bennünk éltek

A pestszentlőrinci gyülekezet mindig is vágyott egy szentimrei kápolna építésére. Tavaly nyárra, noha megtettük az előkészületeket, szépen kicsúszott a lábunk alól a talaj. Ekkor kezdtünk el erősen imádkozni az ügyért. Egy-két hónap múlva kiderült az ég. Kapuk nyíltak, lehetőségek jöttek. November táján döntés született: egyházkerületenként három gyülekezet plántálását segíti az egyház, s ehhez állami támogatás is járul.”

A kastélydombi gazos telek nem ígért mást, mint hogy évek múlva, talán... De Nánási József lőrinci felügyelő és Szabó József imrei gondnok azonnal az eszere-

sük mellé álltak. Az első kapavágás ez év június 20-án megtörtént. Ottjártunkkor, augusztus 22-én már nyolc méter magas falak álltak! Beton és vas, kerítés, a harangláb talapzata, kis és nagy helyiségek formálódtak. A telken már állt egy épület, amelyet felújítottak, s a fiatal lelkész, Horváth-Csitári Boglárka és családja otthona lesz; még javításra vár a tető. Még csak sejlik a templom, így a tervekre nézünk: „Egyszerű, letisztult forma, kicsit olyan, mint egy magtár, amely a reformációt követő időben az egyetlen lehetséges templomépítési stílus volt – folytatja az esperes. – Ez is szimbólum: a magtár az ige magját tároló hely, az új élet forrása. Mi hisszük, hogy ez itt is így lesz. De térjünk még vissza a történet elejére, a múlt századba! Van egy kis gyülekezet, amely a háború előtt templomot akar építeni. A harmincas években itt nagy csodák történtek a szomszédos lőrinci gyülekezetben. ►

Idekerült egy fiatal segédlelkész, Sokoray (eredetileg Salfer) Károly 1929-ben, és '32-ben már állt a templom! Ma háromszáz lelket befogadó otthona a lőrinci Élő Kövek gyülekezetének. Ugyanekkor az imrei kis gyülekezet is tervezte a templomát: volt telek, építőanyag – aztán a háború vihara elvitte mind. Hetven év után feléledt bennünk a gondolat, hogy mégis...”

Élő kövekből élő templomot...

Fiatallélekésznek is részei e történetnek. Hulej Enikő, aki pár évvel ezelőttig itt szolgált, elindított valamit a hívekben: „Nem a reformátusoknál kéne már vendégeskednünk, legyen saját otthonunk!” Ez pont tíz éve volt. Jó pár esztendő lepergett aztán, amíg két évvel ezelőtt a sok kudarc után Győri Gábor végre megelégedett a helyet, Gáncs Péter elnök-püspök pedig a telekhez szükséges egyházi forrás megteremtéséről intézkedett. Közben új munkatársat is kapott a gyülekezet az agilis, lelkes Horváth-Csitári Boglárka kinevezett missziói lelkész személyében. Közben Győri Gábor az egyházkerületi tervtanács tagját, a zuglói evangélikus hittestvért, Krizsán András DLA Ybl-díjas építész is beavatta a tervébe, de pénz még mindig nem volt... A reformáció emlékére azonban nem várt állami támogatást hozott. „Isten kegyelmének

tudható csak be, hogy egy nagyon nehéz technológiával épülő templom két hónappal a kezdés után már áll. Az időjárás is kegyes hozzánk: hét közben mindig süt a nap, hétvégén pedig az Úristen esővel öntözi a rengeteg betont” – bizakodik Győri Gábor. A csodák földje ez? – kérdelem. „Isten csodáinak, az ő dicsőségének vagyunk tanúi hónapról hónapra – bólogat. De rögtön hozzátesszi: – Mi nem egy épületet, hanem sokkal többet, mást akarunk. Élő kövekből élő templomot: egy gyülekezetet.”

Sosem volt cél, hogy Imrén önálló gyülekezet legyen. A kerületben élő evangélikusok, mintegy nyolcvan család, egy 2001-es felmérés szerint kétszáz fő, és erősen fluktuálódik: bár sok a keresztelel, gyakori az elvándorlás. „Az imrei gyülekezet küldetése a terveink szerint egy kétpólusú gyülekezetben az egyik pólust jelenteni Lőrinc mellett. Ez a modern épület olyan városrészben épül, ahol lakóparkok vannak, sok a kisgyermekes család. Ezért is nagy szerencse, hogy Boglárka maga is két, hamarosan három kisgyermeket nevel. Azokat tudja megszólítani, akik a gyülekezet új hajtásai lesznek. Az alkalmakat úgy fogjuk átcsoportosítani, hogy az ifjú generáció itt, Imrén érezze otthon magát – legalábbis ez a koncepció látszik most körvonalazódni. De minden egyes lépését az Úristen elé szeretnénk vinni.”

Ahogy mesél Győri Gábor, egyértelmű, hogy itt minden szolgálattevő egy irányba, együtt mozdul. Összhangban, szeretetben, közös célért, egymást lelkesítve az úton. „Az ökumenikus kapcsolatok igen jók, Bogi ezt nagyon ügyesen szervezi, kezeli evangélikus részről. Szemben egy iskola és egy játszótér – reméljük, sok család felügyel majd ránk. Imre és Lőrinc határán vagyunk, frekvenciált helyen. A szomszédban egy idős katolikus házaspár lakik. Kérdezték, mi készül. »Templom? Jaj, de jó! A papa már nehezen mozog, a katolikus templom messze van, ugye, átjöhetünk majd ide?«” – derül a történeten az esperes. Az ilyen szívmengető jelzések adják az erőt napi munkájához.

Van kinek építeni

Horváth-Csitári Boglárka a babavárása alatt is hihetetlen energiával dolgozik:

– Két éve vagyok itt kinevezett missziói lelkész, tehát erre a területre koncentrálok a szolgálatom. A 2018-as évtől lesz igazán benne az egyház stratégiájában a missziói lelkészség bevezetése, a feladat pedig egy megadott időszakon belül úgy megerősíteni az adott gyülekezetet mind lélekszámban, mind anyagilag, hogy az később önálló tudjon. Az elmúlt években kölcsönösen megszerettük egymást a gyülekezettel. A megkezdett szolgálatot éppen ezért szívesen folytatom a gyülekezetben.

– A te szemszögedből mi a rövid története az elmúlt két évnek?

– A Nemes utcai telken ház állt, amely hosszú mérlegelés után parókia lett. A gyülekezet vezetése gondolkodott, hogy mi a célszerűbb: gyülekezeti terem vagy parókia, de végül az utóbbi mellett döntött, így családommal beköltöztünk. Szolgálatom során próbáltam minden rétegnek megfelelő alkalmat meghirdetni. Bár nem egyszerű két kisgyerek mellett a gyülekezettel is megosztani a parókiát, több gyülekezeti alkalmat, baba-mama klubot, ifi- és bibliaórát, társasjátékklubot tartottunk a nappalinkban, előszobánkban. A férjem maximális támogatását érezhetem a szolgálatban, így ezek a nem mindennapi helyzetek mindig megoldódtak. Ekkor azért már megfogalmazódott, hogy milyen jó lenne legalább egy saját kis gyülekezeti terem. Elkezdődött az adománygyűjtés. A gyülekezet áldozatkészsége a kezdetektől fogva példaértékű. Ekkor alakult meg a hetenkénti rendszeresség-

gel megtartott imakör, amely imádkozott ezért az ügyért is.

– Annyi szimbólum van ebben a történetben...

– Hiszem, hogy ötszáz évvel a reformáció kezdete után is érdemes templomokat építeni. Amikor manapság annyi bezárt templommal találkozhatunk, fontos, hogy merjük elhinni: szolgálatunkon keresztül Isten ma is meg tud szólítani embereket. Ehhez azonban nagyon nagy alázatra, állhatatosságra és hűségre van szükség. A Luther-kápolna csak akkor éri el a célját, ha nem csupán egy modern építészeti remekművet, hanem a lehetőséget látjuk benne, amely nem más, mint hogy egyre több, Istenhez vágyakozó ember töltse meg. A legnagyobb kihívás egy missziói területen az új emberek megszólítása. Mivel a gyülekezeti mag mindössze húsz-harminc főből áll, így az újonnan érkezett családok új szintet visznek a gyülekezetbe. Az elmúlt két év-

szívesen szolgálunk együtt. Azóta évente öt közösen megrendezett alkalmunk van. Mi nem a különbözőségeinkre tekintünk, hanem arra, ami mindegyikünkben egy: az Istenbe vetett hitünk. Ezt hirdetjük közös szlogenünkkel is: „Egy út mentén!” Ugyanis mind a négy templom egy utcában van, s mind a négy felekezet egy úton halad, az Isten által kijelölt és elrendelt úton. Kell-e testvéribb gesztus, mint hogy elsők között adakoztak az evangélikus templom építésére a kollégák?!

Építkezés és ima

Ezek után Krizsán András építész t tervezem:

– Hogyan kapcsolódott be a történetbe?

– Az esperes urat régóta jól ismerem személyesen, az egyházmegyémből. A kölcsönös bizalom révén kerestem meg úgy másfél évvel ezelőtt az akkor még

– Mindenképpen! Egy templom egy hívő keresztény ember számára más megközelítést igényel. Az elmúlt évszázadokban a templomépítésre mindig jellemző volt a történeti stílusoknak megfelelő építészeti kifejezőmód. Napjaink építészete nem a hagyomány fontosságából indul ki, hanem az egyszerűsége, a racionális, tiszta belső terekre, formákra törekszik. Ez a protestáns szemlélet talán még közelebb áll az evangélikus építészethez. Bennem is ez munkálkodott, amikor hozzáfogtunk a Nemes utcai templom tervezéséhez. Ma egy templom nem „csupán” Isten háza, hanem egy közösségi tér, egy gyülekezet otthona is. Itt, a Nemes utcában nagy hangsúlyt fektettünk arra, hogy legyenek olyan terek, amelyek ennek a közösségnek otthon adnak.

– Lépjünk be a templomba!

– A legfontosabb a liturgikus tér, ezt is közösségi térként képzeltem el. Fontosnak érzem azt az erőt, amely felemel. Amikor a profán dolgok valahogy „lábujjhegyre állnak”, a kövek megelevenednek, a templom anyagi valósága átforgalmódik, és a minket körülvevő tér alkalmassá tesz arra, hogy átéljük a szakralitást. Amikor megérezzük, hogy jelen van az Isten, és beszélni kezd hozzánk. Szavakat keres, hogy igévé váljon, és köveket, hogy templom épülhessen. Olyan belsőépítészeti elemeket alkalmaztunk, amelyek kifejezik ennek a templomtérnek a szakralitását. Nagy a belmagasság: ez az építészeti élmény egyben felemel, erősíti a transzcendens kapcsolatot. De lesz egy nagy ajtónyílás, amely összeköti az udvart a templomtérrel.

– Elképzelte már a pillanatot, a szentelés ünnepét?

– Már az esperes úrral folytatott első telefonbeszélgetéskor elképzelttem. [Névet.] Egyre mélyebben élem át ezeket a majdani perceket. Másképp nem lehet nemhogy templomot, de egyáltalán, épületet sem tervezni. Az, hogy 2017-ben Budapesten templom épül, önmagában üzenet. Fontos megjelenése annak a keresztény hitvallásnak, életmódnak, amelyet mi az evangélikus egyházban vallunk és nap mint nap gyakorolunk.

Az építkezés halad, az ima folytatódik, így épül a láthatatlan templom is. S még egy „apróság”: annak idején a lőrci templomot júniusban kezdték építeni, és az év adventjében szentelte fel Raffay Sándor püspök. Lehet, hogy a csoda megismétlődik?

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

FOTÓK: KISS TANÁCS

ben húsz ember csatlakozott a gyülekezethez, ebből öt család kisgyermekkel, fiatalokkal! Pestszentimre, ahogyan a helyiek mondják, olyan, mint egy falu, és erre büszkék is. Ilyenformán mennek a hírek az emberek között. Hallom, hogy egyre inkább felkelti az emberek érdeklődését az épülő templom, feltételezik, hogy van kinek építeni. Pestszentimrén nagyon szoros az ökumenikus összefogás. Már az első közösen megrendezett ökumenikus imahéten kiderült, hogy három kollégámmal, egy katolikus pappal, egy református és egy baptista lelkésszel

csak álomnak nevezhető tervünkkel. Amikor végre megvásárolták az ingatlant, célgyegetbe fordulhatott a közös munka.

– Egyházi épületek egész sora kötődik a nevéhez...

– Pályakezdőként egyik munkám éppen a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ volt, majd a porrogi evangélikus templom vagy a rákospalotai idősek otthona, és parókiák, gyülekezeti házak, a teológia új épülete, legutóbb pedig a Sarepta új lakóotthona.

– Templomot tervezni más feladat, mint bármely más épületet?

Teológia és tudomány

Beszélgetés Orosz Gábor Viktorral

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem oktatója, a Lelkipásztor folyóirat főszerkesztője a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen habilitált. Ennek az örömteli eseménynek az apropóján kerestük fel Orosz Gábor Viktor evangélikus lelkészt, hogy meséljen teológiai munkásságáról, terveiről, valamint a habilitációs eljárásról. Az interjú szerkesztett változatát közöljük.

– A Debreceni Református Hittudományi Egyetemen habilitált, ami lehetőséget teremtett arra, hogy az Evangélikus Hittudományi Egyetemen végzett oktatói és kutatói munkáját egy magasabb tudományos szinten művelje. Miért tartotta fontosnak, hogy jelentkezzen a habilitációs eljárásra?

– Az egyetemi oktatókkal szemben elvárás a habilitáció. Az egyetem a habilitáció odaítélésével ismeri el, ha egy felsőoktatási intézmény tanára a tudományterületén széles körű áttekintéssel és korszerű tudományos szakismerettel rendelkezik. Gyakorlatilag a habilitációs eljárás során a vizsgabizottság arról győződik meg, hogy az oktató a tudását szóban és írásban magas színvonalon, valamint idegen nyelven is át tudja adni. Az előző években több kollégám is sikeres habilitációs vizsgát tett – Varga Gyöngyi, Hafenschner Károly, Korányi András, Béres Tamás, valamint Szentpétery Péter –, és használhatja a „habilitált doktor” címet, rövidített formában a „dr. habil.” megjelölést.

– A habilitációs eljárás során két előadást tartott. Mi volt a téma?

– A magyar nyelvű előadást *A szegyen fogalom jelentősége és aktualitása a rendszeres teológiai gondolkodásban* címmel tartottam. Wilfried Härle német teológusprofesszorhoz kapcsolódva abból a megállapításból indultam ki, miszerint a bibliai elbeszélésben figyelemre méltó, hogy a bűneset első következménye a szégyenérzet és nem a büntudat. Ez azt is igazolja, hogy a bűn elsődlegesen nem mint vétkek, hanem mint sikertelenség, szakadás, kételkedés értelmezhető. Hiszen mielőtt szóba kerülne a férfi és a nő vétkeisége, megjelenik a szégyen motívuma, amely meztelenségük eltakarásában fejeződik ki (1Móz 3,7). A történet arra a jelenségre hívja fel a

figyelmet, amely minden teremtett ember életében megelőzi a lelkiismeretet. Ezt követően a szegyen, a kegyelem és az elfogadottság fogalmait helyeztem el a dogmatika rendszerében. A német nyelvű előadásban pedig az amerikai Stanley Hauerwasnak és a Nagy-Britanniában élő Oliver O'Donovannak, a keresztény etika professzorainak munkássága alapján értékeltem az igazságos háború kérdéseit a terrorizmus elleni harc vonatkozásában. Arra kerestem a választ, hogy az erőszak és az erőszakmentesség elve miként érvényesülhet a terrorizmussal kapcsolatban, és milyen jelentőséggel bír a keresztény erkölcsi véleményformálás számára.

– *Az önazonosság szépsége – A keresztény identitás esztétikai és erkölcsi vonatkozásai a neuroenhancement, az esztétikai sebészet és az anti-aging világában* címmel írta habilitációs értekezését. Melyek azok az állítások, amelyeket kiemelne?

– Hangsúlyos számomra, hogy az ember önazonossága iránti igénye magában rejtje a különállás, az elidegenedés állapotának feloldását, amelynek immanens és transzcendens vetületei egyaránt meghatározzák emberképünket. Az olvasáseesztétika hozzásegít ahhoz, hogy a bibliai történetekbe „belehelyezkedve” az egyén identitása formálódjon. A hozzá kapcsolódó „beleélés” azonban az identitás dinamikus alakulásában mutatkozik meg, amely hozzásegíti az egyéni identitását megtalálni kívánó embert, hogy elköteleződésének megfelelő módon, az aktuális társadalmi kontextusban váljon Jézus követőjévé. Teológiai szempontból rendkívül fontosnak tartottam hangsúlyozni: az esztétikai megközelítés során problémát jelenthet, hogy az egyház esztétikája részesedik a társadalom „félreértett esztétikájából”, amely a szépek művészete, a nemesé, a makulátlané. Az esztétikának

csupán a széphez kötöttsége éppen eredeti szándékával és céljával nem egyezik meg, amely „az észlelés művészete”, hiszen nem engedi észlelni a „másik oldalt”, amely a szép és a szépség ellentéte: a csúnya, a megvetett, a gyenge, az erőtlen, a szenvedő. Rámutattam például arra is, hogy jóllehet legtöbbször az egyéni fejlesztés mintái az önazonosság és az autenticitás reményét nyújtják, de nem fogadhatók el a megváltás pótlékaiként, azaz nem válhatnak bálványokká, de szolgálhatják az egyén azonosságtudatát, jólétét.

– *Maga a habilitációs oklevél átadása is különleges esemény volt a debreceni egyetemen. Hogyan zajlik egy ilyen alkalom?*

– Már a habilitációs vizsga is szépen előkészített esemény volt. Örültem, hogy Szabó Lajos rektor úrral együtt az Evangélikus Hittudományi Egyetemről több kollégám is el tudott jönni az alkalomra. A doktoravató közgyűlést megelőző istentiszteleten *Máté evangéliuma* 25,14–21. alapján dr. Fekete Károly végezte az igehirdetés szolgálatát. Beszédében a Tiszántúli Református Egyházkerület püspöke a „tálatentumos emberek” sajátos élethelyzetére és felelősségére mutatott rá. A doktori oklevelek átadását követően a közgyűlés második napirendi pontja a habilitációs oklevelek átadása volt. Ennek során dr. Siba Balázssal, a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kara Valláspedagógiai és Pasztorálpszichológiai Tanszékének egyetemi adjunktusával és dr. Visky Sándor Bélával, a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Rendszeres Teológiai Tanszékének adjunktusával együtt vehettem át a sikeres habilitációs eljárást igazoló díszoklevelet.

– *Még ma is sokan áthidalhatatlan távolságot látnak a teológia és a tudomány között. Hogyan fogalmazná meg a tudomány és a teológia viszonyát?*

– Ez rendkívül összetett kérdés. Az viszont biztos, hogy a keresztény hitet bátorsággal kell „szituálni” a 21. század erkölcsi kérdéseinek összefüggéseiben, amelyeket egyebek mellett a tudományos fejlődés vívmányai vetnek fel, hogy

mindeközben ne csak megőrizzük, hanem együttesen érvényesítsük az úgynevezett protestáns elvet. A „protestáns elv” tágabb értelmezésben tulajdonképpen a szabadság eszméjének tekinthető. Luther Mártonnak a reformációt kiobbantó tiltakozása ugyanis valójában a lelkiismereti rabság ellen irányult, amelybe a középkor „teo-

riomot a teológiai fakultáson. Azóta próbálom követni elsősorban az orvosi etikához kapcsolódó teológiai párbeszédet. A keresztény publicisztika pedig az úgynevezett „közteológiával” való foglalkozás során került előm, amely a feladatát abban látja, hogy az egyéneknek, de a társadalom egészének is olyan orientációs alapot

kérdésekre, és előttük is megvilágosodnak eddig homályos problémák. [...] Az apostoli misszió tudata és készsége is lobogó lánggal ég e falak között. [...] nagy számban kerültek ki ifjú apostolok, akiket földiekről való lemondás sem akadályozott meg abban, hogy elhagyatottságban élő híveinknek elvigyék az evangélium világhosszát...” Szeretném, ha ez manapság is elmondható lenne. Kollégáimmal, egyházunk vezetőivel és mindazokkal, akik szívükön viselik a teológia ügyét, azon dolgozunk, hogy így legyen.

– Végül a jövőbeni tervekről: milyen új kutatást, teológiai munkát tervez?

– *Etikai teológia mint korrekívum* kutatási címmel az 1980-es években Trutz Rendtorff evangélikus teológusprofesszor által kidolgozott, a dogmatikától független „etikai teológia” koncepcióját vizsgálom. Az etikán alapuló és Rendtorff által strukturált kiindulópont három nagy egységet alkot, amelyek jellemzik az ember etikai élethelyzetét, ezek: az élet adottsága, az életadás és az élet reflexivitása. Az élet az elfogadással kezdődik, „az adott életet az embernek el is kell fogadnia”. Rendtorff az Istentől ajándékként kapott élet elfogadását a saját identitás felépítéseként, a hozzá való viszony meghatározását pedig alapvető etikai követelésként határozza meg. A saját élet elfogadása nem csupán a biográfia, de az életvezetés számára is meghatározó karakterrel bír, jóllehet etikai jelentőséghez akkor jut, ha a saját életre adott reflexív válasz feladatként tudatosul. A saját élet megkülönböztetésének lehetősége más élettől Rendtorff számára azt jelenti, hogy az „ember sem azzal azonos, ahogyan naturalisan vagy történetileg megjelenik a maga számára (naturalista félreértés), ugyanakkor identitása úgy sem határozható meg, hogy mindaz, amit szeretne és akar, lehetséges is lenne számára (voluntarista félreértés)”. A rám bízott doktoranduszok témavezetése is izgalmas feladat. A velük folytatott konzultációk pedig számos teológiai kérdést vetnek fel, amelyekkel foglalkozni szükséges. Szeptemberben a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának Szociáletikai Bizottsága és a Nemzeti Közsolgálati Egyetem által szervezett interdiszciplináris és ökumenikus konferencián veszek részt, amelyet *Az igazságos háború elvétől az igazságos békéig* címmel rendeznek meg. Ezen az alkalmon az úgynevezett konnektív és a stratégiai igazság jelentőségéről fogok szólni.

■ GALAMBOS ÁDÁM

FOTÓ: KISS TAMÁS

lógiai torzója” kényszerítette a – sokszor naiv tudatlansága miatt – könnyűszerrel manipulálható tömegeket. Luther megigazulásra vonatkozó hitbizonyossága lényegében azt a lelkiismereti szabadságot hozta el a hívők számára, amely idővel társadalmi, politikai és gazdasági téren is óriási horderejű változásokat eredményezett. Így a reformáció a tudományokkal való foglalkozás szabad örömét és eredményeinek kritikus vizsgálatát is elősegítette.

– Számos írásában az esztétikai teológiával, a bioetikával és a keresztény publicisztikával foglalkozik. Miért választotta ezeket fő kutatási területének?

– Az esztétikai teológiával 2013-ban Németországban ismerkedtem meg, ahol jeles képviselőjével, Markus Buntfuss professzorral is számos alkalommal konzultálhattam. Egy helyen az esztétikai teológiáról így írtam: „A szemünk elé rajzolt Krisztus alakja – ahogyan Pál apostol fogalmaz Gal 3,1-ben – olyan »esztétikai evidencia«, amely az ige olvasóját és hallgatóját új létre hívja.” A bioetikával pedig még bécsi tanulmányaim során ismerkedtem meg a német-osztrák evangélikus teológus és orvos, Ulrich Heinz Jürgen Körtner professzor révén, aki a jogi és az orvosi kar hallgatóinak részvételével tartott szeminá-

nyújtson, amely segíti a személyes életvezetést, támpontokat ad többek között a gazdasági, a bioetikai, a szociális problémák feltárásához és megoldásához. Eközben meg kell birkóznia olyan hermeneutikai problémákkal, mint a Biblia nyelvezetének és képi világának a kortársak számára is érthető kifejtése. Meggyőződése, hogy a Szentírás a nyugati ember „közös története”, és releváns interpretációján keresztül mind a mai napig formálni képes életstílusunkat, hatással lehet értékszemléletünkre és politikai döntéseinkre. És természetesen a *Lelekpásztor* szerkesztői feladatai is motiválnak, hogy ezen a területen is egyre alaposabb jártasságra tegyek szert.

– Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen oktat. Miért tartja fontosnak a teológiai oktatói és tudományos munkát?

– A kérdéssel kapcsolatban Radvánszky Albert evangélikus egyetemes egyházi és iskolai felügyelő veretes és szívhez szóló szavai jutnak eszembe az 1943-as évből: „...a hittudományi kar beváltotta hozzá fűzött várakozását. [...] Falai közül kivilágít a tudomány fénye. Nemcsak lelkészi karunkban fokozódik a tudományos érdeklődés és szaporodik a teológiai doktorok száma, de a laikusok is fokozott mértékben figyelnek fel tudományos teológiai

Luther-utak – 2. rész

Út és cselekedet

2017-ben a német történelem egyik legfontosabb jubileumát, a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulóját több városban nagyszabású kiállítások keretében is megünneplik. A fővároshoz és Wittenberghez hasonlóan Wartburg vára is egy izgalmas tárlat helyszíne lett. A második Luther-útvonalon újabb, a reformátorhoz köthető városokkal ismerkedhetünk meg.

A LUTHER-HÁZ EISENACHBAN

ERFURT. A SZENT MÁRIA-KATEDRÁLIS ÉS A SZENT SEVERUS-TEMPLOM

FRANKFURT. VÁROSHÁZA

Berlintől Frankfurtig

Egy utazást mindig megéri Berlinben kezdeni. Igaz ez erre az útvonalra is, amely második állomásként Wittenberg városát érinti, ahol Luther több mint harmincöt évig élt, de most nem erre a két – az első útvonal alkalmával már bemutatott – városra fókuszálunk.

Harmadik városunk Torgau, ahol Katharina von Bora tartózkodott, miután megszökött a kolostorból, halála után pedig ide is temették. A nagy reformátor feleségének jelentőségét nem feledve, Torgauban minden évben Katharina-napot tartanak. Következő állomásunkon, Eislebenben Luther halotti háza a késő középkorban élt emberek életét és mindennapjait mutatja be; a szülőház és a keresztelőtemplom is a Lutherstadtfest középpontjában áll.

hágni, amelyet 1229-ben említenek először írások. Fontos tudni, hogy a Luther család 1484-ben költözött Mansfeldbe, ahol Luther apja kohómesterként dolgozott egy rézbányában. A szülői házzal szemben egy új múzeum mutatja be Luther gyermekéveit. Utunkon továbbhaladva, Erfurt is méltán viseli a Luther-város elnevezést. Óvárosa lenyűgöző, akárcsak az Ágoston-rendi kolostora, ahol Luther hat évig élt szerzetesként, de ezek mellett nem lehet megelégedni a város mai evangélikus főtemplomáról, a Predigerkirchéről sem. „Az erfurti egyetem az én anyám, akinek mindent

ERFURT. PREDIKÁTOROK TEMPLOMA

A közeli Mansfeldben feltétlenül érdemes ellátogatni Luther szülői házába, egyúttal a mansfeldi várat sem szabad ki-

A fennmaradt erfurti kolostorok közül a legnagyobb az Ágoston-rendi remeték 1277-ben épített kolostora. A középkori rendi építészet eme lenyűgöző emlékműve szorosan kapcsolódik Luther Mártonhoz, aki szerzetesként élt itt. A Luther-cellát is bemutató kiállítás vezetése keretében látogatható.

WARTBURG VÁRA

Útvonal-információ

Hossz: kb. 630 km

Kiindulópont: Berlin

Célállomás: Frankfurt

Állomások: Berlin, Wittenberg, Torgau, Eisleben/Mansfeld, Erfurt, Eisenach, Frankfurt

Repülőterek: Berlin, Lipcse-Halle, Drezda, Erfurt-Weimar, Frankfurt

InterCityExpress-pályaudvarok:

Berlin, Wittenberg, Erfurt, Eisenach, Frankfurt

FOTÓK: A NÉMET TURISZTIKAI HIVATAL OLDALA – GERMANYTRAVEL

LUTHER MÁRTON SZÜLŐI HÁZA MANSFELDBEN

köszönhetek” – mondta a reformátor. A városközpontban, a régi „latin negyed” közepén található a Collegium Maius, a régi egyetem egykori gótikus-reneszánsz főépülete, ahol Luther Márton tanult.

Erfurtból Eisenachba érve meg kell nézni Wartburg várát, amely négyszáz méter magasan emelkedik a város fölé, s 1999 óta a világörökség része. A város bár leginkább Johann Sebastian Bach miatt híres, nemcsak a barokk zeneszerző miatt fontos és érdekes állomás, hanem

mert Luther itt fordította le az Újszövetséget, és egyebek mellett itt található Tüningia legrégebbi favazas épülete, a Lutherház. Az utolsó állomás Frankfurt. Itt a Luther-útvonal egy szakasza a prédikátor Wormsból Wartburg várába való 1521-es visszatéréséről, a város számtalan múzeuma pedig a pénzügyi és kereskedelmi központ gazdag kultúrájáról és történelméről tanúskodik. Worms kihagyhatatlan az 1521-es birodalmi gyűlésre emlékezve, amely Luthert birodalmi átokkal sújtotta, mert nem volt hajlandó visszavonni a tanításait. A városban az egykori püspöki udvar helyén ma a világ legnagyobb Luther-emlékműve áll. (X)

Supported by:

on the basis of a decision by the German Bundestag

Németország
Egyszerűen barátságos

www.germany.travel

Éljen át 500 év reformációt! Nem itt szólt Luther Márton a szószékről? Nem itt visszhangzottak a kalapácsütések, amikor 95 tézisét kiszögezte a Wittenbergi Vártemplom kapujára? A Luther-helyszíneken szinte érezheti a nagy reformátor szellemét. **Kövesse Luther Márton nyomát Németország-szerte: www.germany.travel/luther**

_a látnok

Elfoglaltuk Wittenberget!

Magyar zarándokok és bemutatkozás Luther városában

Tartalmas, felemelő és programokban gazdag napokat éltek át augusztus 24. és 27. között a wittenbergi magyar napok résztvevői. A kétszáz fős magyar delegáció teológiai konferencián, koncerten, városnézésen vehetett részt, de együtt örülhettünk a Budapestről Wittenbergig futók csapatának és a motorosok megérkezésének is. A wittenbergi magyar napok fontos szerepet játszottak abban, hogy megmutathattuk magunkat Luther szülővárosában, valamint mi, magyarok is töltekezni tudtunk az ott látottakból-hallottakból.

Reformátorunk egykori otthonában, a Luther-házban ünnepélyes keretek között nyitották meg a wittenbergi magyar napokat. A nemzetközi jellegű eseményre jöttek Erdélyből, Délvidékről, Észak-Rajna-Vesztfáliából, de még Norvégiából is. A közel kétszáz fős magyar küldöttség és a német házigazda-vendégek részvételével megtartott nyitóalkalmakon mind német, mind pedig magyar részről magas rangú egyházi és világi vezetők köszöntői és előadásai hangzottak el.

Elsőként Gáncs Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspö-

ke köszöntötte az egybegyűlteket. Beszédét egy kérdéssel kezdte: „Miért vannak a magyarok most Wittenbergben?” Válaszát három pontban fogalmazta meg: „Az első, talán legkézenfekvőbb, aktuális válasz: természetes, hogy itt vagyunk. Itt vagyunk, másként nem is tehetnénk, hiszen jobb helyen nem is lehetnénk. Hol ünnepelhetnénk méltóbban a reformáció ötszázadik évfordulóját, mint annak bölcsőjénél, annak szülővárosában, Lutherstadt Wittenbergben. Másodszor pedig: itt vagyunk, hiszen német testvéreink kérésére kölcsönadtuk a reformáció világhiállítására egyházunk

egyik legféltettebb kincsét, Luther Márton saját kezűleg írott végrendeletét, és a »bartelüzlet« szabályai szerint cserébe mi is kértünk és kaptunk valamit. Nem is akármit: néhány napot itt, Wittenbergben. Harmadszor pedig: teológiai, egyháztörténelmi választ is adhatunk. Itt vagyunk, mert komolyan vesszük Isten szeretetének egyik legnagyobb csodáját: az inkarnációt. Hogy »az Ige testté lett, közöttünk lakott« [Jn 1,14], hogy Isten Jézus Krisztusban emberré lett, belépett a tér és idő koordináta-rendszerébe, hogy immár kétezer éve hús-vér embereket hív el és küld el, hogy tanítványaiként konkrét földrajzi helyen és történelmi kontextusban tanuskodjunk szeretetéről.”

A püspöki összefoglalás tartalmának pedig a magyar csapat teljes mértékben eleget tett. A megérkezést követő három napban városnézéseken, a készülő Luther-rajzfilm német nyelvű bemutatóján, koncerteken, teológiai konferencián és istentiszteleten is tölthetnek lelki-

ekben a magyarok. Míg a mezőberényi, soproni és soltvadkertei egyházi iskoláink diákjai színes műsorokat adtak az érdeklődőknek, felkeltette a figyelmet Jeszenszky Péternek és futócsapatának vagy a magyar evangélikus motorosoknak a megérkezése is Wittenbergbe.

Német-magyar két jó barát

Már a nyitóünnepségen több német eljáróság is kifejezte háláját Magyarországnak. A németek valóban nem felejtik el nekünk az 1989-es határnyitást és az akkor nyújtott segítséget.

Szász-Anhalt tartomány miniszterelnöke, dr. Reiner Haseloff a köszöntőbeszédében örömet fejezte ki amiatt, hogy oly sok magyar evangélikust lát az esemény megnyitóján. Ugyanakkor megemlítette, hogy nemrég a budapesti Magyar Nemzeti Múzeumban látható reformációi kiállítás megnyitóján volt vendég. Az *Ige-Idők* című tárlat egyik kiemelkedően fontos kiállítási tárgya az a zászló, amelyet a magyar peregrinus diákok készítettek wittenbergi tanulmányaik alatt a 16. században. Ezt a wittenbergi reformációi világkiállításra kölcsönadott Luther-végrendeletért kaptuk cserébe, amely gesztus is alátámasztja, hogy a német-magyar kapcsolatok ma is elevenek és virágoznak. Az olyan alkalmak pedig, mint a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulója, lehetőséget adnak az együtt ünneplésre, az egymással való

Balog Zoltán

kapcsolatok továbbépítésére. A többi német köszöntés is a német-magyar kapcsolatot méltatta.

Torsten Zugehör, Wittenberg főpolgármestere a Luther-város és a magyar városok közti, leginkább pedig a magyar testvérvárossal, Békéscsabával való együttműködést emelte ki beszédében. A városi előjáró egyúttal szintén megemlítette, hogy a németek mennyire hálásak a rendszerváltás idején tanúsított magyar segítségért.

Dr. Stefan Rhein, a Szász-anhalti Luther-emlékhelyek Alapítványának elnöke a párbeszéd és vitakultúra fontosságára hívta fel a figyelmet köszöntőjében, és

Pröhle Gergely

mint a rendezvény egyik házigazdája a jelenlévőket a megnyitó utáni fogadásra invitálta, hogy ott és majd később is a város különböző pontjain található rendezvényhelyszíneken kötetlenül folytassák a párbeszédet, az ismerkedést.

Reformáció magyar szemmel

A wittenbergi magyar napok megnyitóján Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere a *Reformáció-Európa-Magyarország* című előadásában a reformáció örökségéből egyebek mellett a reformátori fundamentumokra épülő vitakultúrát emelte ki és állította ma is megszívlelendő példaként a hallgatóság elé. „Az egyház küldetése lehet – mutatott rá referátumában a miniszter –, hogy politikai szereplőket egyházi helyekre invitál széles körű párbeszédre.”

Mit jelent számunkra Luther végrendelete ma? című előadásában Pröhle Gergely, egyházunk országos felügyelője, a Petőfi Irodalmi Múzeum főigazgatója a reformátor testamentumának üzenetét két kulcsszóban foglalta össze: személyesség és gyakorlatiasság, amelyek Luther szabadságában és felelősségében nyilvánultak meg. Pröhle Gergely a beszédében hangsúlyozta: ez a szabadság és felelősség a mai egyház mindennapjában is jelen van például a diakóniai munkában. Az esemény zárásaként Balog Zoltán és Gáncs Péter kézjegyükkel látták el a város vendégkönyvét (*képünkön*), majd az egybegyűltek közösen elénekelték az *Erős vár a mi istenünk kezdetű korát*. ▶

A szép ívet mutató wittenbergi magyar napok programsorozatának hivatalos zárása ismét egy német–magyar fogadás volt, ahol újra német és magyar előljáróságok tették tiszteletüket.

Trócsányi László igazságügyi miniszter a történelmi kitekintést adó beszédében méltatta a reformáció szerepét, majd így zárta gondolatait: „Nem a miniszternek, kormánytagnak, politikusnak kell megmondania, mi a kereszténység, vagy hogyan éljenek a 21. századi keresztények. A mi dolgunk az, hogy az állam és az egyház közötti összhang kibontakozásához biztosítsuk a jó alkotmányos kereteket, a jó jogalkotást és jogalkalmazást, partnerek legyünk, és keressük az együttműködés útjait. Mindehhez legfőképpen alázat kell. Az a felismerés, amelyre Luther Márton, a nagy reformátor élete végén eljutott. Halála előtt egy nappal ezt a mondatot jegyezték fel tőle: »Koldusok vagyunk, ez az igazság«. Rövid, de köteteket érő szellemi végrendelet.”

Az igazságügy-miniszter szavait követően még köszöntőt mondott Hartmut Koschyk politikus, nemzeti kisebbségért felelős kormánybiztos, Anne-Marie Keding, Szász-Anhalt tartomány igazságügy-minisztere, dr. Heinrich Bedford-Strohm bajor püspök, a Németországi Protestáns Egyház vezetője, dr. Thomas A. Seidel, Thüringia reformációért felelős kormány megbízottja, valamint Jochen Kirchner, Wittenberg polgármestere. Szinte egyik beszédből sem maradt ki a magyarokkal való szoros kötelékek megemlézése.

Krisztusra figyelve

A magyar evangélikusok régi álma válhatott valóra azzal, hogy a Leucorea, azaz a wittenbergi egyetem épületének falánál felavathatták Dévai Bíró Mátyás és Stöckel Lénárt emléktábláját. Csepregi Zoltánnak, hittudományi egyetemünk professzorának Dévai Bíró Mátyásról, Főnyad Pál nyugalmazott lelkész Sylvester Jánosról, Makovitzky József nyugalmazott orvosprofesszor pedig Stöckel Lénárról tartott laudációja után Szemerei János püspök a *Zsidókhöz írt levél* 13. fejezetének 7. versét idézte az avatási ünnepségen: „*Ne feledkeztek meg vezetőitekről, akik Isten igéjét hirdették nektek. Figyeljétek életük végére, és kövessétek hitüket.*” Szemerei püspök kiemelte: „A magyarországi reformáció nem képzelhető el a

»magyar Luther«-nek is nevezett Dévai Bíró Mátyás, az Újszövetséget elsőként magyar nyelvre fordító Sylvester János és a Felső-Magyarország reformátorként ismert, az Eislebenben iskolát is vezető, majd az egyik legkorábbi magyarországi evangélikus hitvallást megfogalmazó Stöckel Lénárt nélkül. Mindhárman itt jártak előttünk Wittenbergben [...], itt tanultak az egyetemen”, tudásukat hazavitték Magyarországra, és megosztották az otthoniakkal.

Az esemény jelentőségére utalva a püspök rámutatott: „Az emléktáblára természetesen nem nekik van szükségük, hanem nekünk, ma élőknek. [...] Az emléktáblák a térben, időben és hitben előttünk itt járt testvéreinken keresztül minket, magyarokat a reformáció centrumával, Wittenberg lelki-szellemi műhelyével, Lutherrel és reformátortársaival is összekötnek. Igazi szolgálatukat azonban akkor töltik be, ha a híd ennél egy kicsit hosszabb. Ha az emlékezők nemcsak Wittenbergig, nemcsak az egyetemig, nemcsak Lutherig vagy Melancthonig követik a magyarországi reformáció kiemelkedő alakjait, az előttünk járókat, hanem Jézus Krisztusig. Luther és a reformátorok életük és tanításuk centru-

mába őt, Jézus Krisztust állították. A mi magyar reformátoraink is rá szerették volna irányítani koruk emberének figyelmét. Emléktábláink akkor töltik be igazán feladatukat, ha irányjelző táblaként Krisztusra mutatnak.”

Az utolsó napon, a vasárnapi istentiszteleten a Schlosskirchében – amelynek kapujára a hagyomány szerint Luther kiszegte a téziseit – Fabiny Tamás püspök prédikációjának a farizeus és a vámszedő példázata (Lk 18,9–14) volt az alapigéje. A püspök így fogalmazott: „A megigazulás a lutheri teológia központi témája. Hol, ha nem itt, a wittenbergi vártemplomban keressük ennek a kérdésnek a mai aktualitását? Amit a páli és a lutheri teológia elvontnak tűnő tantételben fogalmaz meg, azt Jézus egy példázatban mondja el. Itt egy olyan helyzetet ábrázol, amiben mi is vagyunk: két ember imádkozik a templomban. [...] Luther itt, Wittenbergben 1530-ban prédikált erről. [...] Példázata végén Jézus egy sajátos helycserére utal: »...aki felmagasztalja, magát, megaláztatik. Aki pedig magát megalázza, felmagasztaltatik.« Ez a frappáns mondat az evangéliumban és annak hatástörténetében számos formában szerepel. Most – a Magyarország

nemzeti ünnepe utáni napokban, amikor az államalapító királyunkra emlékeztünk – Szent István királynak a fiához intézett híres intelmeire utalok, ahol ezt olvassuk: »...tartsd mindig eszedben, hogy minden ember azonos állapotban születik, és hogy semmi sem emel fel, csakis az alázat, semmi sem taszít le, csakis a gőg és a gyűlölség.« A bölcс király örökségét politikusoknak és egyháziaknak, vezetőknél és kisembereknek egyaránt őrizniük kell. [...] Jézus példázata szerint tehát csak az igazul meg, aki bűnösnek vallja magát, és irgalomért könyörög. Nem dicseretért, földi vagy mennyei elismerésekért, hanem kegyelemért imádkozik. Megigazulásunk hit által, kegyelemből történhet csak. Sola gratia!”

Az összetartozás ereje

Hafenscher Károly, a kormányzati Reformáció Emlékbizottság miniszteri biztosa a wittenbergi magyar napok végén összegzésként elmondta, örül annak, hogy ez állami és egyházi szervezésű, összetett, sokszínű program volt, amelyet a magyar kormány és az evangélikus egyház közösen hozott létre. Mint kifejezte: „Sokszínű közösség jött össze, mégis azt éreztük, hogy összeköt minket a reformáció ügye. Nemcsak zárandoklatra jöttünk,

hanem egyfajta töltődésre, amelyben sok ismerettel gazdagodtunk, és a közösségi életünk is gyarapodott. Nagy élmény volt Wittenberg utcáin »Erős vár a mi Istenünk«-et köszönni egymásnak. Ugyanakkor fontos azt is tudni, hogy Wittenberg, Szász-Anhalt és Magyarország mindig kapcsolatban állt egymással az elmúlt ötszáz évben, a peregrinus diákoktól a reformátorok levelezésén át egészen a későbbi teológushallgatókig, majd ezt követően az NDK-s időszakban is tudtunk egymásról, de más formában élhettek tovább a kapcsolatok, és azt tapasztaljuk, ez a németek számára is fontos. Ebben a német-magyar kapcsolatban sok erő van, az egymástól tanulás ereje, az összetartozásé. Ugyan máshogy élünk, más a gondolkodásmódunk, más a kultúránk, de mégis összetartozunk, és ez az egyház és a közös történelem csodája, és ezt tapasztalni lehetett ez alatt a négy nap alatt.”

Hála és köszönet

Cselovszkyné dr. Tarr Klára, egyházunk országos irodája ökumenikus és külügyi osztályának vezetője, az esemény egyik főszervezője magazinunknak elmondta: a rendezvény egyik célja az volt, hogy megmutassuk, a reformáció nem állt meg Németország határainál, a magyar evangé-

likus egyház is jelen van, él, és számunkra is fontos a reformáció ötszázadik évfordulója. Ugyanakkor egyfajta lutheránus zárandoklat is volt az út ide, Wittenbergbe, hiszen ez a város felekezetünk bölcsője. „Örömmel láttam, hogy a küldöttség tagjai nagyon jól érzik magukat, lelkileg is töltődnek, amelletт hogy sokat gyönyörködnek a városban. Úgy érzem, megérte két évig ezen a programon dolgozni. Nagyon hálás vagyok a segítőimnek, Balicza Klárának és Domokos Ildikónak.”

Hans W. Kasch, a Lutheránus Világszövetség Wittenbergi Központjának vezetője – a rendezvény német összekötője, segítője – szintén örömet fejezte ki, hogy ilyen jól sikerült a sokszínű és programokban bővelkedő rendezvény. Együttal megjegyezte, hogy jó volt látni a magyar küldöttség büszkeségét, lelkesedését.

Mi, akik részt vettünk ezen az úton, hálásak lehetünk, hogy láthattuk a német érdeklődést a magyarok által készített Luther-rajzfilm és általában a magyar programok iránt, legyen szó akár koncertről, akár motoros felvonulásról, akár nagy ívű teológiai konferenciáról. Mindazonáltal mi, magyarok is tanulhattunk, töltekezhettünk a reformáció alapvárosában együtt járva, énekelve.

■ KÉZDI BEÁTA

FOTÓK: KISS TAMÁS

Panorámaképtől a Luther-gumikacsáig

Szubjektív beszámoló a wittenbergi magyar napokról

A wittenbergi Luther-ház harmadik emeletét múzeumpedagógiai foglalkozásokhoz alakították ki. Itt játszva ismerkedhetnek meg a gyermekek a Luther korabeli várossal és a reformátor életével. Kipróbálhatják, hogyan árultak a piaci kofák Luther idejében, szőnyomdák segítségével elkészíthetik, majd kiszögezhetik saját tételeiket, iskolapadban ülve lúdtollal és tintával írhatnak, vagy épp Luther kilencvenöt tételének kinyomtatott változatát tehetik borítékba, és elküldhetik a világ bármely tájára. Bevallom, a reformáció bölcsőjéhez érkeve az én első utam a Luther-kertbe vezetett, hogy megnézzem, mennyit nőtt a „fácskánk”, vagyis az egyházunk által 2011-ben jelképesen elültetett kislevelű hársfa. Örömmel láttam, hogy sokat, miközben zöld levelekkel teli ágai vidáman nyújtóznak az ég felé.

A wittenbergi utcákat és a programokat járva olyan elvarázsolva éreztem magam, mint ahogy a gyerekek érezhetik magukat az említett múzeumi birodalomban. A múlt üzenete percről percre keveredett a jelen valóságával, miközben a hirdetőablak plakátjairól és a boltok kirakataiból mindenünnen Luther arcképe kísért figyelemmel – még gumikacsás kulcstartó formájában is...

Vissza 1517-be

Wittenberg történelmi belvárosában nem lehet eltévedni, hiszen szinte bárhonnán „toronyiránt” halad az ember. Ennek ellenére a négy nap során hasznos útítársamnak bizonyult az a térkép, amely különböző színekkel tünteti fel a reformáció világkiállítás helyszíneit és az ott látható alkotásokat, programlehetőségeket. Mind egyik rész bejáratánál jelképes kapu adja hírül a vendégnek, hova is érkezett. Beszédese a vasútállomáson felállított első stáció, a huszonhét méter magas óriás Biblia-torony. Egyfajta zarándokutat jelent a torony gyalogos megmászása, mert a vállalkozó kedvű toronymászó a lépcsőfordulókban olvasható bibliai idézetek üzenetét viheti magával a következő szintig, a következő pihenőig.

A második kapu az úgynevezett lelki-ség területére vezet. A felállított sátrakban lelki beszélgetések és áhítatok várják az érdeklődőket.

A következő szekcióban fiatalok tehetnek próbára ügyességüket a reformáció-kalandparkban, szemben pedig a Keresztény Ifjúsági Egyesület által készített jelképes tengerparton pihenhetik ki a fáradalmaikat. Ezen a területen talált otthonra a Yadegar Asisi tervezte wittenbergi körpanorámakép is, amelyet lapunk idei első számában (január 8., 20–21. o., *Reformáció testközelből*) bemutatunk. Az időben és térben 1517. október végi napokba visszarepítő, tizenöt méter magas alkotás lenyűgöző hatással jeleníti meg azt a wittenbergi hétköznapot, ami-

Nem kis feltűnést keltettek evangélikus motorosaink, amint Wittenberg egyik főutcáján végiggurulva értek a városi templomhoz augusztus 25-e délutánján. A huszonhárom főből és tizenkilenc motorból álló csapatot Endreffy Géza budaörsi lelkes szervezte. A lelkeszekből és laikusokból álló társaság augusztus 20-án találkozott a soproni gyülekezetben, majd Szemerei János, a nyugati (dunántúli) kerületi püspök áldásával 21-én, hétfőn reggel indult útnak. A Prága-Klőden-Lipcse-Eisleben-útvonalon haladva érkeztek meg a reformáció bölcsőjének is nevezett Luther-városba. A közel ezeröt száz kilométeres út során mindennap tartottak áhítatokat.

kor Luther Márton a kilencvenöt tételével megpróbálta felrázni az embereket.

Igazságosság, béke és a teremtés egy-sége címet viseli a világkiállítás negyedik állomása. A témában készített installációk, valamint pavilonok a jelenkor égető kérdéseire mutatnak rá. Aligha véletlen, hogy a következő kapu a *Globalizáció* –

egy a világ című témát vezeti be. Az úgynevezett Egyvilág-sátorban különösen is értékes információkat olvashat az arra járó azokról a misszionáriusokról és missziós szervezetekről, akik, illetve amelyek Isten üzenetének fáklyahordozói voltak.

Égbolt a jászol mélyén

A hatodik állomás a kultúráé. Főként képzőművészeti installációkat járhat körbe egy kellemes sétával a Wittenberg parkjába érkező. Dawit Shanko etiópai művész háromezer-ötszáz utcai cipőtisztító ládából készített installációjának létrehozásában Luther kilencvenöt tételének reformáló szándéka motiválta. Miután tanulmányai anyagi fedezetének egy részét ő maga is utcai cipőtisztításból teremtette elő, alkotásával egy globális problémára, a tanuláshoz való esélyegyenlőségre kívánja felhívni a figyelmet.

Végül, de nem utolsósorban a hetedik helyszínen, a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) által 2009-ben létrehozott Luther-kertben ismerkedhetnek közelebb arról az érdeklődők az ökumené és a vallás témakörével. (Nem mellesleg az itt felállított LVSZ-sátor volt a magyar napok programjainak központi helyszíne is.)

A Luther-kert szó szerint magával ragadó lehetősége az *Ég és föld között* elnevezésű óriáskerék, amelynek zárt kabinfülkéi azonban nem fotózni vágyó turistákat, hanem személyes gyónásra vágyókat és gyóntatóikat viszik körbe...

Ennél a stációnál évszaktól függetlenül van jelen egy több méter hosszú, jel-

Fúvószena kísérete mellett, a magyar küldöttség alkotta sorfal között tették meg futóink az utolsó métereket a Marktplatztól vigyázó Luther-szoborig. A kiskunhalasi gyülekezet másodfelügyelője, Jeszenszky Péter hosszútáv-futó a társaival két hét alatt futotta le a nyolcszázharminc kilométeres szakaszt, és érkezett a wittenbergi magyar napokra augusztus 26-án, szombaton. Péter egy futócsoportban találkozott társaival, akik közül Bokor Béla és Mészáros Nelli a csákvári, míg Győri Gábor a kaposvári gyülekezet tagja. A nemzeti színű célszalag átszakításáig tartó hosszú úton különleges missziójukkal igyekeztek mindenhol felhívni a figyelmet a reformációi jubileumi évre.

képes betlehemi jászol. Nemcsak az a különlegessége, hogy mellette egy a Krisztus születésétől napjainkig tartó korokat jelző idővonal fut végig, hanem az is, hogy bár lefelé kell tekintenünk a jászol mélyére, mégis a felettünk lévő eget látjuk visszatükröződni a tükörszerű síkon.

Magyarként Wittenbergben

...jó volt itt lenni ez alatt a néhány nap alatt. Büszkeséggel töltött el, amikor lelepleztük Dévai Bíró Mátyás, Stöckel Lénárt és Sylvester János emléktábláját. Nagyszerű érzés volt részt venni a Richly Zsolt rendezésében készülő Luther-rajzfilm né-

met nyelvű változatának bemutatóján, valamint két alkalommal is hallani Fassang László orgonaművész lenyűgöző játékát.

Feledhetetlen élmény marad evangélikus motorosaink pénteki megérkezése, amikor vasparipáikról leszállva, egymást kezét fogva énekeltek az ünneplő tömeggel együtt az *Erős várunkat...* Másnap nagy izgalommal alkottunk sorfalat Jeszenszky Péter kiskunhalasi másodfelügyelő, hosszútáv-futó utolsó métereihez, aki három segítőtársával két hét alatt futva tette meg a Budapest-Wittenberg-távot.

A delegáció számára keresve sem találhattunk volna jobb idegenvezetőket a korábban Wittenbergben LVSZ-munkát végző nagykanizsai lelkésznel, Makoviczky Gyulánál és nagybátyjánál, dr. Makovitzky József nyugalmazott orvosprofesszornál; a magyar csoport tagjainak két nap alatt öt alkalommal kínáltak lehetőséget városnézésre.

Felemelő érzés volt a vasárnap délelőtti istentisztelet, amikor a zsúfolásig megtelt vártemplomban dr. Fabiny Tamás személyében magyar püspök hirdethette az igét. Jó volt Wittenbergben magyarnak lenni augusztus 24. és 27. között. Köszönet illeti egyháztörténészeinket, egyházi iskoláink diákjait, hittudományi egyetemünk muzikus teológusait, az evangélikus diakónia munkatársait, a zenészeket, akik előadásaikkal, fellépéseikkel, pódiumbeszélgetéseikkel a Magyarországi Evangélikus Egyház jó hírét öregbítették a magyar napokon.

■ BODA ZSUZSA

FOTÓK: KISS TAMÁS

Mindenre van erőm Krisztusban

Interjú Boros Viktóriával

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Sorozatunkban az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológusi, lelkeszi hivatásra készülő hallgatóit szólaltatjuk meg indíttatásukról, a szolgálattal kapcsolatos elképzeléseikről, céljaikról. A kezdetben katekétának készülő, majd a lelkeszi hivatást választó ötödéves teológushallgató svájci ösztöndíjasként mélyült el az ökumené kérdésében. Boros Viktóriával elhivatottságról, a fiatalok megszólításának a lehetőségéről és az egyház jövőjéről is beszélgettünk.

– A Vas megyei Celldömölkéről kerültél a teológiára. Miért a lelkeszi hivatást választottad?

– Az én életemben viszonylag későn jött el az egyértelmű elhívás a lelkeszi szolgálatra. Akkor már a katekétá szakon itt tanultam a teológián. A soproni Berzsényi Dániel Evangélikus Líceumban voltam gimnazista. A középiskolai évek alatt az körvonalazódott bennem,

hogy mindenképpen valamilyen emberek közötti szolgálatra van elhívásom. Akkor még nem tudtam, hogy hittanár, lelkesz, gyógypedagógus vagy szociális munkás legyek-e. 2012-ben jelentkeztem az Evangélikus Hittudományi Egyetemre, és elkezdtem a hároméves katekétaképzést, aztán minden másként alakult: az első itt töltött év alatt megerősödött bennem, hogy a lelkeszi szolgálat a feladatom.

– Milyen kihívások állnak ma a lelkesz előtt?

– Nagy nehézség, hogy a középkorúakat és a fiatalokat igen nehéz megszólítani, a gyülekezetbe behívni és a közösségbe integrálni. Ebben a munkában talán a fiatal lelkeszeknek van egy kis előnyük, hiszen mi is az említett korcsoportokhoz tartozunk, így hasonló kérdések foglalkoztatnak bennünket. Talán könnyebb párbeszédet kialakítani azáltal, hogy hasonló élethelyzetben vagyunk. A személyes beszélgetések segítségével egy kicsit könnyebben kerülhetünk közel hozzájuk és ők hozzánk, valamint az egyházhoz.

– Svájcban, a Bossey Ökumenikus Intézetben voltál ösztöndíjas. Az Egyházak Világtanácsa által fenntartott intézményben olyan élmények értek, amelyek az ökumenikus teológiai gondolkodás irányába terelték a figyelmedet. Mit jelent ma az ökumené?

– Meglátásom szerint az egyházak azért is veszítették el a hitelüket sokak számára, mert annyifelé szakadtak, hogy az emberek nem nagyon tudnak kiigazodni. Ezenkívül többen azt is látják, hogy a felekezetek sok mindenben nem értenek egyet. Meggyőződésem, hogy sokkal vonzóbb egyházkép lenne az, ami nyitottabb a bárhonnán jövő emberek számára. Az ökumené azt is jelenti, hogy a felekezetek tudnak értelmes kommunikációt folytatni, együttműködni, közös programot szervezni.

– Mi ennek az akadálya?

– Nagyon nehezen tudunk kimozdulni a komfortzónánkból és a hagyományokból, amelyek belénk vésődtek. Ennek az az eredménye, hogy alig nyitunk mások felé, mert attól félünk, hogy ezáltal elvessz belőlünk valami, ami fontos. Arra lenne szükség, hogy a közöset keressük, azt, ami összeköt, nem pedig azt, ami elválaszt minket.

– Melyik a számodra különösen meghatározó bibliai ige?

– „Mindenre van erőm Krisztusban, aki megerősít engem.” (Fil 4,13) Általános iskolai ballagásom alkalmából az akkori lelkeszemtől kaptam egy igés lapon ezt az ígét, és azóta is megerősít. Nagyon sokat foglalkoztat és reménységet ad, hogy arra van erőnk, amire az Úr elhívott minket. Ahhoz viszont, hogy ezt meg is éljük, szükséges meglátnunk, mi a feladatunk, és tudnunk: fel is kell azt vállalni.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Van-e szabad akaratunk?

(Róm 7,18–20)

A reformációjubiläum megemlékezései közepette félő, hogy leragadunk az akkori szereplők személyénél, erényeinél és botlásainál. Az is lehet, hogy csak mint történeti eseményre emlékezünk, amelyet akár hamar el is felejtünk. A magyarországi reformáció sem kivétel ezalól. Valóságos hősként emlegetjük, persze hálasan, a nagyok neveit, pártfogóik nemes nagylelkűségét, s bíráljuk a reformációnak ellenállókat. Mindez hasznos és jó lehet, de hamar elfeledtetni velünk a lényegét: a reformáció üzenetét. Csak ha ezt nem veszítjük szemünk elől, akkor nyerünk valamit is megemlékezéseinkből mai hitünk és kegyességünk számára.

Próbáljuk meg nyomon követni azt az üzenetet, amellyel a reformátoroknak hihetetlen sebességgel sikerült megnyerniük a szíveket. Mérlegre tesszük, amiért ők olyan hűségesen és bátran kiálltak, sőt még halálos veszedelmeket és üldöztetéseket is készek voltak vállalni.

Reformátorainkat foglalkoztatta és nyugtalanította az a kérdés, hogy van-e az embernek szabad akarat. Mert ha van,

akkor kérdéses, hogy az egyeztethető-e Isten akaratával. Ha nincs, akkor nem csupán bábok vagyunk-e valami hatalom kezében? Erről igen megoszlottak a vélemények már a régi egyházban is. Egyesek határozottan állították, hogy ha Isten az embert a maga képére teremtette, akkor neki is ugyanolyan szabadsága van, mint Istennek. Másoknak az volt a meggyőződésük, hogy ha az ember megfeszíti minden akaraterejét, akkor még teljesen büntelen is tud maradni.

Hiszen maga dönt szabadon a jóról vagy a rosszról.

A legtöbb magyar reformátorunk külföldi egyetemet is megjárt, és nyilván pontosan értesült ezekről a különböző felfogásokról. Sőt nem is kellett nagyon a múltba néznie, hiszen mindenképpen hallania kellett – esetleg egészen személyesen is – arról a heves vitáról, amelyet két világhírű kortársuk, Rotterdami Erasmus, a nagynevű tudós humanista és a Biblia wittenbergi professzora, Luther Márton folytatott egymással. Erasmust mehökkentette az a mód és könnyedség, ahogyan vitatársa a Szentírást fordította és magyarázta. Óva intett a Szentírás félremagyarázásának veszélyétől: Isten titkait csak nagy fáradsággal és nehezen lehet felfedni. Ugyanakkor egyetértett Luther felfedezésével, hogy üdvösségünket az isteni kegyelem szavatolja. ▶

Luther Márton

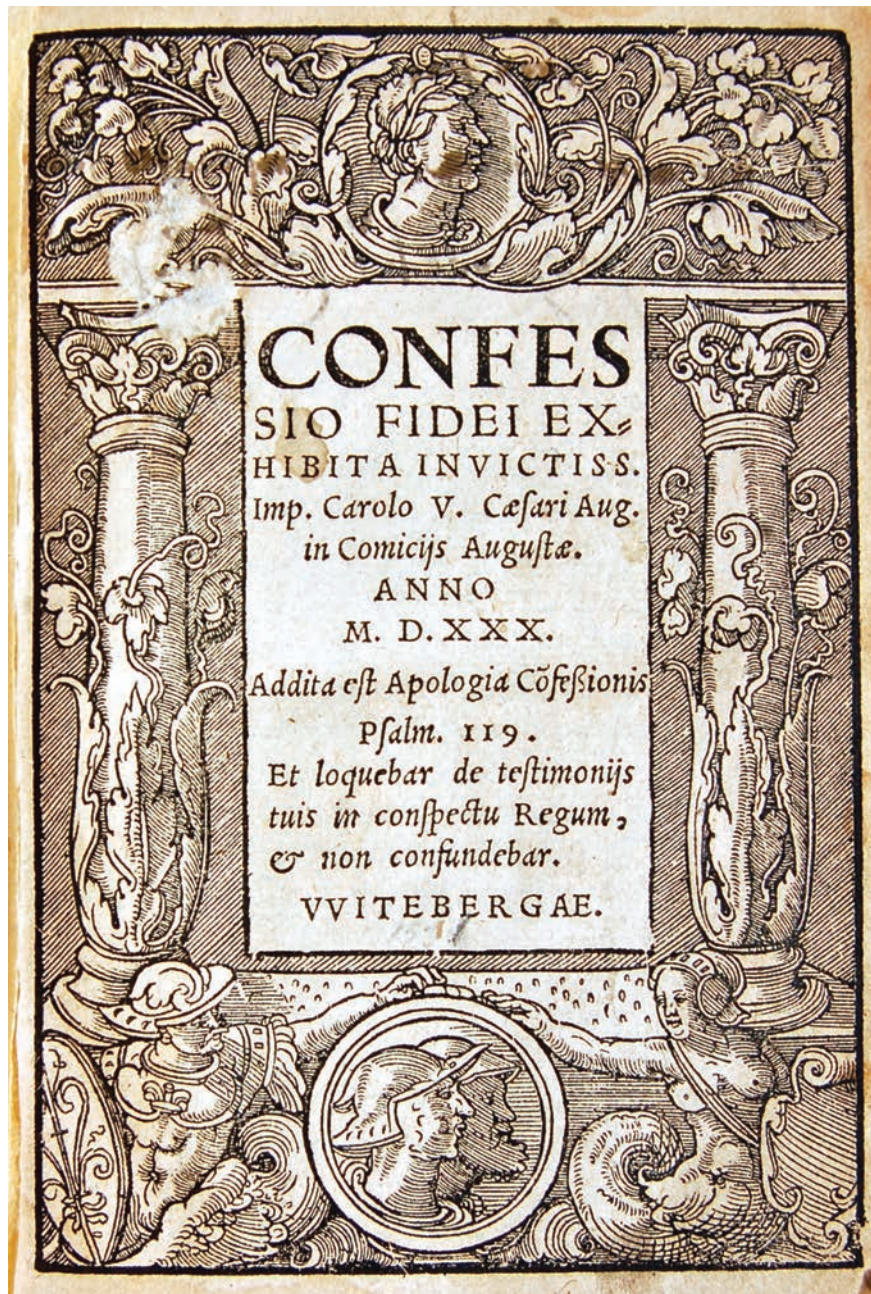
Rotterdami Erasmus

Viszont ezt ő megtoldotta azzal, hogy – az isteni kegyelmen kívül – mi magunk is hozzájárulhatunk egy kicsinykével (*nonnihil*) ehhez, szabad akaratunkból. Mindezt tudós módon, hosszabb értekezésben hozta nyilvánosságra 1524-ben *A szabad akaratról* címmel (*magyar fordítása A szabad döntésről címmel jelent meg – a szerk.*).

Európa szerteágazó humanista körei lelkesen fogadták a mester iratát, és mohón helyeselték neki. Csak egyvalaki emelte fel szavát érvelése ellen, s ez a reformátor Luther volt. Az általa mélyen tisztelt Erasmusnak szemére vetette, hogy jó spekuláns (szofista) módon akarja visszacsempészni a régi téves tanításokat. Ezek rejtetten korának egyházában is megvannak, abban az egyházban, amellyel ő hadakozik. Ezzel Erasmus kibíbiteni akarja a Szentírásnak azt a tanítását – mutatott rá Luther –, hogy kegyelemből nyerhetjük el az örök életet, minden emberi hozzájárulást nélkül. 1525-ben Erasmus munkájára válaszként kiadott, harcias vitairatának ezt a címet adta: *A szolgálai akarat*.

Kettejük vitáját jó ma is figyelemmel kísérmünk, mert maga a kérdés ma is időszerű. Mai emberképünk ugyanis a korlátlan, szabad, független, a maga akarata fölött egyedül rendelkező emberé. Mintha csak a korinthusi gyülekezetben annak idején eluralkodó, Pál leveléből ismert nézet elevenedett volna föl: „Minden szabad nekem...” (1Kor 6,12) Én vagyok, aki végső soron magam döntök, és egyedül határozom meg, mi a jó, és mi a rossz. Ugyanakkor egyre szaporodnak az olyan politikai, de még vallásos színezetű nézetek is, amelyek tagadják szabadságunkat, és maguk gyártotta szigorú rendszereknek vetik alá, s azoknak kiszolgáltatva tudják magukat.

Ebben a nem könnyű kérdésben bizonyos útmutatásnak is vehetjük Pál *Római levelének* szavait: „Mert tudom, hogy én bennem, vagyis a testemben nem lakik jó, minthogy arra, hogy akarjam a jót, van lehetőségem, de arra, hogy megtegyem, nincs. Hiszen nem azt teszem, amit akarok: a jót, hanem azt cselekszem, amit nem akarok: a rosszat. Ha pedig azt teszem, amit nem akarok, akkor már nem én teszem, hanem a bennem lakó bűn.” (Róm 7,18–20) Rólunk, emberekről mint a bűnnek kiszolgáltatottokról beszél.

Az Ágostai hitvallás 1531-es kiadásának belső címlapja

Ez az állapotunk nemcsak leszűkíti a saját döntésképeségünket, de még éket is ver a saját akaratunk és annak megvalósítása közé. Akarjuk a jót, a nemeset, a szépet, de világunkban mégsem ezek uralkodnak, hanem a gonosz legvadabb megnyilvánulásai. S ezeknek vagyunk magunk is részesei. Hogy viszont a jót megvalósítani ilyen módon képtelenek vagyunk, az már világos jele a bűn univerzális jelenlétének és hatásának. Hol lehetne hát itt akaratról beszélni, amely teljesen független és szabad?

Nem kell külön hangsúlyoznunk, hogy ez a szemlélet teljesen idegen a számunkra. Ha ezzel egyetérténénk, azt kellene

mondanunk, hogy a kereszténység ellensége mindennek, ami az egyén felelősségét és eredményességét állítja. Az ilyen gondolkodás a legmélyebb kultúraellenességhez és pesszimizmushoz vezetne, és lehetetlenné tenné az egyén és a társadalom életét is.

Egyvalamit azonban itt nem szabad figyelmen kívül hagynunk: Pál nem az emberi együttélés szűk perspektívájában tárgyalja ezt a kérdést, hanem az Isten-ember viszonyban. Úgy látja, hogy ami az Isten szerint jó, annak kellene meghatározni a teljes életfolytatásunkat. Ez azonban távolról sem érvényesül. Ezt úgy fejezi ki Pál, hogy „a testemben nem lakik jó”, mert az

isteni akaratot tehernek és nyűgnek érzem, amely alól szeretnék kibújni. Ezért lehetetlen, hogy Istennek velem való terve megvalósuljon: ennek az én akaratom vet gátat.

Tudom, hogy ez ellen is hevesen tiltakozunk, és képtelenek vagyunk Pállal beismerni ezt az állapotunkat, így: „*Én nyomorult ember! Ki szabadít meg ebből a halálra ítélt testből?*” (Róm 7,24) Mint ahogy az ellen is hevesen tiltakozunk, hogy ebben az állapotunkban külső segítségre utaltak vagyunk.

Reformátoraink ebből a felismerésből ítelték meg népünk akkori nyomorúságos helyzetét is. Isteni büntetésként élték meg a török megszállást és saját királyuk gonoszságát is, amellyel őket és az evangélium ügyét üldözte. Isteni büntetést láttak az ország teljes elesettsége mögött, és ezért látták szükségesnek a maguk által végzett feladatot is. Valami kényszer űzte őket, hogy vigasztalást, bátorítást hirdessenek népüknek.

Tanultak wittenbergi mesterüktől, aki Erasmus elleni iratában két tételt fogalmazott meg világosan. Az első az, hogy teljesen szabad akarata egyedül Istennek van égen és földön. Ahogy ezt már a zsolttáros is elmondta: „*A mi Istenünk a mennyben van, megalkotott mindent, amit akart.*” (Zsolt 115,3) Ő szerez érvényt az akaratainak, ebben senki nem korlátozhatja. Legjobb, ha ezt Jézussal így fogadjuk el, aki még a saját, keserves szenvedése közepette se kísérelte meg ennek kétségbevonását. Gecsemánéi gyötrődésében – Lukács szerint vért izzadva – is ki tudta mondani, hogy Istenének akarata legyen a mérvadó, ne a sajátja (Lk 22,44). Amikor pedig a *Mi-
atyánknak* ezt a kérését mondjuk el naponként: „*...legyen meg a te akaratom, amint a mennyben, úgy a földön is...*” (Mt 6,10), akkor – így tanította Luther – egyenesen a saját akaratumk elleni cselekvésre hívjuk fel Istent. De legalábbis önként mondunk le a saját akaratumkról – Isten javára.

Teljesen félreértenénk Luthert, ha azt gondolnánk, hogy ő az emberi akarat jogosultságát teljesen tagadta volna, vagyis úgy tekintett volna az emberre, mint magatehetetlen bábura, amely semmire nem képes. Ez már csak az ő tenni, alkotni akarásának is ellentmondott volna. Ha így lenne értendő tanítása, akkor hűséges munkatársa, Melancthon nem véste volna követői lelkébe-szívébe ezt a mondatot az *Ágos-*

tai hitvallásban: „Az emberi akaratumk van annyi szabadsága, hogy becsületes világi életet tudjon folytatni, és választani tudjon olyan dolgok közül, amelyek az értelem hatáskörébe tartoznak.” Vagyis dönteni tudok afelől, hogy mit, mikor és hogyan teszek vagy nem teszek egy adott helyzetben; döntési lehetőségem van a jó és a rossz bizonyos fokú megkülönböztetésére, egyéni és hivatásbeli ügyek megítélésére. Nem vagyok bábu, az értelmem ellenőrzése sok bajtól és félrelépéstől megőrizhet. Ahogyan Szent Ágoston is mondta: „A jelenvaló élet dolgaiban vagyok képes erre.”

A probléma tehát nem itt van, s ezen meg se kell ütköznünk. Annál inkább megdöbrent Luther második tétele, amely Pálra hivatkozhat, de Erasmust teljesen ellenséggé tette. Először is világosan kimondta, hogy az Istennel való békességünk, vagyis a lelkünk üdvössége ügyében nem

illetékes a mi akaratumk. Még az Erasmus által becsempészni akart „kevése” megtoldással sem. Mert – így a lutheri tétel – még a nem üdvösségünkre tartozó dolgokban is meg kell kérdezni, hogy tényleg mindig szabad akaratumból teszünk-e vagy hagyunk-e el valamit. Hiszen az ember felnyergelt paripa, amelynek nyerge soha nem üres. Mindig ül rajta valaki: vagy a bűnre csábító hatalom, vagy Isten. Szabaddá, Istennek tetszővé, az üdvösség részesévé az előbbi nem tesz. Mert amíg ő nyergel meg bennünket, addig „*nincs a testünkben jó*” – ahogyan Pál mondta.

Hogy a bűn milyen valóságos hatalom, annak illusztrálására Bornemisza Péter reformátorunk egy egész könyvre való anyagot gyűjtött össze és jelentetett meg *Ördögi kísértetek* címmel. Sok baja lett miat-

ta, hiszen az ilyen szókimondás soha nincs ínyünkre. Mégis legyünk őszinték: hány-szor van legjobb szándékunk mögött egyéni érdek, segítőkészségünk mögött számítás, szánalmunk mögött lenézés, és ki tudja még, hány hátsó, motiváló erő?! Ma sem vesztette érvényét a reformátori mondat: az emberek szándékuktól függetlenül követnek el bűnöket...

Bornemisza könyvének olvasásakor eltűnődhet a mai prédikátor: mi miért nem merjük így nevének nevezni azt, ami bűn, ami Isten és az emberek elleni vétség? Miért próbáljuk hovatovább hozzáidomítani állítólagos kereszténységünket társadalmaink elferdült ajánlataihoz és kívánságaihoz? Miért fújjuk együtt a hamis nótát a jó emberről, a mi szabad akaratumk jogosságáról? És miért hunyunk szemet világunk és magunk elferdülései és istentelensége fölött? Tényleg nincs jogunk mindezeknek a bírálatához, csak azt vállalva, hogy ránk sütik az ódság, az elmaradottság, a reakciósság bélyegét?! Bornemisza ezt írta saját műve sorsáról: „Mint midőn az Ördögi kísértetekről írnék, és abban szemlátomást meg akarnám mutatni, miféle bűnben, mely undokul heves az világ és előszámálnék sok szörnyű latorságokat, némelyek kérték, hogy ne írnék olyról, melyet hallani is röttenetes.”

Félreértés ne essék: Luther nem moralizált, semmiféle „szituációetikát” nem művelt, de megfogalmazta világosan, hogy a bűn nyergelte ember még csak meg sem érti mindezeket, és ezért kérkedik a saját akarata szabadságával. Mégsem lehet a reformátorra a pesszimizmus, az elkeseredettség bélyegét ráütni. Hosszú iratának fele sugárzik az örömtől, amely Isten Szentlelkének megtapasztalásából született. Valósággal ujjong afelett, hogy a Krisztus követője bátran lemondhat a saját akarataról, és azt leteheti Isten akarata-ba... Istenről ugyanis az apostoli üzenet világosan hirdeti, hogy „*azt akarja, hogy minden ember üdvözljön, és eljusson az igazság megismerésére.*” (1Tim 2,4) Ez pedig lényegesen nagyobb garancia az üdvösség elnyeréséhez, mint a mi bármiféle „kicsinyke” törekvésünk, amelyben sem állhatatosság, sem bizonyosság nincsen.

Köszönjük meg reformátorainknak, hogy ahhoz a Jézus Krisztushoz irányítottak bennünket, „ördögi kísértetekben” leledzőket, aki Szentlelkét ülteti nyergünkbe, hogy vele bizalommal mondhassuk: legyen meg a te akaratom.

■ GÉMES ISTVÁN

Van még helyük az egyházaknak a társadalomban?

Egy konferencia margójára

Egyre erősödnek azok a hangok, amelyek szerint a címben feltett kérdésre a válasz: nincsen. Hiszen a hívek száma Európában folyamatosan csökken, politikai kérdésekben az egyházak sokszor erőltlenül reagálnak, a fogyasztói társadalom spirituális hűspiacán pedig alulmaradnak. Mind ismerjük ezeket az érveket, szinte már unjuk is. De mit mondanak azok, akik szerint igenis fontos szerepet játszik az egyház a társadalomban?

Húsz fiatal gyűlt össze Európa különböző szegleteiből, hogy választ keressenek a bevezetőnkben felsorolt kérdésekre. Az Ecumenical Youth Council in Europe (Európai Ökumenikus Ifjúsági Tanács – EYCE) minden évben lehetőséget biztosít fiatal keresztényeknek, hogy felekezettől függetlenül egy egyhetes tréningen képezzék magukat, és megvitassák a keresztényeket ma leginkább érintő problémákat. Idén augusztusban a szicíliai Palermóban gyűltek össze *Az egyházak szerepe a modern társadalomban* című képzésre.

A címben feltett kérdésre egyértelmű választ ad, hogy a kurzus résztvevői nemcsak beszéltek a témáról, de tenni is fognak azért, hogy az egyházaknak még soká-

ig legyen helyük a társadalomban. Persze minden huszonéves fejből világmegváltó tervek pattannak ki, ez így természetes, de ez az alkalom lehetőséget adott, hogy ötleteiket realizálják és az otthoni közösségeikben megvalósítsák. Ehhez segítséget nyújtottak a vendégelőadók, akik magas szakmai tudással meséltek az Európai Unió és az egyházak kapcsolatáról vagy épp az egyház és a politika viszonyáról a történelemben.

Az elméleti képzés mellett egészen gyakorlati feladatokban is kipróbálták magukat a résztvevők. Minden ország képviselője külön posztert készített hazája egyházainak helyzetéről, majd angolul kellett prezentálnia azt. Emellett mindenki kipróbálhatta magát ifjúsági csoport veze-

tőjeként is, és így a vezetői készségek elsajátításával az otthoni közösségbe is jobban bevonhatók lesznek majd.

A vitakultúra fejlesztésére is nagy hangsúly került, a csapatoknak megosztó kérdésekben kellett állást foglalniuk. Felémelő volt látni, ahogyan egy rasztahajú finn teológus, egy örmény apostoli keresztény lány és egy olasz valdens fiú heves vitában érveket sorakoztatnak fel, hogy vajon kell-e egyházadót fizetni vagy sem; érdemes-e támogatni a lelkészek politikai szerepvállalását vagy nem. Olyan mai témák is előkerültek, amelyekkel mindannyian találkozunk a hétköznapi életben: Mi az egyházak fő feladata ma? A diakónia, az igehirdetés vagy épp az oktatás a legfontosabb? Hogyan nyilvánulunk meg a migrációval kapcsolatban? Magyar szemmel különösen is érdekes volt látni, hogy az egészen különböző kultúrából, politikai helyzetből érkezők mennyire tiszteletteljesen és diszkréten hallgatják végig egymást, a gyűlölködés vagy ítékezés legkisebb jele nélkül. Ezek a fiatalok nem a saját véleményük igazságát akarták bizonyítani, hanem egymástól akartak tanulni, és ez tette igazán gyümölcsözővé a találkozást.

Minden EYCE-kurzus egy közösen megvalósított projekt elkészítésével zárul, így most a résztvevőknek egy interjút kellett készíteniük az utca emberével Palermóban, előre egyeztetett kérdésekről, a beszélgetést pedig videóra vették. A helyiek nyelvi korlátai sem riasztották el a fiatalokat, inspiráló diskurzusokat folytattak kézzel, lábbal, tört angollal arról, hogy milyen lenne szerintük a világ egyházak nélkül. Ne legyenek kétségeink, sokan mondták, hogy jobb lenne az a világ. De ez sem tört le senkit, mert már egy jól sikerült beszélgetés szimpatikus keresztény fiatalokkal is képes rombolni a negatív sztereotípiákat.

Az interjút összevágva egy rövidfilmet alkotnak, amelyben bár nem reprezentatív, mégis izgalmas képet kaphatunk az egyházak szerepéről a társadalomban. A konferenciák nagy felfedezései hamar elillannak visszatérve a hétköznapiokba, de itt erre is gondoltak: utógondozással segítik a fiatalokat, hogy új ötleteiket valóban tettekre váltsák saját közösségeikben.

Van-e még szerepük tehát az egyházaknak a társadalomban? Amíg húsz fiatal össze tud gyűlni, és szenvedéllyel képes beszélni a hitéről és tenni az egyházáért, addig igenis van. Csak hagyni kell nekik időt kibontakozni.

■ KOVÁCS BARBARA

FOTÓ: MJO.HU

Hegyeket mozgató hit

Film készült Dévai Bíró Mátyásról

Kevesen tudják, hogy neki köszönhetjük az első magyar helyesírási könyv megalkotását vagy a budai ötvenkét pont meghirdetését. A fájdalmasan ismeretlen prédikátorról, Dévai Bíró Mátyásról az Óbudai Evangélikus Egyházközség hiánypótló filmet készített. A magyar reformátor életét és jelentőségét bemutató alkotás nemcsak iskoláknak, de gyülekezeteknek is tartalmas és hasznos élmény lehet. A film megszületésének hátterét ismerhetjük meg az egyik alkotó személyes hangú beszámolójából.

Egy sokak számára ismeretlen ember lépett be az életünkbe 2016 októberében egy gyülekezeti megemlékezésen. Elkezdtünk sugdolózni, egymástól kérdezgetni, hogy ki is ez a Dévai. Kínos, de magam is csak annyit tudtam, hogy a templomunk a Dévai Bíró Mátyás téren áll Óbudán, és a falon egy tábla állít emléket a prédikátornak. „A magyar Luther” – olvasható a táblán. Sajnos a 20. századi nyelvhasználat hasonló kifejezései miatt (magyar Adidas, Magyar Narancs, Magyar

Atom) ez a szókapcsolat inkább negatív érzéseket váltott ki belőlem. Mindez megváltozott, miután tavaly a templomunkban Dévai-emlékkonferenciát szerveztünk, amelyen négy előadó beszélt – eltérő szempontok alapján – a prédikátorról.

Legtöbbünk alig ismeri

Ács Pál, a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Irodalomtudományi Intézetének tudomá-

nyos tanácsadója bemutatta, hogy bár Dévai művei szinte mind elvesztek, a kortársakra gyakorolt hatásuk révén a legtöbb műve, azok fő gondolatai rekonstruálhatók. A templomi emléktáblán is szereplő „magyar” jelző értelmét Ittész Gábor, az Emberi Erőforrások Minisztériumának tudományos tanácsadója világította meg: a wittenbergi Luther-tanítvány elsőként hozta be a lutheri tanokat Magyarországra. A budai ötvenkét pont meghirdetése hasonlóan revelatív hatású lehetett Magyarországon, mint korábban Luther kilencvenöt tételének kifüggesztése Wittenbergben.

H. Hubert Gabriella, az Evangélikus Országos Könyvtár tudományos munkatársa arra mutatott rá, hogy Dévai nyelvészként is úttörő munkát végzett – *Orthographia Ungarica* című művében elsőként fektette le a magyar ábécé és helyesírás alapjait. ►

Számomra a leginkább elgondolkodtató Csepregi Zoltánnak, az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) tanszékvezetőjének, egyháztörténészének improvizált eszmefuttatása volt, amely szerint kétségkívül Dévait illeti az elsőség a hazai protestantizmus történetében. Csepregi ugyanakkor hozzátette: nem csoda, ha Dévai Bíró Mátyást legtöbbször alig ismeri. Nem tanulunk róla az iskolában, nem énekeljük az énekeit – nem része az általános műveltségnek. A róla szóló ének is elveszett, csak az első sora maradt fenn: „Magyar nyelven Mátyás vala a prédikátor...”

Dévai új közösséget teremtett

Magam az előadások rövid összefoglalására és filmes dokumentálására vállalkoztam. Ez a toldozás-foldozás, vágás, rövidítés már „nem tetszett” az ismeretlen embernek, azaz Dévainak. Mi legalábbis az ő

szellemiségének tudtuk be, hogy a szerkesztendő anyag hólabdaként lett mind terjedelmesebb, ugyanakkor egyre tartalmasabb is. És amíg a szerkesztők a stúdióban bosszankodtak magukban, hogy „nem áll össze” az anyag, ez az ismeretlen ember munkálkodni kezdett. A magyar reformáció elindítója a film elkészülte során egy újabb mozgalmat ihletett meg. A végeredmény: egy közösségi filmalkotás, amelyhez sokan sokféleképpen járultak hozzá.

Meg kell osztanom néhány csodával határos, megindító mozzanatot is: a film főzenéje (a már említett „Magyar nyelven Mátyás vala a prédikátor”) négyszáz évnnyi csend után hangzik fel újra. A több évszázada elveszettnek hitt dallam és szöveg összepárosítása az EHE Egyházzenei Tanszékét vezető Finta Gergely egyházzene-történeti kutatásának eredménye. A szövegrészlet megszólaltatását a Gryllus Kft. vállalta fel (Gryllus Dániel – furulya, ének, hangszerelés; Bencze Balázs – lant; Rossa

Levente – rebek, fidula). A Gryllus testvérek hozzájárultak egy korábbi lemezükön már közreadott Dévai-ének felhasználásához is (térítés nélkül).

Ugyancsak felajánlasként kaptuk a Hungaroton lemezkiadótól Bakfark Bálint lantmuzsikáját. Tudni való, hogy a Hungaroton jelentős részben a korábban kiadott zenekincs jogdíjaiból él, ezért a felhasználási feltételek meglehetősen összetettek. Előre tisztázni kell, hogy mely műből hány másodpercet milyen széles nyilvánosság számára szánunk. Amikor elárultuk, hogy a kért lantmuzsikát a Dévai-film részeként a legszélesebb nyilvánosság elé tárnánk, azaz ingyenes sugárzásra ajánljuk fel minden televízióknak, adományként adjuk az iskoláknak, sőt interneten is szeretnénk tőlük megkapni a hangzóanyagot – ez messze túlmutatott a megszokott gyakorlaton. Hogy végül mégis hozzájárult mindehhez a lemezkiadó, arra véleményem szerint egyetlen észszerű magyarázat van: csoda történt.

Minden kapu megnyílt

A következő csodálatos történet a 3D-animációkról szól. Kevesen tudják, de Magyarország – egyebek között – a történelmi helyek digitális rekonstrukciójában is a nemzetközi élvonalba tartozik. Történelmi váraink, kastélyaink, szakrális célú épületeink megrajzolása többnyire lelkes amatőrök magas szakmai színvonalú ténykedésének eredménye. A Dévai-filmhez Fodor Zsolt és Mihályi Zsolt örömmel bocsátotta rendelkezésünkre munkájuk eredményeit. Ők ajánlották figyelmünkbe a középkori budai vár 3D-rekonstrukcióját elkészítő 3Dpast.com Kft.-t, abban azonban nem lehettünk biztosak, hogy – professzionális vállalkozás lévén – támogatóként közkinccsé tennék az alkotásuk részleteit. Két külföldi út között értem el telefonon a cég vezetőjét, Varga Rolandot, aki kezdetben elzárkózott, de amikor meghallotta, hogy a filmet egy evangélikus gyülekezet számára készítjük, akkor minden kaput megnyitott előttünk. Kiderült, hogy maga is evangélikus, hallott már Dévairól, és szívesen megismerné közelebbről is a film révén. A hit ismét hegyeket mozgatott meg!

A Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára is segítette munkánkat, ennek köszönhetően szerepeltethetjük Dévai kézírását és egy helyütt az aláírását is.

A film gyártásvezetője, Hoffer Ádám, lengyel felesége révén maga is kiválóan beszél lengyelül. Nyelvtudásának is köszönhetjük, hogy sok támogatást, segítséget kaptunk a Krakói Várostörténeli Múzeumtól: részben 3D-animációkat (a középkori Krakóról), részben pedig levéltári anyagokat. Lengyel levéltári kutatásból derült ki például, hogy Dévai Bíró Mátyás, bár 1523-ban a krakkói „magyar bursa”, azaz a kollégium ösztöndíjas lakója volt, mégsem iratkozott be az egyetemre. (Hogy miért, ez további kutatások tárgya lehet.)

Nem csoda, sőt inkább természetes, hogy az alkotás elkészültéhez az óbudai gyülekezet is nagyban hozzájárult: lelkeszünk, Jakab Béla megszólal a filmben, a feliratok készítésében Proksza Gyula presbiter segített, és a közösség több tagja is felbukkan a gyülekezet wittenbergi kirándulásának képein. Szinte lehetetlen pénzben kifejezni a kapott támogatást, felajánlásokat; ha mégis megpróbálnánk, az összeg valószínűleg mindannyiunkat megdöbbentene.

Csepregi Zoltán előadásában kiemelte, hogy bár Dévai személye megkerülhetetlen az egyháztörténet számára, életét nagyon nehéz élvezetesen bemutatni. Az egyébként rendkívül kalandos, már a maga korában is legendásnak tekintett életút egyes állomásai a mi filmünkben is szerepelnek. Felidézünk például, amikor Fráter György puskaporos hordóra ülteti Dévait; amikor Szapolyai kovácsa nem akarja elhagyni a börtönt, amíg Dévait is el nem engedik; vagy életének azt a visszatérő momentumát, hogy amint megmelegszik valahol (Kassán, Sárváron, Szikszón), az adott terület urai mindig épp átállnak a katolikus Habsburg-uralkodó oldalára. Filmünk mégsem kaland-, sokkal inkább oktatófilm, amely a következő generációk konfirmandusainak segít megismerni a prédikátor életét. Az érettebb nézőt talán zavarhatják is az oktató célú alkotás sajátosságai, például a várak, helyszínek, szereplők nevének feltüntetése és más feliratok. Reméljük ugyanakkor, a film hozzájárul ahhoz, hogy az ismeretlen ember, Dévai Bíró Mátyás, akiről már életében legendák szóltak, később pedig halottas ének őrizte emlékét, nemzeti tudásunk, az általános műveltség részévé váljon.

Hálásak vagyunk, hogy átélhettük: Dévai Bíró Mátyás hite sok évszázaddal a halála után is hegyeket mozgatott meg.

■ LETENYEI LÁSZLÓ

FOTÓK: PROKSZA GYULA

FOTÓ: BUDAPESTI TEMPLOMOK.BLOGSPOT.HU

Miért hallgat Isten?

Némaság – film hitről, kételyről és kísértésről

A keresztények üldöztetéséről számos film született már, de a Japánban élő Krisztus-hívők megpróbáltatásai eddig elkerülték a mozivásznakat (kevesen tudják, de a 16–17. században jelentős lélekszámú keresztény közösség élt a felkelő nap országban). A legendás rendező, Martin Scorsese huszonöt évig készült arra, hogy feldolgozza Endó Súsaku azonos című regényét, a végeredmény pedig most már dvd-n is elérhető a magyar közönség számára.

Miután a 17. században a sógunátus átvette a hatalmat Japánban, és kiutasították a külföldieket az országból, nagyszabású keresztény-üldözésbe kezdtek a szigetországban. A híveket és a papokat egyaránt arra kényszerítették, hogy tagadják meg hitüket, különben kínzás és halál vár rájuk. Tizenöt évvel később két fiatal pap, Rodrigues és Garrpe (Andrew Garfield és Adam Driver) a jezsuiták makaói missziójában hírt kap az egykori tanítómestereikről, Ferreira atyáról (Liam Neeson), amely szerint az atya megtagadta a hitét, japán módra él, és meg is házasodott. A két pap ezt követően Japánba utazik, hogy megtalálják a mesterüket, és megbizonyosodjanak a szóbeszéd valóságáról. Miután megérkeznek, felveszik velük a kapcsolatot a szigetországban élő keresztények,

akik a tiltás ellenére továbbra is gyakorolják a vallásukat. Ahogy Rodrigues és Garrpe elkezdik lelkipásztori tevékenységüket, úgy kell szembenézniük egyre több akadállyal, amelyek próbára teszik Istenbe vetett hitüket.

Scorsese a korábbi munkáival már bizonyította, hogy van érzéke a vallásos témák filmes feldolgozásához (gondoljunk csak a *Krisztus utolsó megkísértésére* vagy a *Kundunra*), de a *Némaság* még a korábbi remek filmjei között is kivételes darabnak számít. Az első képkockától az utolsóig érződik rajta, hogy az Oscar-díjas rendező több mint két évtizede készül ennek a történetnek a megfilmesítésére. Scorsese remek érzékkel ragadja meg a hívő embereket kínzó kérdést: vajon miért a legnagyobb megpróbáltatások közepette tűnik úgy, hogy Isten nem válaszol az imádság-

ra? Hogyan tartsa meg valaki a hitét, ha a fohászaira semmi más reakció nem érkezik, csak a kínzó némaság?

A főszereplő, Andrew Garfield *A fegyvertelen katona* után ismét emlékezetes alakítást nyújt Rodrigues, a kétségei között őrlődő, de hite mellett mindvégig kitartó pap szerepében. De a kollégái, Liam Neeson és Adam Driver is remekül játszószák a szerepüket. Az operatóri munkát szintén nem érheti panasz, a soundtrack pedig érdekes módon inkább a természet hangjaiból, mint szorosabb értelemben vett zenéből áll.

A két és fél órás játékidő és a magyar szinkron hiánya talán sokakat elriaszthat. Mégis arra bátorítok mindenkit, hogy nézze meg a *Némaságot*, mert páratlan és mélyen elgondolkodtató élménnyel gazdagodhat!

■ ILLISZ BALÁZS GERGELY

Némaság. Színes amerikai–mexikói–olasz filmdráma. Szereplők: Andrew Garfield, Adam Driver, Liam Neeson. Rendezte: Martin Scorsese.

Falak

A mi kis falunkban alig néhány helyen volt kerítés. Az emberek pár kővel vagy veszővel jelezték a telekhatárokat, esetleg egy csenevész kis sövénnel, amelyet tavaszunként tövig visszavágtak, hogy kicsit felfrissüljön. Persze volt ennek hátránya is bőven. A kutyák például sokszor megijesztettek bennünket, mikor házörzői kötelességeiket félretéve egy kis felfedezőútra indultak. És hiába csóválta a farkát egymásnak, ha közben két emelettel magasabb volt totyogó gyermekeimnél.

Na, de elért a kerítések divatja hozzánk is. Az elsőket oszlopok és dróthálók alkották, vagy fémvázon sorakozó falécek. Nem is volt rossz, be lehetett futtatni hajnalokkal meg illatos lonccal. Igen, legyen csak kerítés. Az áttörést kőműves ismerősünk hozta el, aki gyönyörű régi téglákat gyűjtött évekig, és azokból emelt magas, erődítményszerű falat a kertje köré. Látványos munka volt, jó sokáig el is tartott, a végeredmény pedig – nos, az afféle referencia lett. Ez egy ilyen kőműves, aki ennyire nagyszerű falat tud ilyen szépen felrakni.

Az első csodálkozás után hamarosan követője is akadt. Egy elég jómódú család emeltetett hasonló falakat „az irigyek tekintete ellen”. Még magasabb, még átláthatatlanabb lett, mint az előző határjelző.

Aztán egy fiatal házaspár kezdte körülkeríteni a telkét. Ez a kerítés már nem csupán téglából, hanem igényes kovácsoltvas részekből is állt. Sajnos azonban a költségeket nem sikerült jól felmérniük. A kerítés befejezése után házra már nem is tellett nekik. Albérletbe kerültek. Szerény kis házikóban laknak – nem messze a mesés kerítéssel körülvevő telektől, amelyet mostanra nagyjából felvert a gaz.

Ez a példa kicsit visszavetette a kerítésépítő kedvet. Évekig nem próbálkoztam más. Idén aztán két különös dolog is történt. Egy ismert közszereplőnek sérült kislánya született. Hogy mekkora a baj, senki nem tudja – az illető hiába költöztette a faluba a fiatalasszonyt a babával, senki nem láthatja őket. Két és fél méter magas fal – a tetején szögcsap – veszi körül a lakókat. A házat kuvaszok védik, csengő nincs. Szívesen hívtuk volna baba-mama körbe, ringató játszóházba, totyogóklubba őket, ám a fal valódi akadály köztük és a külvilág

között. Mindaddig nem sikerült kapcsolatot teremteni velük. Talán a levél, amelyet bedobtam, nem lett a kutyák martaléka, és indít valami nyitást a többi ember felé. Talán beáramolhat majd valami kis segítség, együttérzés, figyelem, megértés, és könnyebb lehet a teher – együtt...

A falu másik végén is épült valami különös. Először csak találgattak az emberek, mi lesz majd ott. Három-négy házat és

benn, azon a védett helyen teljesen elfogadott és szeretett tagja egy különleges családnak. Hogy hogyan élnek? Majdnem teljesen önellátók, kertet művelnek, fejik a kecskét, szőnek, varrnak. Az apa a fiúkkal ás, kalapál, barkácsol, megbütykölnek mindent a ház körül, új játékokat faragnak, az anya a lányokkal gazol, krumplit pucol, répát egyel, főzni tanítgatja őket. Kinek-kinek képességei és korlátai szerint jut feladat. Nyolc nevelt gyerekük gondozásával pótolják saját elveszített kislányuk után az űrt.

A fal mögött biztonságos, otthonos világot hoztak létre. Tavasz óta figyelem és

RAJZ: BUDAI TIBOR

kertet kerítettek körül magas, bástyának is beillő fallal. Az utca felől nem lehet látni semmit a benti világból, de a buszból egészen megdöbbenő anyakert tárul fel az ember szeme előtt. Indiánsátor, famászóka csúszdával, egyensúlyozásra szolgáló hasábfapálya, kötélhágcsók és hidak, kis, kék vízű medence, állatsimogató kecskével, báránnyal, nyusziakkal és egy lógó fülű, szürke csacsival.

A mesebeli színes birodalom lakói Down-szindrómás gyerekek. Kicsik és nagyobbak, mindenféle korosztályból. Mind mosolygó szemű, nyílt tekintetű és ott

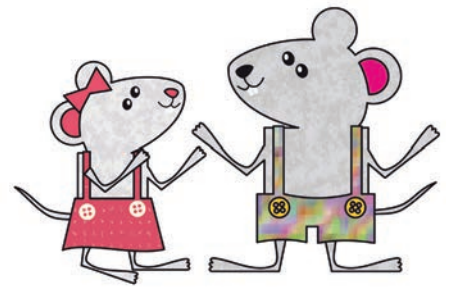
nagyon szeretném megismerni közelebből őket. Már ide is bedobtam egy levelet. Talán egy kis gitározásra beengednek. Talán idővel nemcsak engem, hanem a környékelőket is meg merik majd ismerni. Talán még javára is lehetünk egymásnak.

Talán eljön a nap, amikor mind együtt tehetünk azért, hogy nekik és nekünk közös világunk legyen. Talán egyszer megmártózkodhatunk majd egymás fényében, mi és ők. Talán nincs is mi és ők, csak mi...

Talán egyszer a fal végre tényleg csak telekhatár lesz – legfeljebb...

■ FÜLLER TÍMEA

A templom egere

Cím: Cin Bora, Legszebbfalu, Templom u. 1.

Feladó: Cinka, Másikváros, Luther tér 1.

Kedves Bora!

Képzeld, nagyon furcsa dolog történt nálunk. A gyülekezetünkben eddig minden olyan természetes volt. Már egész jól megismertem az ide járókat. De ma ünnepség volt, és annyian, de annyian jöttek, hogy el se hinnéd. A megszokottakon kívül még rengeteg ismeretlen ember. Egész furcsák is. Olyanok például, akik pókhálót rajzoltak magukra a bejáratnál, és majdnem letérdeltek, de aztán mégsem. És a kivonuláskor is többféle köszönés hangzott el, sőt több különböző ruhás lelkész is volt. Láttál már ilyet? Ók hol vannak, amikor nincsenek nálunk?

Ezt a képet neked küldöm szeretettel:

Cinka

FOTÓ: HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Ünnepi istentisztelet az ökumenikus imahéten a Deák téri evangélikus templomban, 2016-ban

Kedves Cinka!

Ez igen! Túl vagy életed első nagyegyházi élményén. A ti kis gyülekezeteket már megismerted, most Isten nagy családjának más gyülekezetekbe járó tagjai is meglátogattak titeket.

Bizony, az évszázadok során úgy alakult, hogy a keresztények sokféle módon tartják az istentiszteleteket. Különböző templomokban, imatermekben gyűlnek össze, más-más köszönést használnak, és vannak dolgok, amelyekről különböző módon gondolkodnak. Mégis ők együtt az egyház, Isten népe, családja, mert a fontos dolgokban egyetértenek és egyet hisznek. Mégpedig abban, hogy Isten a teremtő, ő hatalmas, és szeret minket. Hogy Jézus eljött a földre, köztünk járt, és értünk adta az életét. Hogy aki hisz őbenne, és elfogadja a kegyelmet, az Isten gyermekeként élheti az életét. Hisznek a Szentlélekben, aki a hitet teremti és őrzi, és hisznek abban, hogy minden Isten kezében van, ami az életükkel kapcsolatos.

Nézzük csak, milyen köszönéseket használnak a különböző keresztények. Akik keresztet – és nem pókhálót – rajzoltak a bejáratnál magukra, azok katolikusok. A római katolikusok így köszönnek: „Dicsértessék a Jézus Krisztus!” Erre a válasz ez: „Mindörökké, ámen!” A görögkatolikusoknál pedig így hangzik a köszönés: „Dicsőség Jézus Krisztusnak!” A válasz rá: „Dicsőség mindörökké!” Húsvét tájékán azonban inkább ezt használják: „Föltámadt Krisztus!” „Valóban föltámadt!” A reformátusok így üdvözlik egymást: „Áldás, békesség!” Erdélyben meg, képzeld, úgy mondják ugyanezt: „Békesség Istentől!” Van, ahol ez a köszönés: „Áldjon az Úr!”

Azt már biztosan hallottad máskor is, hogyan köszöntik egymást az evangélikusok: „Erős vár a mi Istenünk!”

Eltérők a lelkészek öltözékei is, jól láttad, mert a kereszténység történetének hosszú évszázadai alatt a különböző felekezetekben más-más viselet vált hagyományossá. A ti evangélikus lelkészek a templomotokban és a miénk is itt nálunk Luther-kabátot visel az istentiszteleten.

Hallhattál egy-két furcsa szót is az ünnepségen, valamilyen lelkész mondhatta: „ökumené”, „ökumenikus”. Ezek görög eredetű szavak, az *oikumené* eredetileg azt jelentette: „a lakott föld, az egész világ”. Ma pedig azt jelenti, hogy a különböző felekezetekhez tartozó keresztények törekszenek az egységre. Azért törekszenek rá, mert Jézusnak az volt a szándéka, hogy akik őt követik, azok „mindnyájan egyek legyenek”, ezt olvashatod is a Bibliában, *János evangéliumában*.

Isten egyházának és így az ökumenének is a hajó a jelképe. Ez a hajó sosem süllyedhet el, mert Krisztus kormányozza. Árboca pedig az Életnek, Isten halál fölötti győzelmének a jele: Krisztus keresztje.

Arra a kérdésedre, hogy amikor nem nálatok vannak, akkor hol vannak ezek a lelkészek és a többi ember, akik most meglátogattak benneteket, egyszerű a válasz: a saját templomaikban vannak istentiszteleten.

Látod, sokféle az Isten népe, de mind őt keresik, számítanak rá, és a szeretete ad nekik erőt a mindennapokhoz.

Remélem, a nagy ünneplés után egy kis nyugalmatok is lesz. Kívánok neked békét és áldást!

Szeretettel:

Cin Bora

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ŐRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levélcím: 2162 Őrbottyán, Rákóczi u. 134. Pf. 10.

Telefon: 28/360-170, 30/948-9575, 30/728-8161.

E-mail: gombosmi@harangontes.hu, info@harangontode.hu.

Parókusi alkalmassági vizsgálat novemberben. Az Északi Evangélikus Egyházkerület Püspöki Hivatala parókusi alkalmassági vizsgálatot hirdet az egyházkerület azon lelkészei számára, akik a Magyarországi Evangélikus Egyház 2005. évi III. törvényének 12., 13., 14. paragrafusában előírt feltételeknek megfelelnek. A szóbeli vizsga várhatóan november 30-án lesz. Jelentkezni elektronikus úton lehet szeptember 29-ig az északi püspöki hivatal e-mail-címén (eszaki.kerulet@lutheran.hu), az esperesi igazolás csatolásával. A jelentkezők részletes tájékoztatást kapnak a vizsga menetéről, az írásbeli feladatokról és a szóbeli tételokről.

DR. FABINY TAMÁS, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke

Reformációünnep Vadosfán. A 2017-es jubileumi évben a sok országos ünnepség mellett a mai Magyarország területén levő négy artikuláris gyülekezet (Celldömölk, Nemescsó, Nemeskér és Vadosfa) közös rendezvénysorozatot szervez „Hidak a reformáció évszázadai fölött” mottóval. Ennek második alkalma szeptember 24-én, vasárnap lesz Vadosfán, az evangélikus templomban. Program: 10 órakor ünnepi úrvacsorás istentisztelet a négy gyülekezet lelkészeinek együttes szolgálatával; 12 órától közös ebéd – a vendéglátó a vadosfai gyülekezet; 14 órakor Róth Márton orgonahangversenye; 15 órakor úti áldás. Kérjük, a részvételi szándékot – az ebéd biztosítása miatt – a vadosfa@lutheran.hu e-mail-címén vagy a 20/824-6887-es mobilszámon szeptember 20-ig jelezzék. Szeretettel hívjuk és várjuk az érdeklődőket!

Vadosfai Evangélikus Egyházközség

Ökumenikus találkozó. Minden hónap harmadik vasárnapján 17.30 órakor ökumenikus találkozóra; istentiszteletre és előadásra várjuk az érdeklődőket a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának székházában (1117 Budapest, Magyar tudósok körútja 3.), a földszinti tanácsteremben. Az egyház egységéért – az év egészében gondolat jegyében. A szeptember 17-i előadás témája: *Az egyház egységéről, dr. Bijoy Koshira is figyelve.* Előadó: dr. Dobos Ágoston református lelkész. A teljes liturgiájú eucharisztikus (úrvacsorás) istentisztelet igéje: *A vajúdás jelenkori részének vállalása* (Róm 8,22–23). Szeretettel várjuk a korábbi farkasrétiakat, a volt KÖT, a Fokoláre, az Ökumenikus Lelkészkonferencia, valamint az International Ecumenical Fellowship magyar régiójának tagjait és érdeklődő barátait is.

Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend

Meghívó papnétalálkozóra. Az idén 11. alkalommal megrendezendő papnétalálkozónak ismét Balatonszárszóra ad otthont szeptember 22–24. között. A találkozó péntek este vacsorával kezdődik, és vasárnap istentisztelettel, illetve ebéddel ér véget. A hétvége témája: *A fájdalomtól a megbocsátásig.* Előadóink Sűvegesné Rudán Margit és Sűveges Gergő. Lelki vezetőnk Lacknerné Puskás Sára. Jelentkezni lehet kerületek szerint szeptember 10-ig az alábbi címeken: fabinykati@gmail.com; szenikoster@gmail.com; gancsmarti@vipmail.hu.

A budavári evangélikus szabadegyetem 2017/18-as évadának első alkalmát szeptember 11-én, hétfőn 19 órai kezdettel tartjuk a Bécsi kapu téri evangélikus templom kápolnájában (1014 Budapest, Táncsics Mihály u. 28.). Dr. Fabiny Tamás püspök áhítatát követően dr. Bod Péter Ákos közgazdász, egyetemi tanár, az MTA doktora tart előadást *Protestantizmus és a gazdaság – tanulságok társadalmunk számára* címmel. A belépés ingyenes, minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. Több mint 35 év referenciával. Bede László, 06-30/943-5089.

GYÁSZJELENTÉS

„Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam, végezetre eltétem nekem az igazság koronája, amelyet megad nekem az Úr, az igaz bíró ama napon; de nemcsak énnekem, hanem mindazoknak is, akik várva várják az ő megjelenését.” (2Tim 4,7–8)

Fájó szívvel, de Isten akaratában megnyugodva tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy dr. Majthényi Béláné Sántha Marianna, aki közel hetven évig volt gyülekezetünk kántora, kilencvenhat éves korában hazatért Teremtőjéhez. Marica néni életéért szeptember 2-án, szombaton 11 órakor a kecskeméti evangélikus templomban istentisztelet keretében adtunk hálát, a hamvakat a család Örkényben helyezte örök nyugalomra. Gyászolja családjá és a kecskeméti evangélikus gyülekezet.

Tisztelt Vásárlóink!

Tájékoztatjuk Önöket, hogy a Luther Kiadó és az evangélikus könyvesbolt visszaköltözött korábbi székhelyére, a Magyarországi Evangélikus Egyház Üllői úti felújított székházába. Augusztus 14-étől tehát újra a régi címen, a 1085 Budapest, Üllői út 24. szám alatt várjuk kedves vásárlóinkat. Üzletünk nyitvatartása: hétfőtől péntekig 9 és 17 óra között.

Webáruház: lutherkiado.hu/bolt.

Kartali „kiállítás”

Az *Evangelikus Élet* magazin március 19-i számában volt olvasható az az interjú, amelyben Ladócsy László kartali művésztanár jelezte, hogy a lakóhelyén 2011-ben feleségével, Katával alapított műterem-galériában a nyár végén tematikus tárlattal kívánnak megemlékezni a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójáról. Az augusztus 19-én közönség elé tárt kiállításon harminc kiváló kortárs művész alkotása kötődik közvetve-közvetlenül a „jubileumi témához”.

A *Luther 500* címmel hirdetett kiállítás megnyitójára művészi igényességgel készült plakát-meghívó összművészeti eseményt sejtetett, és az est gazdag programja vonzott is népes közönséget a kartali kertbe, illetve a Csokonai köz 3. szám alatt található Ladócsy Műterem-Galériába.

A grafikákat, festményeket, művész-fotókat és installációkat felvonultató műtermi tárlat „leleplezése” előtt Fabiny Tamás püspök, a Magyarországi Evangélikus Egyház Reformációi Emlékbizottságának elnöke mondott – egyház- és kultúrtörténeti adalékokkal fűszerezett – beszédet. A kiállításnyitót – a házigazdák megszólalásain túl – Egyed Bea táncművész kortárs etűdjei és Tóth-Deme Gabriella fuvo-lajjátéka színesítette.

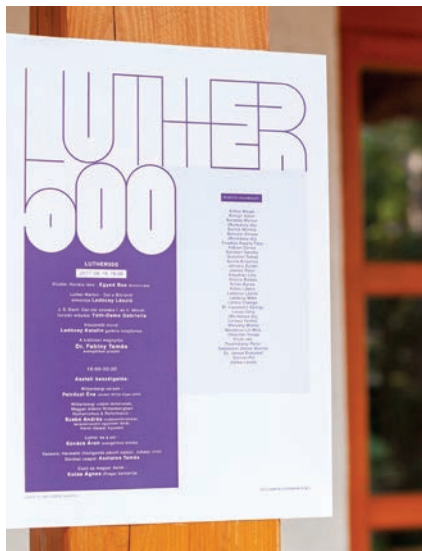
Az est második részében „asztali beszélgetéshez” invitálták a jelenlévőket. Előbb Petróczi Éva József Attila-díjas költő adott elő néhányat wittenbergi verseiből, majd férje, Szabó András irodalomtörténész, tanszékvezető egyetemi tanár

idézte fel a humanizmus és a reformáció hatásainak jegyében zajlott peregrinációt. Végezetül a Prágában élő Kutas Ágnes adott elő cseh és magyar dalokat. Kovács Áron evangélikus lelkész még csak beszélt Luther és a sör kapcsolatáról, de hamarosan meg is lehetett ízlelni e frissítő nedűt – a juhászvirslit és a házigazda pácolt sajtja mellé...

Szeptember végéig még olvasóink is megtekinthetik a Pest megyei nagyközség hírére is öregbítő jubileumi kiállítást. A Ladócsy Műterem-Galéria csütörtök délutánonként látogatható, de – előzetes bejelentkezés esetén – más időpontokban is jó eséllyel tudják fogadni az érdeklődőket.

■ TPK

FOTÓK: JEMKEN PÉTER

Reménységgel közösségben

Immáron ötödik alkalommal szervezte meg a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának Női Bizottsága az Ismerj meg! Ismerkedj! elnevezésű konferenciáját. A korábbi találkozó célkitűzése csupán annyi volt, hogy cigányok és magyarok megismerjék és megértsék egymás gyakran eltérő gondolkodásmódját. A Mórton, a református gyülekezet Szolgáló Szeretet Házában augusztus 23–26. között rendezett idei alkalmon már az egymásért felelősséget érző ökumenikus közösség építésére került a hangsúly.

Tudj rólam! alcímmel számoltak be a kecskeméti és a dunaszekcsői református gyülekezetek nőszövetségének képviselői azokról a szolgálatokról, amelyeket a cigányság körében végeznek. A résztvevők keresték annak is a módját, hogy miként támogathatnák együttesen a különböző karitatív feladatokat végző csoportokat.

Legnagyobb figyelem a sárszentlőrinci asszonyok beszámolóját övezte. Kovács Ferencné Annus és Szabó Andrásné Mária beszéltek a *Csinos csibe* programról, amelynek keretében néhány falubeli roma család lehetőséget kapott arra, hogy baromfiakat tenyészthessen. Megrendítő volt hallani, hogy a gyakran maguk is nélkülöző cigány asszonyok hogyan segítik a náluk is szegényebbeket – karácsonykor például cipősdobozokba csomagolt ajándékokkal.

„Vannak emberek, akiket az Isten egy időre ajándékba ad nekünk” – ez a mondat már Andó Csabáné Renáta szájából hangzott el, aki a romák közötti misszió lehetőségéről szolt. Ő Albertiben szolgál egyházfiként az evangélikus gyülekezetben, míg cigány származású férje a temető gondnoka. A találkozó meghívott előadóiként megismerkedésük körülményeiről is vallottak, no meg arról, hogy a két család hogyan fogadta „vegyes házasságukat”. De nem csupán a rokonoknak, hanem egy gyülekezetnek is meg kellett őket ismernie. Csaba úgy érzi, hogy roma létének elfogadtatása időbe telt az egyházközségben. „Cigányként nagyon nehéz megszerezni a bizalmat, eljárásiban nagyon könnyű” – értékelte a helyzetet. Ugyanakkor hitre jutásuk után értették meg, hogy Isten segítségével sikerülhet az embernek hitelessé válnia, példamutató életet élnie. Csaba inkább csendesen, a cselekedeteivel, míg Reni, a feleség nyíltabban igyekszik szolgálni a romák között. Kegyelemként éli meg, hogy házasságkötését követően befogadták őt az irsai ci-

Érkezik a helyettes államtitkár asszony

gányok. Ő vitte el közéjük az „egy időre ajándékba adott” vendég-igehirdetőket is, akiknek a szolgálata nyomán az egyik idős roma asszony úgy fogadta a horgászattól hazatérő férfiakat, hogy „itt jártak az angyalok”.

A hitre jutás fontosságát hangsúlyozta Langerné Victor Katalin, az Emberi Erőforrások Minisztériumának társadalmi fel-

zárkózásért felelős helyettes államtitkára is, aki személyes látogatásával is megtisztelte a konferenciát. Református papi családból származóként ő maga is megtapasztalta, hogy a megtérés mindig értékrendbeli változást is hoz az emberek életében. Természetesen számos pozitív „világi” kezdeményezést és gyakorlatot is említett előadásában, így beszélt az Európai Uniót jó irányba befolyásolni próbáló lobbitevékenységekről, a kormányprogramokról, pályázatokról, a cigány gyerekek felzárkóztatására létrehívott közel háromszáz tanodáról. A jelenlévőkre tekintettel megfogalmazott bátorításával ugyanakkor hitelesen erősítette a konferencia résztvevőit abban, hogy szükség van a keresztény karitatív szervezetekre, az egyházakra. Mindazokra, akik ott vannak a „végeken” is, akik együtt élnek a romákkal, s épp ezért érdemben tudnak tenni értük. „Hiszem, hogy alapvetően a hit és az egyház lesz képes kimozdítani a cigányságot” – mondta a helyettes államtitkár asszony.

Az államtitkárságon dolgozó ötven munkatársával együtt, akiknek a fele roma származású, Langerné Victor Katalin – egyebek mellett – azt tekinti az egyik legnagyobb sikernek, hogy Magyarországon elindult a párbeszéd: cigányok és magyarok egy asztalhoz ülve tudnak őszintén beszélni a problémáikról. A megfelelő kommunikációs csatornák megtalálásával pedig reményt lehet adni a reménytelen sorsú településeknek, láttatva a már elért eredményeket.

■ B. PINTÉR MÁRTA,
a MEÖT Női Bizottságának elnöke

FOTÓK: CARPETA MÓR

Tombolni csak szépen

FOTÓK: SZIGETHU

Kezdjük az elején. Mi a Sziget Fesztivál? A válasz egyszerű: Európa egyik legnagyobb könnyűzenei és kulturális rendezvénye, amelyet 1993 óta minden év augusztusában rendeznek meg Budapesten, az Óbudai-, azaz Hajógyári-szigeten. Ám aki volt már ezen a rendezvényen, az tudja, hogy ennél jóval többről van szó.

Mert aki valaha már ellátogatott a Sziget Fesztiválra, az tudja, hogy manapság szinte egyedülállóan számító életérzést tapasztalhat meg. A szigetlakók, ha nem is egyformák, de egyenlők. Nem számít, honnan jön az ember, vagy mivel foglalkozik, de még csak az sem, hogy aznap milyen ruhát vett fel. Így aztán éppúgy találkozhatunk itt állatjelmezekkel, mint népviseletekkel vagy kitalált maskarákkal, de persze a megszokott *fesztiváloutfite*k sem maradhatnak el. A fesztiválozók elengednek mindent, kitornek a szürke hétköznapokból, eltöltöttek egymással és a zenével néhány napot vagy akár egy hetet is az óbudai nyugalomszigeten. Mert a Sziget nyugalmat kínál, még ha ez egy kívülállóknak első pillantásra érthetetlen is.

A világ minden tájáról érkeznek ide fiatalok. A hely szelleméből adódóan kötetlenül lehet ismerkedni, barátkozni, és persze az idegen nyelvek gyakorlására is kiváló lehetőséget kínál a találkozó. A szórakozás mellett idén is tartalmas programok széles palettájáról választhattak a fesztiválozók. Kézműves-foglalkozások, workshopok, vallással, spiritualitással kapcsolatos beszélgetések, csoportos foglalkozások, prevenciós programok, mozi, színház, ismeretterjesztő előadások követték egymást. Különleges élményt nyújtott a Civil sziget, ahol különböző, manapság mindinkább szorongató feltételek között tevékenykedő civil szervezetek munkáját lehetett megismerni. Az elme pallérozása mellett per-

szé sportolási lehetőségek, *street workout* park, strand és sok más érdekes program közül is választhattunk. Az idei fesztiválon is bepillanthattunk más országok kultúrájába, megkóstolhattuk ételeiket, gyönyörködhattunk táncaikban, és nem utolsósorban barátkozhattunk az onnan érkezőkkel. Aligha túlzás azt állítani, hogy a szervezők idén is leírhatatlanul színes és varázslatos világot teremtettek erre a rövid időre Óbuda szívébe.

Külön érdekessége volt az idei Szigetnek, hogy jó néhány kreatív térelemmel találkozhattunk a rendezvényhelyszíneken sétálgatva. PET-palackokból készült az újrahasznosított, életnagyságú sárkányszobor, de sok papírmásé lámpás, esernyőlugas és éjszakára kivilágított műalkotások ejtették ámulatba, illetve hökkentették meg a szigetlakókat.

Zenei ízléstől függetlenül idén is mindenki megtalálhatta a gusztyusának megfelelő muzsikát a tarka programkínálatban. A világhírű fellépők mellett feltörekvő tehetségek és komolyzenei klasszikusok is helyet kaptak a színpadokon. A korábban számtalan konfliktus forrásául szolgáló hangerő mérséklése s így a környéken lakók nyugalma érdekében a szervezők idén is számos zajcsökkentő megoldást alkalmaztak. A szabadtéri koncertek este 11-kor befejeződtek, a később kezdődő programokat pedig zajszigetelt sátrakban rendezték meg, amelyeknek a bejárata elé még zajszűrő falakat is telepítettek. A csendesítő erőfeszítések sikeresnek bizonyultak, mert ezzel kapcsolatos panaszról idén sem érkezett hír.

Szép gesztus volt a rendezőktől, hogy a szigetlakók a heti bérlet kiváltásával számos pluszszolgáltatást is igénybe vehettek. Sok egyéb kedvezmény mellett a fesztivál ideje alatt ingyen léphettek be a budapesti strandokra és fürdőkbe. Ki tudja, lehet, hogy ez a remek lehetőség diszkrét utalás volt a sátorlakók általános tisztasági állapotára... Folyamatosan ügyeletet adó mentőszolgálat, biztonsági szolgálat és *szigethelperek* is ügyeltek a rendre és a biztonságra.

Vagyis aki rendben akart tombolni, az idén is megtalálta a számítását a Szigeten!

■ I. A.

Rábaszentandrási családi nap

Idén már harmadik alkalommal rendezték meg a főzőnapot Rábaszentandráson. Ezt az immár hagyományosnak mondható összejevetelt idén azonban családi nappá alakították át. Míg eddig csak előre bejelentkezett csapatok és hozzátartozóik vettek részt az alkalmon, addig ez év augusztus 12-én minden korosztályt igyekeztek megszólítani.

A reformáció kezdetének ötszázadik évfordulója alkalmából a program egyetlen tematika köré épült, amelynek szimbóluma a Luther-rózsa volt. Reggel egy óriási Luther-rózsát készítettek a templomtérben a gyerekek, ezt követően pedig közösen nézték meg a Luther-rajzfilm elkészült epizódjait.

A délután a Palinta Társulat előadásával kezdődött (*képünkön*). A zenés műsorban gyermekek és felnőttek Luther életének főbb állomásait ismerhették meg. Ezt követően már mindenki várta a finom ételeket...

Hét csapat szállt ringbe egymással. Mesterházy Balázs, a Soproni Egyházmegye esperese és Gosztola Szabolcs felügyelő zsűrizett. Nehéz dolguk volt,

mert minden csapat finomabbnál finomabb ennivalót készített. Volt halászlé, lángos, velős pincepörkölt, csülkös sertéspörkölt, görög szték és flekken, töltött hús és fasírt. Megkönnyítette a bírák helyzetét, hogy minden csapat más kategóriában indult, így az összes elkészült étel arany minősítést szerezhetett. Miután mindenki megkapta a gipszből kiöntött Luther-rózsát és az oklevelet, Mesterházy Balázs megáldotta a gyülekezeti házat, amelynek a tetőszerkezete megújult, illetve elötetővel bővült.

Az esemény sikerét jól példázza, hogy karvezető nélkül is dalra fakadtak a Vadvirág énekar tagjai. Közel nyolcvan vetek részt ezen a szombati alkalmon, így lehet, hogy Rábaszentandráson jövőre is családi napként zajlik le a főzőverseny.

■ VARGA TAMÁS

Haza – a szívben és Krisztusban

Az összetartozás megélése, az ökumené és az összefogás jellemezte a nagymágocsiak augusztus 20-i kenyéradási ünnepét. Ez a felemelő alkalom egyben a gyülekezet megmaradásának reményéről is szólt a közösség korosodó tagjai számára.

Nagymágocs Csongrád megye utolsó települése Orosháza irányában. Valamikor élő, virágzó evangélikus gyülekezet volt itt, de utolsó lelkésze, Kálmán Lajos halála óta nincs saját, helyben lakó lelkésze. Több mint harminc éve a közeli városokból érkező „szolgálók” látják el az egyre ritkább szolgálatokat. Most éppen Szenteshhez tartozik a leánygyülekezet.

Az istentiszteleteken sajnos nagyon kevesen vesznek részt, hisz a közösség tagjai ma már idős emberek. Persze azért öröm is van, például 2016 karácsonya, amikor együtt keresztkedett meg egy édesapa és a kislánya. Most mégis nagy eseményre gyűlt össze a „kicsiny csapat”: a község kenyéradási ünnepét az evangélikus templomban tartották. Előtte – hála Szobellédi Endre polgármesternek és a közmunkásbrigádnak – megszépült a templom környezete, a sűrűn nőtt fák mögül újra teljes szépségében tűnik elő a templom.

A kulturális műsort Dóczi Juszta szervezte meg. Ő a község kulturális éle-

tének a mozgatója is. Amellett, hogy könyvei jelentek meg a falu történelméről, életéről, létrehozott egy citerás népdalkört is. Az alkalmon is ők szolgáltak énekkel, versekkel, szép gondolatokkal hazáról, Istenhez tartozásról, az élet kenyeréről.

A kenyér megáldása ökumenikus volt, hiszen a házigazda lelkész, Veres-Ravai Réka mellett megáldotta a kenyeret Ara-

nyosi Elemér szegvári plébános, aki a helyi híveket is szolgálja. Ünnepi beszédében Szobellédi Endre polgármester az ünnep lelket tisztító áldásáról beszélt, és arról, hogy hazánk születésnapját biztonságban ünnepelhettük. Megáldása után a kenyeret Dóczi Juszta és a gyülekezet gondnoka, Tóth Mihályné szegte meg. Végül citerakísérettel csendült fel a *Himnusz*.

Ez az ünnep leginkább a reményről szólt. Hogy az ilyen előregedő, a jövőjét olykor reménytelennek gondoló falvakban is van élet, van hit Istenben.

■ V-R. R.

FOTÓ: NAGYMÁGOCSI LEÁNYEGYHÁZ

Rózsaszín elefánt a határon

Az országhatár mellett élni minden, csak nem unalmas. Főleg azért nem, mert ha Brüsszelben összeakasztják a bajsukat a politikusok, vagy Budapesten valami kényes témában nyilatkoznak, azt mi itt azonnal a bőrünkön érezzük. Az utóbbi időszakot a következő kifejezésekkel tudnám jellemezni: mosolyszünet, határázár és ellenőrzések. Vagy egy kicsit banálisabban: nem köszön, nem mosolyog, elkerül, nem lájkol, nem hív, nem ír, nem kedves...

Van egy hely, közvetlenül az országhatár mögött, amelyik eddig kis családom számára a nyugalom és a béke szigetét jelentette. Ez a hely a lépesfalvai (Loipersbach) strand. Már a falu neve is gyönyörűség...

Az osztrák falucska strandja, mondhatni, „semmi különös”, mégis – számunkra – különleges. Különleges, mert közel van. Különleges, mert könnyen elérhető, és mert tiszta. Különleges azért is, mert mindig ül a partján egy úszómester, aki vigyáz a gyerekeimre, amíg én a medence mellett kedvemre olvasgatok. Számomra talán ez a legvonzóbb aspektusa ennek a kis falusi strandnak. Továbbá különleges azért is, mert egy gyönyörű – Borsó-hegynék nevezett – dombocskára és színes szántóföldek ölelik körül. És persze azért is különleges, mert a gyerekeim rajongva szeretik.

A tanév során, amikor legszívesebben sutba vágnánk a tanszereket és a kötelezettségeket, gyakran emlegetjük feltételes módon a strandhoz köthető élményeinket. De jó lenne... A tavasz beköszöntével aztán hetente bombázom e-mailekkel – csak részben gyermekeim noszogatóására – lépesfalvai kollégámat, érdeklődve, hogy kinyitott-e már a strand.

Az aprócska strandon egyetlen medence van. Annak meg négy oldala, és körülöttük valahogyan kialakult a fürdőhely hierarchiája. A magyar határ felőli oldalon, ahol a hárs- és juharfák nyújtóznak, pihennek az osztrák fiatalok. A felsős és a középiskolás diákság. Az út felőli oldalon a húszas éveikben járók napoznak, egy oldallal arrébb pedig – a büfé székein – foglal helyet az én korosztályom. Mögöttük meg a nyugdíjasok.

A medencének van még egy oldala, a Borsó-hegy felőli. Árnyékos, szűkös. Itt található a rózsaszín elefánt, amely nem más, mint egy alacsony, testes csúszda a legkisebb gyermekek számára. Mi – beleértve

szinte az összes honfitársamat is – itt, a rózsaszín elefánt mögött szoktunk pihenni. Meg olvasgatni. E sorok írója mostanság Grecsót. Az ő kelet-magyarországi életképeket felvillantó könyveit lapozva mindig arra gondolok, hogy nekünk fene jó dolgunk van itt, a rózsaszín elefánt árnyékában. De aztán mégsem tudom elhesseget-

elszabadultak az indulatok az elefánton túliak és az „elefánt mögöttiek” között. Persze csak „játékiból”, de mégis komolyan.

Sokat gondolkodom itt, az elefánt mögött. És gyakran eszembe jut a kérdés: mi lesz jövőre? Egy nyári nemzetközi konferencián kedves, okos, művelt, félig szász, félig román kollégám mesélte, hogy Romániában már nagyon készülnek az ország százéves jubileumára. És másutt is ünnepelni fognak. Burgenlandban is. Mi meg választani fogunk az egyházban, és parlamenti választások is lesznek. Reménykedem, hogy a várható indulatok nem fokozódnak majd odáig, hogy kinézzenek minket a rózsaszín elefánt háta mögül is...

A SZERZŐ FELVÉTELE

ni a gondolatot, hogy volt ennél már sokkal jobb és sokkal békésebb is. Három évvel ezelőtt még szabadon járhattunk-kelhattünk át az országhatáron, ma meg szinte mindig határőrökbe botlunk. Meg a vendégszeretet is mintha nagyobb lett volna... Évekig természetes volt, hogy gyülekeztünk táborosai egy héten át ingyen látogathatták ezt az idilli objektumot. Az idén szinte teljes árat fizettünk, és így is súgtak-búgtak a népek az elefánt túlsó oldalán. És a gyerekek vízi játékaik is megváltoztak az évek során. Kieleződtek az ellentétek és

Amikor ezeket a sorokat írom, tele van a sajtó a Barcelonából érkező képekkel és hírekkel. Mi jöhet ezután? Az élet ma a rózsaszín elefánt mögött – még töredékességében is – idilli, szép és nyugodt. Adjon a Jóisten nekünk olyan tanévet, amely ugyanezekkel a szavakkal jellemezhető! És áldja meg a 2018-as évünket is majd – Trianonostul, határázárastul, a választások és a fontos döntések közepette is – a rózsaszín elefánt mindkét oldalán!

■ HEINRICHES ESZTER

Miért kaptuk a keresztséget?

Nagyon jó és részletes tanulmányt olvashattunk Frankó Mátyás evangélikus lelkész tollából az *Evangélikus Élet* július 30-i számának 35–37. oldalán, *Gyermekkeresztség vagy felnőttkeresztség?* címmel. Helyesen állapítja meg: „A nagyobb felekezetek tehát úgy látják, az Újszövetség megengedi a gyermekkeresztséget még akkor is, ha alapvetően a felnőtt keresztény életet preferálja. A reformáció előtti kereszténység jelentős részében a gyermekkeresztség támogatása abból a felfogásból fakad, amely szerint a keresztségnek bűnbocsátó hatása van, és ezzel lehet a babák számára az eredendő bűn alól bocsánatot szerezni azon célból, hogy ha esetleg kiskorukban meghalnak, üdvözüljenek. Márpedig a keresztség kérdése egyben üdvösség kérdése is, hiszen: »Aki hisz, és megkeresztelkedik, üdvözül...« (Mk 16,16).”

Szeretném, ha ebben a kérdésben tovább gondolkodnánk, és ami számunkra is közérthető, azt tudatosítanánk. Ez a mondat már érzékelteti, hogy a keresztség, a keresztség szentsége tulajdonképpen egy titok, ahogy a másik szentségünk, az úrvacsora is titok – latin kifejezéssel: *mysterium*. Vagyis olyan igazság, amelyet teljesen megérteni és emberi ésszel megmagyarázni nem tudunk. De törődnünk és foglalkoznunk kell vele, mert maga Jézus rendelte el a mennybemenetele előtt. Tehát jelentősége nem attól függ, hogy én mit értek meg belőle, és hogyan fogadom azt!

Előjáróban vegyük észre, hogy a keresztség több egy külsődleges, szép szokásnál. Érzékelteti ezt a missziói parancs is: „Menjete el, kereszteljete”, de nem a magatok, hanem „Isten nevében”. Ez azt jelenti: „...emberi kéz végzi ugyan, de valóságban Isten saját cselekedete az.” (Luther: *Nagy káté*) Mi egyszerű vizet látunk csak, de a keresztség Isten ígéjébe és parancsába foglalt víz, és ezzel megszentelt víz. Szent Ágoston egyházatya ezt így is magyarázta: „Ha az íge társul az elemmel, a természetes anyaggal, szentség lesz belőle”, tehát szent, isteni dolog és jel. (Luther: *Nagy káté*)

A hitnek szüksége van valamire, amiben megfogódzik, és amire rááll és kapaszkodik. „Így csüng a hit a vízen, és hiszi azt, hogy a keresztség olyasmí, ami-

ben csupa üdvösség és élet van, nem a vízért, hanem azért, mert Isten ígéjébe és rendelkezésébe van ágyazva, és Isten neve tapad hozzá. Ha pedig ezt hiszem, akkor ugyan miben hiszek, ha nem Istenben, mégpedig abban, aki ígéjét adta és tette bele a keresztségbe. Ezt a külső dolgot, kapaszkodót pedig azért veti elénk, hogy megragadhatjuk benne ezt a kincsét.” (Luther: *Nagy káté*)

Figyeljük meg továbbá, hogy a keresztség elrendelésében nemcsak parancsolat van, hanem ígéret is: „Aki hisz,

nem az ígétől függ. Ahogy az úrvacsoránál is az igazi szentséget kapja az is, aki méltatlanul járul oda.

Luther Márton a *Nagy kátéban* ezt írja: „Mi jögon állíthatnánk azt, hogy Isten ígéje és rendelése azért helytelen és érvénytelen, mert mi helytelenül használjuk? Ezért ezt mondom: Ha akkor nem hittél, higgy most, és mondd ezt: »A keresztség bizony helyes volt, de sajnos nem fogadtam helyesen.« Mert nekem is és mindazoknak, akik megkeresztelkednek, ezt kell mondaniuk Isten előtt:

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

és megkeresztelkedik, üdvözül...” Ha tehát meg vagyok keresztelve, ígéretem van arra, hogy üdvözülök, és örök életem van. Itt a gondolkodásunkban hirtelen elakadunk, mert a gyerekkeresztségre gondolunk, és elbizonytalanodunk, mert náluk nem látjuk a hitet. Jó ilyenkor végiggondolni, hogy hitünk nem alkotja, hanem befogadja a keresztséget. A keresztség víz és Isten ígéje egymás mellett és együtt, vagyis ha az íge együtt van a vízzel, akkor érvényes a keresztség, még ha nem társul is vele a hit. A keresztség nem attól lesz érvényes vagy érvénytelen, hogy helyesen fogadjuk be, vagy nem használjuk helyesen, mert a keresztség nem a hitünktől, ha-

»Magam és mások hitével járulok Eléd, mégsem építhetek arra, hogy hiszek, és sokan imádkoznak értem, hanem arra építek, hogy a keresztség a Te ígéd és parancsod.« A keresztség tehát egy olyan kapaszkodó a hitünk számára, mint az úrvacsora. Ennek is van látható jele – a víz –, amely segít megérteni Isten felénk irányuló szeretetét: engem ér a víz, ami azt mutatja, hogy engem keres a kegyelem, engem fogad el a mennyi Atyám, ezért tudhatom, hogy benne vagyok Isten szeretetében. És Isten gyermeke vagyok.

Az *Újszövetség* több képet-formát is alkalmaz, hogy számunkra is érthetőbb legyen a keresztség fontossága. A leg egyszerűbben érthető kép a keresztség

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A MAGYAR RÁDIÓBAN

Bemutatkozik a Pécsi Evangélikus Egyházközség

tisztító ereje, amelyet a Keresztelő János által gyakorolt keresztelezés is mutat – a víz tisztító ereje –, de a jézusi keresztség továbblép ennél. Ezért írja Pál „...megmosattatok, megszentelődtetek és meg is igazultatok az Úr Jézus Krisztus nevében és a mi Istenünk Lelke által.” (Róm 6,11). Új kép, amely az Istenhez és az embertársakhoz való tartozásunkat mutatja: „Mert mindnyájan Isten fiai vagytok a Krisztus Jézusban való hit által. Akik Krisztusban keresztelekedtetek meg, Krisztust öltöttétek magatokra. Krisztusban tehát nincs zsidó, sem görög, nincs szolga, sem szabad, nincs férfi, sem nő, mert ti mindnyájan egyek vagytok Jézus Krisztusban.” (Gal 3,26–28). A keresztség titokzatos jelentőségére mutat, amikor a kapcsolat Jézus halálával társul: „Vagy nem tudjátok, hogy mi, akik Krisztus Jézusba kereszteleztünk, az ő halálába kereszteleztünk? A keresztség által ugyanis eltemettünk vele a halálba...” (Róm 6,3–4). Az Újszövetség még több és más módon is megközelíti a keresztség titkát, de már csak egy igét idézek: „Most pedig titeket is megment ennek képmása, a keresztség, amely nem a test szennyének lemosása, hanem könyörgés Istenhez jó lelkiismeretért a feltámadt Jézus Krisztus által, aki miután felment a mennybe, Isten jobbán van...” (1Pt 3,21–22) Értünk, a megkereszeltékért a mennybe ment Krisztus könyörög!

Hitünknek időnként igen nagy szükség van kapaszkodóra. A keresztyén embernek is vannak nehéz időszakai: depressziós állapot, súlyos betegség, családi válság. Milyen nagy dolog, hogy Lutherhez hasonlóan mi is magunk elé írhatjuk vagy csak mondhatjuk: „Meg vagyok kereszteleve!” Ezért tudhatom, hogy Isten szeretete körülvés engem akkor is, amikor nem érzem azt! Mert Istenhez tartozom! Jogom van hozzá imádkozni, segítségét kérni, mert a keresztség által az övé vagyok. Ha pedig az öntudatlan csecsemőkori keresztségemre gondolkodom, akkor még arra is rájövök, hogy Isten szeretetét már akkor kinyilatkoztatta-megmutatta a számomra, amikor semmi jót nem tettem az üdvösségemért. Vagyis nem azért szeret, mert kiérdemeltem, valami különleges jót tettem, hanem azért, mert ő az én mennyei Atyám. Ezt a biztos kapaszkodót akarták szüleink is nekünk adni, amikor kicsi korunkban megkereszeltettek bennünket, és biztosították számunkra a keresztyén nevelést.

■ MISSURA TIBOR

Pécs a kultúrájánál fogva már a kezdet kezdetén kedvező talaj volt az egyházi reformeszmék befogadására. A Németországból indult reformáció tanai fogékony hívekre leltek, Pécsen is gyorsan terjedt a protestantizmus. A híveknek az 1540-es esztendőkből feltehetőleg már volt egyházi szervezetük, és evangélikus iskola is működött itt. A törökök kiűzése után azonban az evangélikus egyház nem tarthatta fenn magát. Az evangélikus vallás újbóli elterjedése Baranyában a 19. század első éveire esik. Az első telepés 1804-ben érkezett Magyarbólyba, és magával hozta a német ajkú evangélikus ősoktól örökölt egyházas lelkületet. Ekkor még Magyarbóly volt az anyaegyház, kilencszáz hívővel. Pécs – csekély létszámmal – leánygyülekezetként működött. Anyaegyházzá 1868-ban vált, de az első lelkészt, Jeskó Lajost csak pár évvel később iktatták be. Templomukat 1875-ben szentelték fel, amelyben a híres pécsi orgonaépítő, Angster József által épített orgona és Madarász Viktor festőművész oltárképe a mai napig látható.

Pécsen több híres evangélikus lelkész is szolgált, például Baldauf Gusztáv 1917-től haláláig, 1931-ig. Ő teremtette meg az alapjait a róla elnevezett szeretetotthonnak, amelyben idős emberek gondozása folyik. Ez a szolgálat jelenleg Pogányban, az országos egyház fenntartása alatt zajlik.

A háború utáni időszak az ébredés és az evangelizációk időszaka volt Pécsen.

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Szeptember 17-én, a Szentháromság ünnepe utáni 14. vasárnapon 10.04-től istentiszteletet közvetít a Kossuth rádió a pécsi evangélikus templomból. Igét hirdet Ócsai Zoltán lelkész.

Káldy Zoltán személyisége nagyban hozzájárult a pezsgő gyülekezeti élet kialakulásához. Káldy püspökké választása után Balikó Zoltán lett a gyülekezet lelkésze, aki 1990-ig volt az egyházközség parókusa. Balikó Zoltánra máig szeretettel emlékeznek a hívek, karizmatikus prédikációi sokak számára emlékezetesek maradtak.

Ma a közösség négyszáz egyházfenn tartót számlál, de aktív gyülekezeti élettel büszkélkedhet. A hétközi alkalmak és a változatos programok mellett a gyülekezet tavaly egy óvodát is átvett, amely azóta Kék Elefánt Evangélikus Óvodaként működik. A lelkészek rendszeres alkalmakat tartanak a Baldauf Gusztáv Evangélikus Szeretetotthonban is. A szolgálatot jelenleg három lelkész végzi: Ócsai Zoltán parókus lelkész, illetve mellette beosztott lelkészként egy házaspár, Kovács Barbara és Hajdich-Szmola Patrik. ■

FOTO: MAGYARI MÁRTON

A reformáció hivatásatikája

Az egyházaknak az élet nagy kérdéseit is érintő szabad vitákban való részvétele mellett az emberek magánéleti döntései tiszteletben tartásának fontosságát hangsúlyozta az emberi erőforrások minisztere Balatonszárszón. Balog Zoltán a Reformáció hivatásatikája ma címmel tartott előadást a reformátusok szárszói konferenciáján, amelyet a Református Közéleti és Kulturális Alapítvány szervezett a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulója alkalmából.

Felszólalása előtt Balog Zoltán újságíróknak azt mondta: a kormány üdvözlí, hogy az értékközösségek, közülük az egyházak részt vesznek a közéleti gondolkodásban, és nyíltan képviselik saját álláspontjukat. „A kormány az emberek magánéleti döntéseit tiszteletben tartja, annyit tesz, hogy segítséget nyújt a jó döntésekhez, támogatja azokat a döntéseket, amelyekről úgy véli, egyszerre szolgálják az egyéni boldogulást és a nemzet közösségének erősítését” – fogalmazott a miniszter.

Fontos, hogy az egyházak az élet nagy kérdéseit érintő szabad vitákban részt vegyenek. Az ő álláspontjuk segít bennün-

ket abban, hogy például a lombikbébiprogramban egyre jobban érvényesítsük az élet védelmét. Ez a program több ezer meddő házaspárnak nyújt lehetőséget gyermekvállalásra. Ezt a kormány támogatja és szélesíteni kívánja. Mi örülünk minden így született gyermeknek.

A protestáns egyházaknál központi gondolat, hogy a munka is Isten tiszteletét jelenti, ha azt jól, tisztességesen, az emberek javára, Isten dicsőségére végzik, e tekintetben nincs tehát különbség tempolmi szolgáló, kőműves vagy tanár között – mutatott rá Balog Zoltán.

■ Forrás: MTI

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangelikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikusélet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Főszerkesztő: ILLISZ L. LÁSZLÓ (laszlo.illisz@lutheran.hu)
- Magazinszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: KENDEH K. PÉTER — Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA — A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

FÜLLER TÍMEA — Gyermekneknek (f.timea.71@gmail.com),

TAMÁSY TAMÁS — Új nap — új kegyelem (tamytam@t-online.hu),

DR. ECSI ZSUZSA — Cantate (ezsu@lutheran.hu),

KOVÁCS ELEONÓRA — Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu),

STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA — Életem igéje, Tallózó (evtallozo@gmail.com)

- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518

• Felelős kiadó: KENDEH K. PÉTER (peter.kendeh@lutheran.hu)

- Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.) Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN

- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

- Beküldött kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: KISS TAMÁS

ORATIO OECUMENICA

[Lelkész:] Mennyei Atyánk! Te hűséges vagy népedhez, és el nem hagyod, ha nem vezetted földi útján. Hűségedben bízza könyörgünk hozzád.

[Lektor:] Add, Urunk, hogy hűséged hűséget, békességet, örömet ajándékozzon népednek, és megbecsüljük irántunk való szeretetedet. Kérünk, segíts, hogy te légy gyülekezetünk életének forrása, és mindennapjaink a hozzád tartozás örömét és békességét hirdessék minden embernek. Jézus Krisztusért kérünk.

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Urunk, segíts visszatalálni hozzád újra és újra, amikor a kísértésekben nem tudunk megállni. Add meg nekünk a hozzád való visszatérés mélyeséges örömét. Jézus Krisztusért kérünk.

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg...

[Lektor:] Urunk, add békességéd menedékét minden embernek ebben a világban, amelyet háborúk, válságok sebeznek. Add meg minden üldözöttnak, kitalozottnak, megsebzettnek a te békességédet, gyógyításodat. Jézus Krisztusért kérünk.

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg...

[Lektor:] Urunk, az élet reménységének bátorításával légy a betegekkel, szomorkodókkal, gyászolókkal. Te segíts elhordozni mindenkinek élete terhet, és ne hagyj kihunyni a pislákoló mécses, ne engedd derékba törni a megrepedt nádszálat. Jézus Krisztusért kérünk.

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg...

[Lektor:] Urunk, a te oltalmadra bízuk gyermekeinket, unokáinkat. Áldd meg azok munkáját, akikre nevelésüket bíztad. Add, hogy az ismeretekben való gyarapodás közben hozzád is tudatos hittel ragaszkodjanak. Jézus Krisztusért kérünk.

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg...

[Lelkész:] Hallgass meg bennünket, Urunk, és erősítsd bennünk az abban való bizalmat, hogy te kérésünk nélkül is Atyánként szeretsz bennünket, és gondoskodsz rólunk.

Ámen.

9 770133 130004

Szentháromság ünnepe után 14. vasárnap

1Móz 28,10-22

Megláttuk?

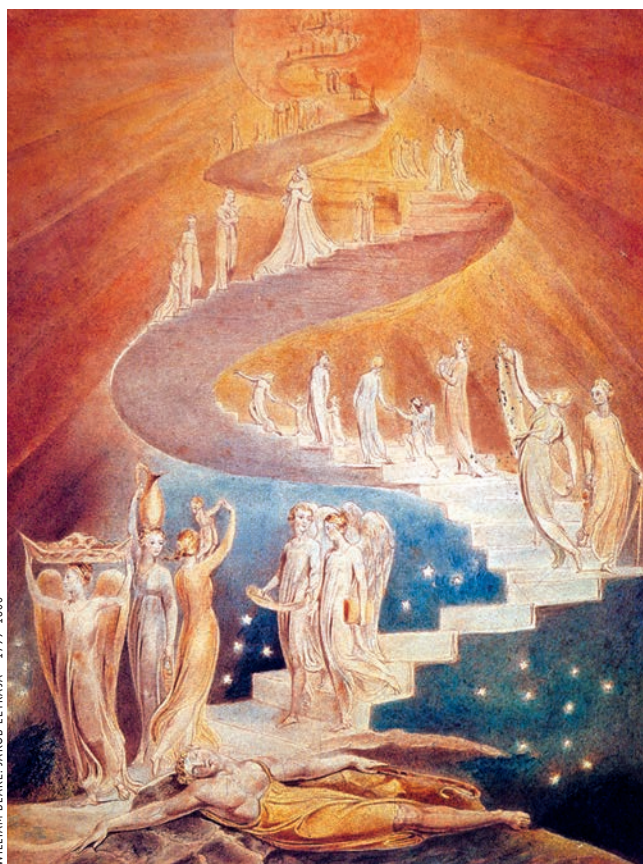
Ha valakinek menekülnie kell, akkor nagy érték egy hely, ahol éjszakára lehajthatja a fejét. Nagy kincs egy kinyitott ajtó, egy védelmet nyújtó hajlék. Ha valakinek elfogyott minden küzdőereje, akkor egy átmeneti szállás is megnyugvást és pillanatnyi erővételt jelent. A „hova legyek, mi lesz most velem?” kérdések nem válogatnak az életünkben. Ha megérkeznek, akkor brutálisan érvényesülnek is. Amikor kicsúszik a lábunk alól a talaj, azonnal értéke lesz a szilárdságnak, a stabilitásnak. Ha hirtelen teljesen besötétedik, akkor egyetlen gyufaszál fénye is életet menthet. A bajba jutottnak a legfontosabb mentőv a spontán segítség. Az elesettnek a felemelő kar. A megcsúszottnak a stabil helyzetbe visszasegítő kéz. A kislottaknak a vágányon maradt szerencsések visszahúzó, gyors szeretete. Az önmagába gubancolódónak egy váratlan fogódzó aranyat ér, mert felcsillantja a visszakapaszkodás, a rendeződés esélyét.

Csak hogy épp ezeket a segítségeket nehéz megtalálnunk. Ide a legbonyolultabb megérkezni. Krízisben mindenkinek elromlik a látása. A saját GPS-ünk is összeomlik. Másoktól meg alig mer valaki konkrét segítséget kérni. Alig fordul oda valaki is a földre kerülhöz. Nem állt meg az az ember sem, aki luxuszoggingjában a reggeli futás közben majdnem a halálba lökött egy asszonyt egy londoni hídon. Sőt akkor sem állt meg a divatos „küzdő”, amikor visszafelé jövet a hídon meglátta, mit okozott. Hajtotta a „győzelem mindenáron” jelszava és az önzés vallása. A máskor nyakkendőös üzletember jól megtanulta az érvényesülés tréningjén a szabályokat: fókuszálás, sikerorientáltság és célra tartás. Csak most rossz helyen alkalmazta, és kegyetlenül.

Manapság alig akad mentő helyszín, akár csak egy kicsike, átmeneti zug. Ritka a segítő és létrát nyújtó vagy lépcsőt építő embertárs. Pedig éppen ezek azok a pontok, ahol megváltozhat az életünk. Ilyen események visznek tovább. A mindennapi kommunikáció tisztasága itt vizsgázik. A legnagyobb bajban ismerjük meg, ki áll mellettünk igazán. Ki az őszinte, és ki az érdekbarát. Kire lehet számítani, és ki az, aki csak a saját előnyeit nézi a velünk való kapcsolatban. Ki az, aki valóban nem sajnálja a szeretetét, és nem önmagát félti, hanem tud adni, megosztani és a másik tenyerébe életmentő kincseket tenni.

Meg se lehet számolni, hány művész festette meg a jelenetet, ahogyan Jákób álomra hajtja a fejét. Nem akármikor, hanem élete egyik legnehezebb órájában. A kiügyeskedett áldás nem töltötte el győzelmi örömmel. A menekülő vándort utólérte az éjszaka kíméletlen sötétje. Hiába festették selymesre, biborra és romantikusra a követ, amelyre fejét lehajtotta, Jákób az életének mélypontját élte. Ez pedig kőkemény. Milyen enyhülés érkezik? Ki segít egy ily előéletű emberen? Honnan jöhet a folytatás?

Alig szunnyadt el Jákób, szinte azonnal „álmot látott”. Égig érő lépcső, le-föl járnak rajta a legfőbb kommunikátorok, az angyalok, és Isten áldó szavai hangzanak onnan legfelülről. Ez a páratlan és tökéletes találkozás. Semmi sem kérdés, mert Isten a beszélő, és ő a cselekvő is. Nem a látvány a lényeg, nem az, hogy lépcső vagy létra, hanem a folytatás lehetősége. A megújított élet. A megváltozott ember. Az éber Jákób, aki meg tud

WILLIAM BLAKE: JÁKÓB LÉTRÁJA - 1799-1806

kapaszkodni a „közbenjárók” által beüzemelt közvetítői útvonalon, és szívében el tudja fogadni a kegyelmes Isten meg nem érdemelt áldását.

Egyedül Istent nem téveszti meg a látszat. Ő „nem a látszat után ítél, és nem hallomás után dönt, hanem igazságosan”. (Ézs 11,3-4) Egyedül ő ismeri fel a szív legbensőbb és őszinte vágyát. Az ő segítsége elegendő nekünk is arra, hogy győzzünk önző énünk felett. Csak a végső győzelem fénye épít nekünk is lépcsőt. Erre biztat minket Jézus, amikor azt mondja: „Bizony, bizony mondom néktek: meglátjátok a megnyílt eget és az Isten angyalait, amint felszállnak, és leszállnak az Emberfiára.” (Jn 1,51) Megláttuk-e?

■ SZABÓ LAJOS

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (szepember 17.) *Jézus mondja: Azok a beszédek, amelyeket én mondtam nektek: Lélek és élet. Jn 6,63 (Zsolt 56,11; Lk 17,11–19; Róm 8,[12–13]14–17; Zsolt 119,65–72)* Ahogy az ember kilép a lakásából, egyből árad felé a zaj, a sok beszéd, a temérdek információ. Hova forduljak? Mire figyeljek? Sok mindent tehát ki kell zárunk, ha nem akarunk fejfájást kapni. Van egy szó, amely ugyan halkabbnak hat a világ zajánál, szinte csak suttogás, ha azonban meghalljuk, minden más fölé rendeződik: Jézus szava Lélek és élet! Az ő beszédében benne van az életet adó, az életet formáló és életet mentő Lélek. Arra hív bennünket, hogy kutassuk, vágjuk s vegyük észre az Igazít a sok semmitmondó szó között. S amikor megjeljük Jézus szavát, akkor helyreáll a mi lelkünk és életünk.

Hétfő (szepember 18.) *Az egek az Úr egei, de a földet az embereknek adta. Zsolt 115,6 (Lk 12,48; 5Móz 26,1–11; 4Móz 23,13–30)* A hét talán legnehezebb napja a hétfő: indul a heti körforgás a maga monotóniájával. Lehet-e áldás a nehézségeken akár az álmos hétfőkön is? A mi Urunk ránk bízta a földet, hogy gyarapodjunk általa testben és lélekben, de még inkább, hogy visszatáljunk őhöz. Mindennap erőfeszítések várnak ránk, hétköznapi terhek nyomnak bennünket, ám ígéretet kapunk! A földet járva, felismerve elveszettségünket, megjeljük Istenhez vezető utunkat. Sőt eljött közénk, emberré, Krisztussá lett, s maga is viselte a napok terhét, megmutatva: tudom, mit jelent embernek lenni.

Kedd (szepember 19.) *Minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére. Fil 2,11 (Zof 3,9; Gal 5,22–26; 4Móz 24,1–25)* Ország, hatalom, dicsőség – a vágyaink netovábbja. Eljátszunk a gondolattal: mi lenne, ha egy varázsütsére királyokká lennénk? Jó királynak lenni roppant felelősség, hatalmas teher, sokan bele is buktak már a történelem folyamán. Mi, akik Jézust hívjuk mesterünknek, azt valljuk, hogy ismerjük a legjobb királyt. Igen, őt, a szolga királyt! Aki nem lármáz, nem gyűjt se-reget, és nem hord koronát, s mégis óvé minden, ő a Mennyei Atya Egyetlene. Amikor pedig visszatér egykor, már nem lesz kérdés, hogy „minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére”.

Szerda (szepember 20.) *Azután kitöltöm majd lelkemet minden emberre. Jól 3,1a (ApCsel 2,33; Filem 1–16[17–22]; 4Móz 27,12–23)* Jócskán túl vagyunk már az idei pünkösdőn. Lelkesít-e bennünket még mindez? Isten kiárasztja a lelkét. Nemcsak két évezrede történt ez, hanem megtörténhet és meg is tör-

ténik újra. A tanítványok várták s kívánták a Pártfogót, még ha reszkettek is. Igen, látszólag nem volt semmi hajtóerő, s egyszerre, amikor nem remélték, szinte kirepültek Isten lelke által. A mi küldetésünk is hasonló: talán szélcsend van, talán nem látszik semmi, ami erőt adhatna a továbbjutásra, s egyszerre feltámad a szél, és sebesen magával ragad minket. Készen állunk rá? Kérjük a Pártfogót, s dagadjon a vitorla!

Csütörtök (szepember 21.) *Hiába keltek korán és feküsztek későn: fáradtsággal szerzett kenyeret esztek. De akit az Úr szeret, annak álmában is ad eleget. Zsolt 127,2 (Fil 4,19; 1Krn 29,9–18; Lk 12,49–53)* Az ősi átok, amelyben egyúttal áldás is van: a parádicsomból kiűzve immáron az embernek kell megoldania az élete problémáit, mégis, az Úrnak gondja van rá, hogy legyen cél és teljesség. Könnyen elmerülhetünk a hétköznapi gondjaiba, a fáradtságba, a bajokba. Ám mégis van, aki gondol ránk, akinek fontos az életünk minden egyes pillanata: Atyánk van a mennyben! Akinek az álma mi vagyunk, és szeretné, ha a miénk pedig ő volna, hogy megadja mindazt, amire valójában szükségünk van.

Péntek (szepember 22.) *Mindent vizsgáljatok meg: a jót tartsátok meg. 1Thessz 5,21 (Péld 20,12; Jn 13,31–35; Lk 12,54–59)* Pál apostol tanácsát hűségesen megfogadták őseink. Jézus Urunkról szóló bizonyosságukat igyekeztek minden létező formában átadni. Filozófia, költészet, tudomány, vallások tapasztalatai, igazságai „kereszteltettek meg” egykor. A kihívás ma is adott: mi hasznos, és mi üdvös a mai korban, ami segíti Isten országának hirdetését? Jó volna visszatálatni Pál apostol biztatásához: megvizsgálni a világot, és ami jó, azt segítségül venni az evangélium hirdetéséhez. Istentől bátran kérhetünk ehhez kellő bölcsességet!

Szombat (szepember 23.) *Micsoda a halandó – mondom –, hogy törődsz vele, és az emberfia, hogy gondod van rá? Zsolt 8,5 (Ef 1,5–6; 2Thessz 2,13–17; Lk 13,1–5)* Kegyelem, csak kegyelem! Nem mondhat mást az ember, ha mindarra gondol, ami érte az előző napon, héten, esztendőben vagy úgy egyáltalán. Szombati rádöbbenések ezek. Mert elvégre mik s kik vagyunk? Az igazi kegyelem pedig az, hogy ami a mi szívünkben válasz a kérdésre, azt magasan meghaladja Istenünk önmagát sem kímélő szeretete. Az a szeretet, amelyet nem érdeklünk, nem vívhatunk ki, hanem van, s látjuk áldásait magunk körül. Jó megnyugodni abban, hogy bármi is ért vagy fog érni bennünket, szeretve vagyunk, méghozzá a végsőkig, ugyanúgy, drágán. Vigyük ezt a szeretetet a mieink közé!

■ LÁSZLÓ LAJOS GERGELY

HIRDETÉS

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

FABINY TIBOR

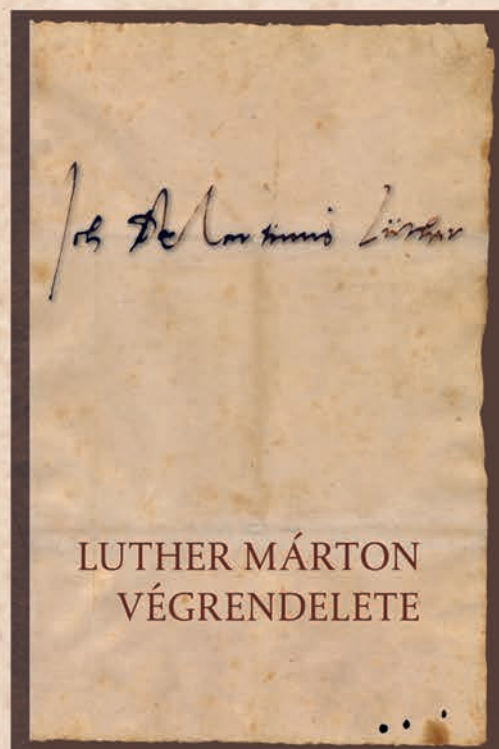
LUTHER MÁRTON VÉGRENDELETE

Aligha lehet azon csodálkozni, hogy a reformátor Luther Márton fontosnak érezte, hogy testamentumot írjon. Az 1537-es schmalkaldeni találkozó idején súlyosan megbetegedett, ezért úgy érezte, végrendelkeznie kell. Ebben az iratban főleg a maga szellemi örökségét próbálta összegezni. Öt évvel később egy immár magánvégrendeletnek minősülő újabb testamentumot írt. Kutatók újra és újra kiemelik, hogy a kor jogszokásával ellentétben nem gyermekeit, hanem feleségét nevezi meg örökösének. Az 1542 vízkeresztjén íródott dokumentum súlyát és egyháztörténeti jelentőségét növeli, hogy azt Luther három közvetlen munkatársa, Philipp Melanchthon, Johannes Bugenhagen és Caspar Cruciger hitelesítette.

Nem sejtették, hogy a vízkeresztli testamentum majdan egy gyűjtő, báró Jankovich Miklós jóvoltából Magyarországra kerül, és idővel az evangélikus egyház tulajdona lesz.

Ennek a végrendeletnek a keletkezési körülményeit, tartalmát és utóéletét írta meg népszerű formában Fabiny Tibor egyháztörténész. Az Evangélikus Országos Múzeum megálmodójaként és első igazgatójaként sokat tett a becses dokumentum közkinccsé válása érdekében, a szép kiállítású könyv pedig Luther születésének 1983-as félezredes évfordulója alkalmából jelenhetett meg. A korábbi kiadások idővel elfogytak, így a Magyarországi Evangélikus Egyház Reformációi Emlékbizottsága úgy döntött, hogy a kötetet újra megjelenteti. A képanyag jelentős mértékben megújult.

A reformáció hagyományainak megfelelően szeretnénk jobban jelen lenni a tudományos közéletben és a társadalomban. Mindenekelőtt igyekszünk az evangélikus iskolák és főképpen a gyülekezetek lelki és szellemi megelevenedéséhez hozzájárulni, őket értékes kiadványokkal ellátni. Ennek jegyében évről évre újabb kötetet jelentetünk meg a Luther válogatott művei sorozatban, és e célt szolgálja ennek a könyvnek az újrakiadása is.

3990 Ft / 104 oldal / keménytáblás
(a kiadvány német nyelven is megvásárolható)

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A WWW.LUTHERKIADO.HU/BOLT OLDALON

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között
www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

Téma: Az őrállói (prófétai) felelősség 2017. ŐSZ

Kőszeghy Miklós

Szeptember 26.: **Próféták az ókori Izraelen kívül 1.0**

Október 3.: **Próféták az ókori Izraelen kívül 2.0**

Október 10.: **Áháb profétái**

Varga Gyöngyi

Október 17.: **A proféták hite**

Október 24.: **A proféták és a költészet ereje**

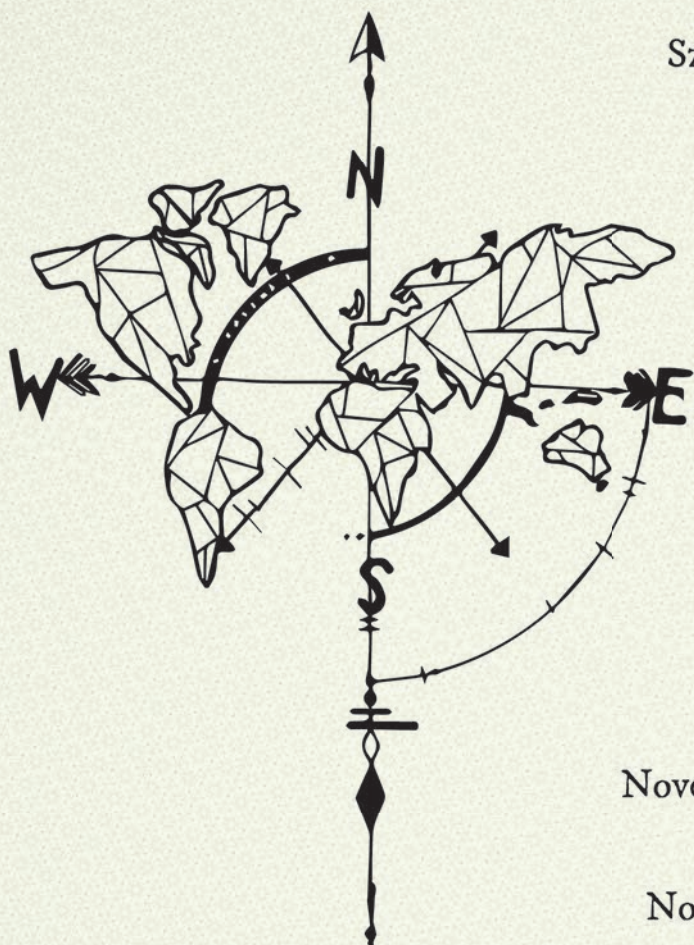
November 7.: **Jeremiás és Jézus**

Korányi András

November 14.: **Kereszténység és más vallások,
világnézetek találkozása**

November 21.: **Őrállói hivatás: az elszენvedés kultúrája
az egyház történetében**

November 28.: **Őrállói hivatás: Szociális intézmény-e
a keresztény közösség?**

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem oktatói hívnak minden érdeklődőt az evangélikus biblikus szabadegyetem tavaszi kurzusára, amelyen tudományos igényességgel és a Biblia iránti hagyományos evangélikus elkötelezettséggel kínálunk lehetőséget ismeretszerésre és ismeretbővítésre.

A teljes kurzus ára: 5000 Ft / 10 alkalom
Egy előadáson való részvétel: 700 Ft / alkalom

További információk:

Sági Andrea – 0620/363-7742
e-mail: szabadegyetem@lutheran.hu

